

9 май — Хотира ва Қадрлаш кун

Kuch — bilim va tafakkurda

Ma'rifa

МАЪРИФАТ • ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ •

1931 йилдан чиқа бошлаган 2000 йил 6 май, шанба Баҳоси сотувда эркин нархда № 36 (7231)

ХАВФСИЗЛИК — ҲАМКОРЛИК АСОСИ

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Ислон Каримов 1-3 май
кунлари давлат ташрифи билан
Ҳиндистон Республикасида бўлди

Ҳиндистон ҳақида га-
пирганда, тасаввуримиз-
да, аввало, бу ўлканинг
қадим тарихи, бетакрор
маданияти, гўзал табиа-
ти намоён бўлади. Бу
мамлакат тарихи Бобур
ва унинг авлодлари
номи билан боғлиқлиги
биз учун янада аҳамият-
лидир. Зеро, буюк бобо-
калонимиз Заҳириддин
Муҳаммад Бобур ва бо-
бурийлар бу ерда қуд-
ратли, марказлашган
давлат барпо этиб, Ҳин-
дистон тараққиётига ул-
кан ҳисса қўшган.

Айни пайтда бугунги
Ҳиндистон ҳақида сўз
юритар эканмиз, унинг
аҳоли ва майдон жиҳа-
тидан дунёда энг юқори
ўринларда туриши ҳам
ёдга тушади. Чунки бун-
дай кўрсаткичлар мамла-
катнинг мавқеини, иқти-
содий ва ижтимоий ри-
вожланиш даражасини
белгилашда асосий
омиллардан бири бўлиб
хизмат қилади. Ҳозирги
Ҳиндистон — кучли ҳар-
бий салоҳиятга, ривож-
ланган энергетика, сано-
ат, қишлоқ хўжалиги,
сайёҳлик ва савдо тизи-
мига эга мамлакат. Шу
боис икки томонлама
ҳамкорликни ривожлан-
тиришдан Ўзбекистон
ҳам, Ҳиндистон ҳам ман-
фаатдор. Ўзбекистон
Республикаси Прези-

денти Ислон Каримовнинг
Ҳиндистонга давлат таш-
рифи ана шу алоқаларни
янги босқичга кўтаришга
қаратилди.

Қайд этиш жоизки, Ис-
лом Каримовнинг Ўзбеки-
стон Президенти сифати-
да хорижга буюрган бирин-
чи ташрифи ҳам Ҳиндис-
тонга бўлган эди.

Ислон Каримов бу гал-
ги ташрифи давомида
Ҳиндистон Президенти
Кочерил Раман Нараянан,
вице-президент Кришан
Кант, Бош вазир Атал Би-
ҳари Ваяпаи, ташқи иш-
лар вазири Жасвант Сингх,
ички ишлар вазири Лал
Кришна Адвани ва кўплаб
ишбилармонлар билан му-
лоқотда бўлди. Улар ора-
сида Бош вазир Атал Би-
ҳари Ваяпаи билан бўлган
яккама-якка суҳбат ҳамда
Ўзбекистон ва Ҳиндистон
делегацияларининг музо-
каралари асосий ўрин ту-
тади. Дехлидаги "Ҳайдаробод"
саройида ўтказилган
музокараларда минтақавий
хавфсизлик, терроризм ва
жиноятчиликка қарши ку-
раш, молия, қишлоқ хўжа-
лиги, таълим, божхона,
савдо, маданий алоқалар,
ахборот алмашув ва омма-
вий ахборот воситалари-
нинг ўзаро ҳамкорлиги
билан боғлиқ масалалар
муҳокама этилди.

(Давоми 2-бетда)

ЎТГАНЛАР ЭСЛАНСА БУ АЛБАТ — САВОБ, ТИРИКЛАР ҚАДРИ ҲАМ БИЛИНАР ШУ ТОБ

(Шундай деб номланган кўш саҳифа билан газетамизнинг 8-,9- бетларида танишасиз)

ЭҲТИРОМ БИЛАН ЁДГА ОЛСИН

Хотира. Бу сўзни ҳамма ҳар хил
таърифлайди ва бу сўз эсланганда
ёдимизга ҳаммаша бизнинг бугунги
ёруғ кунларимиз ташвишида машақ-
қат чеккан ота-боболаримизу она-
момоларимиз келади. Уларни буюк
эҳтиром билан, қалбимизда меҳр
билан эслаймиз. Хотира муқаддас
туйғу эканлигини шунда теранроқ
ҳис қиламиз.

Тарихни, утмишни нималардан
урганиш мумкин? Хотирлаш учун
арзийди, деб нималарни айта ола-
миз? Албатта, тарихни китоблардан
урганамиз. Куп воқеа-ҳодисаларни,

музей ва тарихий ёдгорликларни
утмишни ёдга солувчи манбалар
деб айта оламиз.

Тошкент шаҳар Яққасарой ту-
ман халқ таълими бўлимига қараш-
ли 73-мактаб ўқувчилари тарих ва
маънавият дарсларини, ўтмишга
ҳурмат ҳисларини яна бир ажойиб
манбадан урганадиган бўлишди.

Шу туман ҳудудида яшовчи П-
жаҳон уруши қатнашчиси Сайфуд-
дин ота Йулдошев мактабга, мак-
таб ўқувчиларига "Хотира ва
Қадрлаш музейи"ни совға қилди.
— Болаларни ватанпарварлик

руҳида, ота-боболари курсатган
жасоратларни англаш ва уларга
ҳурмат туйғулари билан му-
носабатда бўлишни ургатишда
бу музейнинг урни бениҳоя
катта бўлмоқда. Биз тарих дар-
сларини шу музейда ўтмоқда-
миз. Музейнинг бизга инъом
этилиши мактаб жамоаси ва
барча ўқувчиларни қувонтирди.
Уруш даҳшатларини, у ҳеч
қачон инсониятга наф келтир-
маслигини, бегуноҳ қурбонлар
ҳақидаги тулиқ маълумот-

(Давоми 3-бетда)

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

Бухоро ва Фарғона шаҳарларида Ўзбекистон
Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг солиқ
коллежларини ташкил этиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000
йил 13 мартдаги "Давлат солиқ хизмати органлари
фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш
тўғрисида"ги қарорининг бажарилишини ҳамда Давлат
солиқ хизматини малакали кадрлар билан таъминлаш
мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Бухоро ва Фарғона шаҳарларида Ўзбекистон
Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг Солиқ
коллежлари ташкил этилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
1998 йил 14 июлдаги "Ўзбекистон Республикаси Давлат
солиқ қўмитасининг Солиқ коллежини ташкил этиш
тўғрисида"ги қарорининг 1- ва 2-бандлари янги ташкил
этилаётган Солиқ коллежларига татбиқ этилсин.

(Давоми 2-бетда)

**ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР
МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ****Бухоро ва Фарғона шаҳарларида
Ўзбекистон Республикаси Давлат
солиқ қўмитасининг солиқ
коллежларини ташкил этиш
тўғрисида**

(Боши 1-бетда)

3. Солиқ коллежларининг тузилмаси тасдиқлансин.

Давлат солиқ қўмитаси раисига ходимларнинг тасдиқланган сони ва меҳнатга ҳақ тўлаш фонди доирасида коллеж тузилмасига ўзгартириш киритишга рухсат этилсин.

Солиқ коллежлари профессор-ўқитувчилари ва бошлиқлар таркибига кирувчи ходимлар сони, уларни босқичма-босқич жамлаган ҳолда 40 тадан иборат этиб белгилансин (хизмат кўрсатувчи ва ёрдамчи ходимлардан ташқари).

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси бир ой муддатда тузилмага мувофиқ штат жадвалини тасдиқласин.

4. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси:

2000 йил 1 сентябрдан бошлаб коллежларда машғулотлар бошланишини таъминласин;

Давлат тест маркази билан биргаликда тест синовлари натижалари бўйича абитуриентларни белгиланган тартибда 2000/2001 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида ўқитиш учун белгиланган давлат грантлари доирасида ҳолисона, сифатли танлаб олсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги 2001 йилдан бошлаб Бухоро ва Фарғона шаҳарларидаги Солиқ коллежларининг харажатларига белгиланган тартибда зарур маблағлар ажратишни назарда тутсин.

6. 2000 йилда коллежларнинг жорий харажатлари Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг ижтимоий ривожлантириш ва моддий-техника таъминоти жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилсин.

7. Вазирлар Маҳкамасининг Қурилиш ва қурилиш материаллари саноати комплекси (А.Исаев), Давлат солиқ қўмитаси (Б.Хўжаев), Молия вазирлиги (Р.Азимов), Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги (С.Ғуломов), Бухоро (С.Хусенов) ва Фарғона (А.Отабоев) вилоятлари ҳокимликлари 2000 йилнинг 1 августигача Бухоро шаҳар, Саноатчилар кўчаси, 7-уйда жойлашган 7-касб-хунар коллежи, Фарғона шаҳар, Қирғули туман, Фарғона кўчаси, 122-уйда жойлашган электротехника касб-хунар лицейи бинолари қурилиши ва реконструкциясини якунласин ва бу бинолар Давлат солиқ қўмитаси балансига ўтказилсин.

8. Белгилансинки, коллежлар бинолари ва иншоотлари қурилиши, уларни реконструкция қилиш ва тузатиш Бухоро ва Фарғона вилоятларининг 2000 йилга мўлжалланган касб-хунар коллежлари қурилиши ва реконструкция қилиниши мақсадида дастурида кўзда тутилган капитал қўйилма лимитлари доирасида амалга оширилади.

9. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Давлат божхона қўмитаси тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда солиқ ва божхона идоралари ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича олий курслар тузиш ҳақида таклифлар киритсин.

10. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Б.Ҳамидов зиммасига юклатилсин.

**Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ**Тошкент шаҳри,
2000 йил 4 май.**ХАВФСИЗЛИК — ҲАМКОРЛИК АСОСИ**

(Боши 1-бетда)

Музокараларнинг бош мавзуи минтақавий хавфсизлик масаласи бўлгани бежиз эмас. Негаки, бугунги кунда халқаро терроризм ва экстремизм нафақат Марказий Осиё, балки бошқа минтақалар мамлакатларидаги тинчлик ва барқарорликка таҳдид солаётир. Бундай хавф ва таҳдидга қарши ҳамкорликда курашиш Ҳиндистон учун ҳам, Ўзбекистон учун ҳам долзарб ҳисобланади. Наркобизнес ва террорчилик марказига айланган Афғонистон билан чегарадошлик Ўзбекистон учун катта муаммо бўлса, ҳеч бир халқаро талабларга риоя этмайдиган, дунёга инсон ҳуқуқларини поймол этиши билан танилган "Толибон" ҳаракати ва уни зимдан қўлловчилар Ҳиндистон учун ҳам жиддий бош оғриғи бўлиб турибди.

Музокараларда икки давлат халқаро террорчилик ва диний экстремизмнинг ҳар қандай кўринишига қарши эканлиги алоҳида таъкидланди. Бундай хавфга қарши халқаро майдондаги ҳатти-ҳаракатларни, турли ташкилотлар даражасидаги ташаббусларни ўзаро мувофиқлаштириб бормоқ ва ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқ зарур. Бу фикр ташриф давомида имзоланган ҳужжатларда ўз аксини топди.

Шубҳасиз, улар орасида Ислом Каримов ва Атал Биҳари Важапай томонидан имзоланган "Ўзбекистон Республикаси билан Ҳиндистон Республикаси ўртасидаги ҳамкорлик тамойиллари тўғрисидаги қўшма декларация" муҳим ўрин тутди. Ҳужжат икки давлат ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш борасидаги барча саъй-ҳаракатларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришга қаратилган. Жумладан, у савдо, кичик ва ўрта бизнес даражасидаги алоқалар, қўшма корхоналар тузилиши ва фаолият юритиши, транспорт коммуникацияси, фундаментал ва илмий тадқиқотлар, илғор технологияларни жорий этиш борасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга хизмат қилади.

Декларациянинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, унда Марказий Осиёда ядро қуролидан холи зона барпо этилиши миллий, минтақавий ва дунёвий хавфсизлик талабларига жавоб бериши, Ҳиндистон мазкур минтақанинг бундай мақомини ҳурмат қилиши ва эътироф этиши алоҳида таъкидланган. Бугунги кунда Ҳиндистон ядро қуролига ва катта ҳарбий салоҳиятга эга эканлигини ҳисобга олсак, бундай эътирофнинг аҳамиятини англаш қийин эмас.

Хавфсизликни таъминлаш йўлида икки мамлакат ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг террорчилик, уюшган жиноятчилик, наркобизнесга қарши кураш, бундай жиноятларнинг олдини олиш борасида яқиндан ҳамкорлик қилишга келишиб олгани ҳам эътиборлидир. Бу масала нафақат декларация,

балки Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасидаги жиноий ишларда ўзаро ҳуқуқий ёрдам ҳамда экстрадиция (жиноятчиларни топшириш) тўғрисидаги шартномаларда ўз аксини топди.

Божхона қонунчилиги бузилиши ҳолларининг олдини олишга қаратилган биргаликдаги ҳаракатлар ўзаро ҳамкорликни кенгайтиришнинг омили эканлигини инobatга олган ҳолда, Ўзбекистон ва Ҳиндистон ҳукуматлари ўртасида божхона идораларининг ўзаро ҳамкорлиги тўғрисида битим имзоланди. Ўзбекистон Давлат божхона қўмитаси ва Ҳиндистон молия вазирлиги даромадлар департаментининг акцизлар ва божхона масалалари маъмурияти томонидан амалга оширилаётган мазкур битим икки томонлама савдо алоқаларини ривожлантиришга самарали хизмат қилиши аниқ.

Икки мамлакат ҳукуматлари ўртасидаги ахборот алмашув ва оммавий ахборот воситалари соҳасидаги ҳамкорлик ҳамда Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги билан Ҳиндистон ҳукумати ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги протоколлар, Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги (ЎЗА) билан Ҳиндистоннинг "Пресс Траст оф Индия" ахборот маҳкамаси ўртасидаги ўзаро касбий ҳамкорлик ҳақидаги битим мамлакатларимиз халқлари ўртасидаги қадим тарихга эга ижтимоий ва маданий алоқаларни янада кенгайтиришга, радио ва телевидение, газета ва журналлар ўртасида бевосита ахборот ва тажриба алмашувини йўлга қўйишга қаратилган.

Мамлакатларимиз иқтисодиётида қишлоқ хўжалиги катта ўрин тутишини ҳисобга олсак, ҳукуматларимиз ўртасида қишлоқ хўжалиги ва таълим соҳаларида ҳамкорлик бўйича ўзаро англашув тўғрисидаги меморандумнинг имзоланганини бу соҳадаги алоқаларнинг янада кенгайишида муҳим қадам бўлди, дейиш мумкин. Бундай ҳамкорлик асосан таълим, тажриба ва мутахассислар алмашиш, маслаҳатлашув, илмий адабиётлар ва услубий қўлланмалар тақдим этиш йўли билан амалга оширилади.

Икки мамлакат ҳукуматлари ўртасида имзоланган кредит битими эса Ҳиндистоннинг Ўзбекистонга навбатдаги кредит маблағларини ажратишини кўзда тутди.

Ўзбекистон-Ҳиндистон иқтисодий алоқаларини кенгайтиришда муҳим аҳамиятга эга булган учрашув Дехлидаги "Таж Палас" меҳмонхонасида бўлиб ўтди. Бу ерда Ўзбекистон Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги билан Ҳиндистон саноат конфедерацияси ўртасида ўзаро англашув тўғрисида меморандумга қўл қўйилди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов конфедерация вакиллари билан учрашув чоғида мазкур ташкилот иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришда муҳим ўрин тутишини таъкидлади.

Ҳиндистон саноат конфедерацияси 1994 йилдан буён мамлакатимиз муассасалари билан яқин алоқада. Ташкилотнинг Тошкентдаги ваколатхонаси икки давлат тadbиркорлари учун фойдали кўргазмалар, учрашув ва музокаралар ташкил этишга, ҳинд ишбилармонларини Ўзбекистон бозори билан таништиришга катта ҳисса қўшиб келмоқда.

Президент Ислом Каримов кон-

федерация аъзолари бўлган йирик ҳинд саноатчилари билан бўлган учрашувда мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотлар жараёни, иқтисодий ҳамкорликнинг ҳуқуқий асослари, хорижий сармоядорлар учун яратилган қулай шарт-шароитлар ҳақида сўзлади.

— Бу галги ташриф ўта самарали ўтди, — деди жумладан Ислом Каримов. — Ҳиндистон раҳбарияти билан барча соҳаларда ва айниқса хавфсизлик масалаларида қарашларимиз муштарак эканига амин бўлдик. Хавфсизлик эса ҳамкорликнинг, жумладан, иқтисодий ҳамкорликнинг муҳим шартидир.

Юртбошимиз мамлакатларимиз ўртасидаги савдо айланмасининг бугунги ҳажми икки томонни ҳам қониқтирмаслигини таъкидлаб, мавжуд имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш учун Ўзбекистонда Ҳиндистон банклари фаолиятини йўлга қўйиш, шерикликда ишлаётган тadbиркорлар ҳуқуқларини молиявий жиҳатдан ҳимоялаш учун қўшма суғурта компанияси ташкил этиш, транспорт коммуникацияси масаласини ҳал этиш зарурлигини уқтирди.

Мулоқот жуда самарали бўлгани ва Ҳиндистон ишбилармонларининг мамлакатимизга қизиқиши ортганини шундан ҳам билиш мумкинки, у белгиланганидан икки карра кўпроқ вақт давом этди.

Ташриф яқунларига кўра ўтказилган матбуот анжуманида Ўзбекистон раҳбари мазкур сафар чоғида имзоланган ҳужжатлар Ўзбекистон-Ҳиндистон алоқаларини янги асрда янги босқичга кўтардиган чинакам ҳуқуқий асосга айланишига ишонч билдирди. Ислом Каримов журналистларнинг саволларига жавоб қайтарар экан, хавфсизлик, хусусан, Афғонистондаги вазият билан боғлиқ масалалар музокара иштирокчиларининг алоҳида диққат марказида турганини айтди.

Сафар олдидан берган интервьусида Юртбошимиз таъкидлаган эдики, Ҳиндистонга бориб буюк аждодларимиз бунёд этган обидаларни кўрмай қайтиш мумкин эмас. Ташриф дастуридан Агра шаҳрида Бобурийлар сулоласи вакили Шохжаҳон томонидан барпо этилган "Тож Маҳал" мажмуининг зиёрати ҳам ўрин олган эди. Шарқ меъморлигининг ноёб анъаналарини мужассам этиб, муҳаббатга қўйилган абадий ёдгорлик сифатида бунёд этилган бу мажмуа бобокалонларимиз даҳосининг улкан ифодасидир. Юртбошимиз аждодларимиз қабрларини зиёрат қилиб, дунёнинг етти мўъжизасидан бири саналган бу иншоотнинг тарихи, меъморий ечими, ўзига хосликлари билан қизиқди.

— Бундай жойларда бўлганда ҳар бир ўзбек, ҳар бир ўзбекистонлик буюк аждодларимизга эҳтиром, жўшқин миллий гурур туйғусини ҳис этади, уларнинг қудрати ва меросига таҳсин айтади, — деди Ислом Каримов. — Бундай мўъжизавий тарихий бинолар юртимизда ҳам кўп. Уларни яратган халқимиз ҳеч қачон кам бўлмайди.

**Беҳзод УСМОН,
ЎЗА махсус мухбири,
Тошкент-Дехли-Агра-Тошкент**

ЭХТИРОМ БИЛАН ЁДГА ОЛСИН

(Боши 1-бетда)

ларни укувчилар музейдаги экспонатлардан ҳам урганмоқдалар, деди мактаб директори Лутфия Саидова.

— Бу музейни 1987 йилда жуда кўп қийинчиликлар, югуриб-елишлар орқали ташкил этдим. Музейда жуда кўп ва яхши экспонатлар бор. 1936 йилда чизилган Тошкент шаҳри харитаси, 1943 йилда бўлган Курск остонасидаги жангларда қатнашган ўзбек йигитлари ҳақидаги маълумотлар, Ботир Бобоев номли кўчада туғилиб, яшаган йигитларнинг тақдирлари, ҳаммаси тарих саҳифасига муҳрланган. 1999 йилда музейни мактабга ҳаля этдим. Фарзандларимиз эл-юрт деб, фарзандлар камоли деб жангга кирганларни эҳтиром билан эсласинлар. Музейга меҳр билан муносабатда бўлсинлар. Ҳеч қачон уруш даҳшатларини курмасинлар. Элу юрт доимо тинч, осойишта бўлсин, деди музей соҳиби Сайфуддин ота Йулдошев.

Сайфуддин отанинг музейи ҳали кўп йиллар мактаб укувчиларига жуда кўплаб сирларни очади, улар қалбида хотиранинг муқаддас ва буюклигини ҳис қилиш, сезиш туйғуларини шакллантиради.

Шарифа
МАДРАХИМОВА

Суратларда: (1-бетда) музейдан лавҳалар

Б.РИЗОКУЛОВ
олган сурат

Кадрлар малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш тизимини ривожлантириш янгича тартиб, мазмун ҳамда амалиётнинг унумли, фойдали, янги усуллари билан амалга ошириш тақозо этмоқда. Ўзбекистон Миллий университети қошидаги Олий Педагогика институти (ОПИ) профессор-ўқитувчилари ана шундай муҳим тадбирларни амалга ошириш мақсадига республикамизнинг турли вилоятларида бўлмоқдалар. Самарқандда бўлиб ўтган, хусусан Самарқанд Давлат университети, Хорижий тиллар институтидagi учрашувларда муҳтарам Президентимиз Ислам Каримовнинг "Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда", "Озод ва обод Ватан, эркин ва фаравон ҳаёт-провард мақсадимиз" асарларидан келиб чиқадиган, маънавий жиҳатдан мукамал ривожланган инсонни тарбиялаш, таълим ва маорифни юксалтириш, миллий уйғониш ғоясини рўёбга чиқарадиган янги авлодни вояга етказиш каби улуғвор вазифаларни амалга оширишнинг йўллари ҳақида фикрлашди.

Навбатдаги сафарда улар асосан, Навоий педагогика институтини ва Бухоро Давлат университетиди бўлдилар. ОПИ етакчи олимлари Навоий педагогика институтини, Бухоро Давлат университети профессор - ўқитувчилари билан шу йил 6 апрель кун Оқсарой қароргоҳида миллий мафкура масалаларига бағишланган йиғилиш, Президентимизнинг "Миллий мафкура - келажак пойдевори" маърузаларидан келиб чиқадиган асосий вазифалар ҳақида кенг фикр алмашдилар.

Биз ОПИ профессорлари Ўткир Ҳайдаров ҳамда Шамсиддин Нуриддиновлардан миллий мафкурани шакллантириш юзасидан олиб бораётган амалий ишлари хусусида, аниқроғи, кўзланган мақсад ва дастлабки хулосалари ҳақида қисқача сўзлаб беришни сўрадик.

гилайдиган орзу - умидлари, қарашлари, ғоялари мажмуи, жамият тараққиётининг муҳим омили эканлиги, мафкура бўлмаса одам, жамият, давлат ўз йўлини йўқотиб қўйишлиги ҳақида алоҳида тўхталяпмиз.

Ш. НУРИДДИНОВ, техника фанлари доктори, профессор: —Айни пайтгача олиб бораётган амалий фаолиятларимиз миллий мафкурани шакллантириш борасида ҳам жуда кўп ишлар қилишимиз, айниқса, Президентимиз ҳам кўп марта таъкидлаганидек, биринчи навбатда ўқув масканларида, малака ошириш жараёнларида билиминини мустаҳкамлаётган, таълим-тарбия олаётганлар учун аниқ ва таъсирчан ўқув-услубий қўлланмалар тайёрлаш, етказиб бериш биринчи галдаги долзарб масала эканлигини кўрсатмоқда. Ушбу йўналишда ишларимизни янада самарадорлироқ бўлишига эришишнинг яна бир муҳим омилини назарда

Tadbir

МУТАХАССИСЛАР МУАССАСАЛАРДА

Ҳ. ҲАЙДАРОВ фалсафа фанлари доктори, профессор: — Фолиятимиздан асосий мақсад - миллий мафкура ҳақида аниқ тушунчага эга бўлиш, олдимизда турган вазифаларни аниқлаб олиш, уларни ҳаётга татбиқ этишнинг мақбул йўллари излаш, бу борадаги ишларни ҳамжиҳатлик билан давом эттириш, йўлбошчимиз ҳам таъкидлаганидек, ўзимиз танлаган мустақил тараққиёт йўлида аниқ марраларни кўзлаб яшашимизда пировард мақсадимиз бўлган озод ва обод, эркин ва фаравон ҳаёт куриш борасидаги интилишларимизда биз учун руҳий маънавий куч-қувват манбаи, ил-

мий асос — миллий ғоя, миллий мафкура эканлигини теранроқ англаш ва ҳис қилишдан иборат. Жойлардаги ўзаро мулоқотларда, учрашувларда миллий мафкурани шакллантириш, авваламбор, халқнинг илор дунёқарашини ва тафаккурини асосланиши, шунингдек, миллий тарихимиз, ҳамда умумбашарий тараққиёт ривожига улкан ҳисса қўшган олиму фузалоларнинг мафкура ва унинг жамият ҳаётидаги аҳамияти ҳақида қолдирган илмий, ижтимоий, фалсафий меросини қай даражада билишимизга боғлиқ эканлиги, миллий мафкура - халқнинг эркин ва озод яшаш, ўз-ўзини идора этишга қаратилган, унинг истиқболлини бел-

тутмоқдамиз. У ҳам бўлса, жойлардан бирикки вакилларни ёки мутасаддиларни марказга таклиф қилиб, малака ошириш, қайта тайёрлаш усулидан фойдаланиш, мутахассисларнинг жойларга чиқишини, жонли мулоқотларда бевосита иштирок этишни ташкиллаштиряпмиз. Ўқув хоналарида давом этган суҳбатларда бундай учрашувлар ўта фойдали эканлиги билимдон, ватанпарвар, соғлом тафаккурга эга бўлган ёшларни етиштиришга хизмат қилишлиги, миллий ғоя ва миллий мафкурани шакллантириш кечиктириб бўлмайдиган вазифалиги кўпчилик томонидан эътироф этилмоқда.

Хотира — ўтмиш. Ўтмишсиз эса келажак бўлмайди. Аждодлар бошлаган ҳар бир хайрли ишни хотирламоқ ва давом эттирмоқ бугунги авлоднинг устувор вазифасидир. Шу мақсад билан Маннон Уйғур номидаги Санъат институти ўқув театр биносида Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, "Шахидлар хотираси" хайрия жамғармаси ва Санъат институти ҳамкорлигида ташкил қилинган ўзбек мусикий драма театрининг асосчиларидан бири, атоқли шоир, драматург ва бастакор Фулом Зафарий таваллудининг 100 йиллигига бағишланган хотира кечаси бўлиб ўтди. Тадбирни маданият

ЯХШИЛАР ЁДИ

ишлари вазирининг ўринбосари, "Ўзбектеатр" ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси директори Муҳаммадали Абдукундузов бошлаб берди.

— Фулом Зафарий ўзбек драматургиясининг асосчиларидан бири эканлигини яқин кунларгача кўпчилик билмас эди. Унинг "Ҳалима" драмаси 20-йилларда жуда катта обрў қозонган ва театрларда кўплаб марта кўйилган. Бу пьесанинг асосий ғояси халқни "уйғотиш" бўлганлигидан 30-йилларга келиб, унинг

театрларда қўйилиши ҳукумат томонидан тақиблаб қўйилади. Ф. Зафарий 1937 йилги оммавий қатъон пайтида сургунда вафот этади, — деди "Шахидлар хотираси" хайрия жамғармаси раиси, профессор Наим Каримов ўз маърузасида.

Шундан сўнг ўзбек кино ва театр санъатининг устозларидан бўлган Гавҳар Раҳимова Фулом Зафарий билан ишлаган даврларини хотирлади. Шунингдек, хотира кечасида Санъат институти ўқитувчи ва талабалари томонидан "Ҳалима" спектаклидан қўйилган парча ҳамда куй-қўшиқлар ижро этилди.

Моҳитобон БУЗРУКОВА,
ЎЗМУ 3-курс талабаси

ДАСТЛАБКИ ЖИЛД

"Ўзбекистоннинг янги тарихи" халқимиз ва мамлакатимизнинг кўҳна ва бой тарихини чуқур ўрганиш ҳамда ҳаққоний таҳлил қилиш йўлида қўйилган дастлабки салмоқли қадам бўлди, десак муболаға бўлмайди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида ушбу китобнинг тақдимот маросими бўлиб ўтди.

"Ўзбекистоннинг янги тарихи" китобининг "Туркистон чор Россияси. мус- да" деб номлан- тақдимоти йиғи- ган биринчи жилди- лишида сўзга чиққан академик Буриной Аҳмедов, Ибодулло Шоймардонов, Шодмон Воҳидов мамлакатимиз истиқболи, келажакини белгилашда жуда муҳим манба яратилганини таъкидладилар.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, "Манбасиз тарих яратиб бўлмайди" дейилганидек, бу илмий оммабоп китоб буюк аждодларимиз меросини ўрганиш ва тарғиб этиш йўлидаги буюк ташаббусдир.

"Шарқ" нашриёт матбаа концерни, бу китобнинг иккинчи ва учинчи жилдларини нашрга тайёрламоқда.

Насриддин БОТИР

Taqdimot

НАФОСАТ МАСКАНИ

Яқинда пойтахтимизнинг ҳашаматли ва муҳташам "Туркистон" саройида В.А.Успенский номидаги республика ўрта махсус мусиқа мактаб-интернатининг 60 йиллик юбилей кечаси ўтказилди. Анча вақтдан буён катта тайёргарлик ва узоқ интилиш билан орзиқиб кутилган ушбу мусиқали кеча барча мактаб аҳли кутганидек жуда қизиқарли ва мароқли ўтиб, интернат маъмуриятининг эсда қоларли тарихий кўнига айланди, десак янглишмаган бўламиз.

Анжуманда ибратли ишларда ўрнак бўлиб келаётган ўқитувчи-устозларга фахрий ёрлиқлар топширилди.

Шундан кейин барча кутганидек мусиқали соатлар бошланди. Унда мактаб-интернат ўқувчилари ажойиб, дилга яқин куйларни меҳмонларга намоиш этишди. Ай-

ниқса, ҳозирда ёшларнинг кушовоз хонандасига айланиб бораётган, энг ёш ҳаваскорлардан Дилшодбек Каттабеков ҳамда Ўзбекистон халқ артисти Фаррух Зокиров бошчилигидаги "Ялла" гуруҳининг намоиш этган ёшларга хос куй ва қўшиқлари барчага бирдек манзур бўлди.

Дарҳақиқат, 1940 йилда Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси қошида ташкил этилган ушбу В.Успенский номидаги республика ўрта махсус мусиқа мактаб-интернати тарбияланувчилари шу даврлар ичида нафақат мамлакатимизда, балки Осиё, Европа қитъаларига чиқиб, ўз санъатлари орқали кўплаб мухлислар орттиришга муваффақ бўлишмоқда.

Сурайё ШАЙХОВА

ТАНИШИНГ: “ЙИЛ ЎҚИТУВЧИСИ – 2000”

РЕСПУБЛИКА КЎРИК-ТАНЛОВИНИНГ СЎНГГИ БОСҚИЧИ ИШТИРОКЧИЛАРИ!

Дунёда ҳунар кўп. Касб ҳам. Ҳайдовчилик, қурувчилик..., ўқитувчилик. Аслида ҳам ҳар бир касбнинг ибтидоси — ўқитувчилик. Негаки, ўқитувчилик — дарё, бошқалари унинг ирмоқлари. Бугунги кунда мамлакатимизда ўқитувчиликдек улғу касб эгалари кўпчиликини ташкил этадики, улар ўз устозлик салоҳиятлари билан юрт келажаги пойдевори — ёшларга чуқур таълим бериш билан барпо этмоқдалар. Ҳар бир билим даргоҳида бунёдкор, ижодкор, тадбиркор ўқитувчилар бўлиб, ўз меҳнатлари эвазига халқ эътиборини қозонадилар. “Йил ўқитувчиси — 2000” кўрик танловининг иштирокчиларини, албатта, ушбу хусусиятларни эгалламаган деб бўлмайди. Чунки ушбу хусусиятларсиз республика босқичига бўлган жараёнга етиб келиш мумкин эмас. Негаки, ҳар қандай танловнинг сўнгги қалъаси бўлиб қолган бўлиши босқичига сараларнинг сараси етсик келади. 10–12-май кунлари Республика Таълим марказида Ўзбекистон Республикаси Халқ

таълими вазирлиги “Таълим тўғрисида”ги Қонун ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури” ҳамда «Соғлом авлод» Давлат дастури — амалда» мавзусида ўтказилган «Йил ўқитувчиси — 2000» кўрик-танловининг якунловчи босқичи бўлиб ўтди.

Бу йилги беллашувда Андижон вилояти Андижон шаҳридаги 21-мактабнинг физика фани ўқитувчиси Гулнора Умарова, Жиззах вилояти Бахмал туманидаги 1-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Феруза Абдужалилова, Қашқадарё вилояти Косон туманидаги 8-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Озода Дўстмуродова, Навоий вилояти Навоий шаҳридаги 17-мактабнинг тасвирий санъат фани ўқитувчиси Ирода Шодиева, Самарқанд вилояти Тойлоқ туманидаги 5-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Мўтабар Йўлдошева, Наманган вилояти Тўрақўрғон туманидаги 12-мактабнинг география фани ўқитувчиси Зайнаб Умарова, Сирдарё вилояти Ширин шаҳридаги 1-мактабнинг бошланғич таълим ўқитувчиси Юл

дуз Жонжигитова, Тошкент вилояти Ангрен шаҳридаги 29-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Зарифа Шокирхонова, Бухоро вилояти Жондор туманидаги 20-мактаб-интернатнинг ЭҲМ ўқитувчиси Ҳакимжон Рустамов, Хоразм вилояти Янгибозор туманидаги 1-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Гуласал Холмуродова, Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 70-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Дилфуза Ғаниева, Фарғона вилояти Марғилон шаҳридаги 27-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Юлдузхон Абдумажидова, Қорақалпоғистон Республикаси Бериш туманидаги 51-мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Кумушой Ражабова, Сурхондарё вилояти Термиз шаҳридаги 14-мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Иқбол Шамсиддиновалар ўз билимдонликларини намоён қилдилар.

Бу тадбир бугунги кундаги устозлик салоҳиятини янада кўтаришга, муаллимларнинг бир-бирлари билан тажриба алмашишлари, қолаверса,

янги дўст орттириш вазифасини бажариш билан бирга кўрик-танловда муаллимнинг ўқувчиларни мустақил фикрлашга ўргатиш усули, ноанъанавий дарси, ижодкорлиги, вазиятдан чиқа билиш маҳорати сингари қирраларини намоён қилишга ҳизмат қилади. Бошқа фан ўқитувчиларини камситиш фикридан йироқ ҳолда шунинг айтиш керакки, ушбу танловда иштирок этувчиларнинг 9 нафари она тили ва адабиёти фани ўқитувчилари эканлиги мамлакатимизда тилга бўлган эътиборнинг яхши йўлга қўйилаётганлигидан далолат беради.

“Йил ўқитувчиси — 2000” кўрик-танлови қатнашчилари 10 май кунини эрталабдан Алишер Навоий номидаги ва Хотира майдонлари ҳамда Ўзбекистон халқлари тарихи ва Алишер Навоий номидаги музейларга саёҳат қилишди. Шундан сўнг республика Таълим маркази ҳакамлар ҳайъати эксперт комиссияси аъзолари қатнашувчилар билан компютер саводхонлиги ва Президент асарлари юзасидан савол-жавоб ўтказишди. Шунингдек, кўрик-танлов иш-

тирокчилари Тошкент шаҳридаги 110-мактаб ҳайъати билан танишди-лар. Ҳакамлар ҳайъати ва эксперт комиссияси аъзолари томонидан қатнашувчиларнинг биринчи босқичдаги вазифаларининг бажарилиши ҳамда видеодарслари таҳлил қилиниб, натижалари эълон қилинди. 11 май кунини эса танлов иштирокчиларининг очик дарсларини, уларда қўлланиладиган кўргазмаларни қўралларини кўриб чиқиш ва баҳолаш жараёни бўлиб ўтди. Шу кунини улар Темирйўл тарихи Давлат музейи, Амир Темур хиббони ва Олимпия музейларига саёҳат қилдилар. Кечки маданий дам олиш эса Ҳамза театрида бўлиб ўтди. 12 май кунини барча натижалар эълон қилиниб, совриндорлар аниқланади.

Мазкур кўрик-танловнинг натижалари газетамизнинг кейинги сониди батафсил ёритилади. Биз эса барча қатнашчиларга муваффақият тилаймиз.

Шерали НИШОНОВ,
“Маърифат”нинг махсус мухбири

— Биринчи қалдирғочларимиз 1982 йилда учирма бўлишган, — деди Собир Раҳимов туманидаги 134-мактаб раҳбари Жўра Қосимов. — Шу йиллардан бошлаб “Сўнгги кўнғироқ” кечаси мактабимизда тантанали тарзда — катта байрам сифатида нишонланиб келмоқда.

Битирувчиларимиз ҳар йили ўзларидан эсдалик сифатида мактабга бирорта совға қолдиришади. Синф раҳбарлари, фан ўқитувчиларига атаб шеърлар ўқишади. Мактабимизни битирган, ҳозирги вақтда санъат соҳасида ишлаётган собиқ битирувчиларимиз келиб, тадбирларда фаол қатнашиб, кечага файз киритади.

Ҳар йили “Сўнгги кўнғироқ” кечасини ўтказиётганимизда ўқувчиларга қўшилиб ўзимиз ҳам ҳаяжонланамиз. Худди ўз фарзандларимизни кузатаётгандек бўламиз. Менимча, ҳар бир битирувчининг кўнглидан ҳам шундай туйғулар кечса керак.

— Ўтган йилги битирувчилар учун ўтказилган “Сўнгги кўнғироқ” кечасини кўрганимизда, уларга жуда ҳавасимиз келган, уларнинг ўрнида бўлгимиз келганди, — дейишди 11-“А”, 11-“Б” - синфлар битирувчилари Камола Маҳкамова, Малоҳат Каримовалар. — Энди бўлса “Сўнгги кўнғироқ” яқинлашган сари ҳаяжонимиз ошиб бормоқда. Ҳозирги кунда мазкур байрамни мактаб анъаналарини сақлаган ҳолда ўтказишга тайёргарлик кўрмоқдамиз. Ўтказилаётган кечаларимиз йилдан-йилга мазмунга бой бўлиб бормоқда. Айниқса, ўтган йилги кечамиз бизга жуда маъқул бўлган эди.

Эътиборингизга ҳавола қилинаётган мазкур сценарий 134-мактаб битирувчиларининг тадбири асосида тайёрланди.

Мактаб ҳовлиси байрамона безатилган. Кираверишда “Биринчи кўнғироқдан охири кўнғироқча”, “Хайр, жонаҳон мактаб” каби шiorлар осилган.

Мактабга ота-оналар, ҳомий ташкилот вакиллари, маҳалла фаоллари, фахрий ўқитувчилар ва бошқа меҳмонлар табриф буюришган.

Битирувчи қизлар оқ кофта, қора юбка кийишган. Сочларига оқ бантик тақилган. Ўғил болалар оқ кўйлак, қора шимда. Битирувчи ва ўқитувчиларнинг чап кўкрак томонига кўнғироқ сурати чизилган нишон (эмблема) қадалган.

1- ва 11-синф ўқувчилари белгиланган жойга бориб турадилар.

Маънавий-маърифий ишлар бўйича директор муовини кечани очик деб эълон қилади. Ўзбекистон мадҳияси янграйди. Давлатимиз Байроғи кўтарилади. Ташкилотчи дастлабки сўзни мактаб раҳбарига беради.

Мактаб раҳбари табриф буюрган меҳмонлар билан таништиргач, битирувчи ўқувчиларнинг ютуқлари ҳақида сўзлайди. Олимпиада ғолиблари ҳамда аълочи ўқувчиларга фахрий ёрликлар топширилади.

Кечанинг қолган қисмини битирувчилар орасидан тайинланган бошловчилар давом эттирадilar.

1-бошловчи:

Болалигим қолди ортимда,
Ўн еттида ёшгинам ҳозир.
Катта ҳаёт йўли олдинда,
Катта ҳаёт пешвоз, мунтазир.

2-бошловчи:

Севинчданми, кўзимда шабнам,
Дилда меҳрим, боқаман, шодон.
Чин дўстлик, ё муҳаббат, билмам
Қалбимда бор бир ширин тугён.

1-бошловчи: Азиз устозлар, тенгдошлар! Мана биз учун ҳам қувончли, ҳам ҳаяжонли дақиқалар бошланаяпти.

2-бошловчи: Қувончли шуки, биз бу йил мактабни битириб, мустақил

ҳаётга қадам қўямиз.

1-бошловчи: Ҳаяжонлиси шундаки, 11 йил давомида сабоқ берган меҳри дарё устозларимиз ҳамда туғишгандек яқин бўлиб қолган синфдошларимиз билан энди ҳар кун учраша олмаймиз.

2-бошловчи: Яқиндагина 1-синфга мана шу жажжи укажонларимиздек келган эдик. На партада ўтиришни, на ручкада ёзишни билар эдик.

1-бошловчи: Меҳрибон устозларимиз бизга алифбени ўқишга, Ватанни севгандек мактабни севишга, онани севгандек ўқитувчиларни севишга, катталарни ҳурмат, кичикларни иззат қилишга ўргатишди.

2-бошловчи:

Сиз сўзлаган лаҳза ўттиз жуфт кўз ром Илму толибларга берасиз ором,
Сизга таъзим, Сизга яна эҳтиром,
Ватанимнинг доно муаллимлари.

1-бошловчи:

Тиниқ туйғуларга тиниқлик солган,
Ёза-ёза баъзан қўлларни толган,
Болалар кўнглига йўл топа олган,
Ватанимнинг доно муаллимлари.

2-бошловчи:

Қирқ беш дақиқа сирин ким билар,
Сочингиз оқию ажинлар улар,
Болалар бағрига тушган туйғулар,
Ватанимнинг доно муаллимлари.

1-бошловчи:

Синфлар тўлишиб, тўлиб боради,
Илм денгизига сузиб боради,
Сўзларидан гуллар тузиб боради,
Ватанимнинг доно муаллимлари.

2-бошловчи: Даврага битирувчиларнинг 1-муаллимлари таклиф қилинади.

“СИЗГА ТАЪЗИМ, СИЗГА ЭҲТИРОМ”

Улар дил сўзларини изҳор қилгач, битирувчилар уларга гулдаста тақдим қилишади.

1-бошловчи: Устоз — улғу зот! Сиз устозларнинг пойингизга гулдаста сочиб, ҳурматлаб эъзозласангиз арзийди. Чунки сиз — муаллимлар бутун меҳрингиз билан бизга таълим-тарбия бергансиз. Меҳрибон синф раҳбарларимиз эса биз билан бирга ҳамнафас бўлдилар. Бизни деб гоҳида яхши ва ёмон гаплар эшитдилар. Лекин бирор марта дилимизни огритадиган сўзларни айтмадилар.

2-бошловчи:

Шодликлар кўп, унинг саноғи йўқдир,
Сиз берган меҳрингиз адоғи йўқдир.
Сиз каби илмнинг фидоси йўқдир,
Ватанимнинг доно муаллимлари.
Даврага 11-синф раҳбарлари таклиф этилади. Улар ҳам дил сўзларини айтишади.

Сўнг битирувчилар уларга гул тақдим этадилар.

Даврага бир гуруҳ битирувчилар чиқиб, фан ўқитувчиларига шеър ўқийдилар.

1-ўқувчи

Сиздан сабоқ ўрганди ҳар бир чанқоқ дил,
Сиздан ёдгор бўлғуси билим чироғи!
Нурли олис йўللарга отландик дадил,
Мақсад — яратишдир, яхшилиқ боғин.

2-ўқувчи (она тили ва адабиёт муаллимига): “Ўтган кунлар”дан гап очиб,

Бизни кўп ўйлатдингиз.
Гоҳ Навоий, гоҳ Увайсий
Шеърларини ўргатдингиз.

3-ўқувчи (математика муаллимига):
Танитиб сиз Хоразмийни,
Алжабрдан сўз очдингиз.

Ўргатиб бу илму фани,
Зиё нурларини сочиндингиз.

4-ўқувчи (тарих муаллимига):
Ўтмиш ҳақида сўзлаганда сиз,
Баъзан кулиб, баъзан ўйлаб

қолардик.

Тин олмасдан, киприк қокмай биз,
Юртимиз тарихин билиб олардик.

5-ўқувчи (география муаллимига):
Етти қитъа сирларидан,
Хабар бериб тургансиз.

Аълога жавоб берсангиз,
Хурсанд бўлиб юргансиз.

6-ўқувчи (кимё муаллимига):
Менделеев жадвалини таништириб сиз,
Кимё сирларидан қилдингиз воқиф.

Энди балки биз ҳам химик бўлармиз,
Берган билимларингизга яна

бир боқиб.

7-ўқувчи (чет тили муаллимига):
Чет тилини ўрган, дейсиз,
Бизнинг ғамимиз кўп ейсиз.

Ўрганиб ўзга тилларни,

Жаҳон кезиб юргин, дейсиз.

8-ўқувчи (физика-астрономия муаллимига):

Еру осмон жисмларини,
Ўргатиб сиз бердингиз таъриф.
Мана бугун қувонч-ла эслаб,
Фанингизга беряпмиз тасниф.

9-ўқувчи (музыка муаллимига):
Қўшиқ айтиб байрамларда
Олқишингиз олганмиз.

Пианино, дутор чалиб
Кўрикларга борганмиз.

10-ўқувчи (меҳнат муаллимига):
Пишир-куйдир, тикиш-бичиш
Дердингиз бу эмас қийин иш.

Айтганимни қилсангиз сиз,
Ширин бўлар шунда турмуш.
Сабогингизни оламиз
Айтганингиздек қиламиз

Шу тарзда бошқа фан ўқитувчиларига ҳам шеър айтилади.

Фан ўқитувчилари битирувчиларни табриклайдилар, битирувчилар уларга гул тақдим этишади. Устозлар ҳақидаги кўшиқ ижро этилади.

Табрик учун сўз навбати ота-оналарга берилади.

1-бошловчи: Энди навбатни жажжи укажонларимизга берамиз.

1-синф ўқувчилари томонидан тайёрланган кичик концерт дастури намойиш қилинади. Битирувчилар 1-синф ўқувчиларига эсдалик совғалари берадилар. 1-синф ўқувчилари эса уларга гулдасталар тақдим этадилар.

Таклиф қилинган меҳмонлар — ҳомий ташкилот вакиллари, ХТБ ходимлари ва бошқалар битирувчиларни табриклаб, оқ йўл тилайдилар.

1-бошловчи:

Олқиш, сизга, меҳрингизга муаллим!
Меҳригиз зехнингизга муаллим!
Олқиш кўёш таровати мисоли
Меҳрингизга, сеҳрингизга муаллим!

2-бошловчи:

Муаллим — забонинг,
муаллим — урфинг,
Муаллим миллатинг
тиклади қадринг.

Муаллим — маърифат,
муаллим — нажот,
Муаллим бахш этар орзу ва қанот.

11-синф битирувчиси ҳамда 1-синф ўқувчиси сўнгги кўнғироқни чалади.

1-бошловчи: Азиз меҳмонлар, устозлар ва ўқувчилар, шу билан “Сўнгги кўнғироқ” кечасига бағишланган тантанали кечамизни якунлаймиз.

Республика Байроғи туширилади.

“Сўнгги кўнғироқ” кўшиғи остида битирувчилар 1-синф ўқувчиларини етаклаб чиқиб кетадилар.

Кеча тугагач, битирувчилар синф раҳбарлари билан биргаликда Хотира майдони, Алишер Навоий хиббонларини зиёрат қилишга ҳамда сайлгоҳга сайрга борадилар.

Фотима ХОЛМИРЗАЕВА,
РТМ методисти,
Саодат АБДУЛЛАЕВА,
ХТБ умумий ўрта таълим Бош бошқармаси назоратчи-методисти

«ОНАСИНИ КҮРИБ,
ҚИЗИНИ ОЛ»

Мана шундай хужайралар ўзаро учрашганларида улардаги интиқлик, ниҳоят орзиқиб қутилган ўзаро висол онлари бошланганликдан ўта қониқиб информацияси бир-бирига қоришиб кетиб, чамбарчас боғланиб, кучли биоқувват пайдо бўлади ва шу дақиқадан бошлаб ўзаро бириккан хромосомалари, насл калитлари таъсирида кўпқарра кўпайиш бошланиб, ҳомила пайдо қилиш даври бошланади. Аста-секинлик билан биоқувват рухий қувватга айланиб, бўлажак чақалоқнинг ички аъзоларининг шаклланиши шиддат билан, ўз ниҳоясига етиш учун собитлик билан ривожланаверади. Энди мана шу жараён икки хужайрадаги наслий калит белгилаб берган тизимдан ҳеч адашмасдан то 90 кунгача давом этаверади. Агар мана шу даврда бирон-бир кучли салбий таъсир кўрсатувчи омилга дуч келинса, ички аъзоларнинг қай биридадир у ёки бу кўринишдаги норасолик, нуқсон, майриқлик пайдо бўлиши эҳтимолдан холи эмас. Масалан, она касаллиги туфайли кучли бир дори ичса, ёхуд кучли рухий зўриқиш вужудга келса. Шунинг учун ҳам кучли дориларнинг кутисида "Ҳомиладорликнинг дастлабки уч ойида ушбу дорини ичиш мумкин эмас" дея ўқтирилган.

Мана шу 3 ой муддат тугагандан сўнг ҳомиладаги ички аъзолар асосан шаклланиб бўлади ва ҳомила хужайраларидаги биоқувват рухий қувватга айланади ва у марказий нерв системасига берилади, яъни хужайралар ўз ваколатини ҳомила миясига топширадилар.

Бу Аллоҳи Таоло тарафидан хужайраларга берилган сирли ва мўъжизавий хусусият. Мабодо ички аъзолар шаклланиб бўлганларидан кейин ҳам ўзларини тўлиқ идора қиладиган хусусиятларини сақлаб қоладиган бўлсалар, у вақтда ички аъзолардаги ўзаро мутаносиблик мутлақо бўлмасди. Ўнг оёқ чапга, чап оёқ ўнг тарафга қараб ҳаракатланаверса, юрак ўз билганича ураверса, ўпка ўзи мустақил равишда нафас олаверса, кўз ўзи билган тарафга қарайверса, унда инсон организмни яшаб қола билмасди. Шунинг учун хужайралар ўз ихтиёрлари билан (албатта бу ўта мураккаб ва жиддий жараён) ўз мустақилликларини (аммо барчасини эмас) марказий нерв системаси хужайраларига, миянинг хужайралар тўплами бўлмиш марказларга беради. Бу марказлар эса, ўз навбатида, миянинг пўстлоқ қисмида жойлашган хужайраларга ўзларини идора қилиш ҳуқуқларини топширадилар. Шу тариқа ҳомила хужайраларидаги барча биоқувват миянинг пўстлоқ қисмига берилиб, у энди рухий қувватга айланади ва энди улар мана шу рухий қувват орқали бошқариладилар. Демак, биоқувват қанчалик метиндек мустаҳкам ва бақувват бўлса, рухий қувват ҳам шунчалик кучли ва кенг имкониятли бўлади. Жасур ва билимдон кишилар ўзларининг ҳиссий қувватларини қалтис ҳолатларда ўта бардошлилик билан бошқариб туришлари, уларни меъёрий мувозонатдан, издан чиқариш деярли мумкин эмаслигига та-

рихнинг ўзи кўп шохид.

Шу тариқа икки нуқтадан ҳам минг баробар кичик икки хужайранинг бирлашиб бўлинишидан 2 миллиард хужайра пайдо бўлади ва чақалоқ туғилади. Чақалоқ туғилганидан кейин ҳам бу хужайралар кўпайишда давом этаверади. Демак, оламда улугланган, мактовлар билан кўкларга кўтарилган ва 13 триллион хужайрадан иборат вояга етган инсоннинг ҳар бир хужайраси она қорнида шаклланади, тарбияланади, ташқи муҳит, яъни она организмдан келаётган информациялар таъсирида вояга етади. Инсонга хос жамики яхши сифатлар шу хужайраларда барқарорлашиб, йиллар ўтган сари бу сифатлар бирин-кетин ўзларини намоён қила бошлайдилар. Хўш, бу яхши сифатлар нима? Бу, энг аввало, ақл-фаросат, идрок, она-юртга, ота-онага меҳр ва муҳаббат. Сўнгра жисмоний куч. Мана шу сифатларнинг барчаси она организм орқали болага берилади. Бу сифатларнинг келгуси наслга берилиши отага нисбатан онада 2-3 барабар устун. Келинг, ушбу айтилган сўзларнинг исботини келтирайлик. Оналик тухумдон хужайрасида бир жуфт XX хромосомалар, оталик уруғдон хужайрасида X ва Y хромосомалар мавжуд. Америкалик, англиялик олимларнинг аниқлашича, келгусида бола ақл-фаросатининг, зийраклигининг юқори бўлишини белгилловчи генлар—наслий калитлар худди шу X хромосомаларнинг оёқлари чеккаларида, ён томонлари бўйлаб жойлашар

кўйларнинг сути билан боқиб каттартирилса, ўша кўзичоқ кейинчалик сурувга мутлақо кўшилмас, ўз онасини ҳам танимас, маърайвериб-маърайвериб эгасини безор қиларкан. Бундай кўзида ўз онасига, сурувига, атроф-муҳитга меҳр ҳеч қачон пайдо бўлмасдан у ё сотилиб, ёки сўйилиб кетаркан. Ўғиз сутини олган, яъни эмган кўзичоқда эса нотабиий сифатлар ривожланмас экан. И.А. Аршавскийнинг чуқур тадқиқотлари шуни кўрсатдики, онанинг ўғиз сутиди шундай ўта фаол моддалар бор эканки, бу кимёвий бирикмалар чақалоқнинг (она совлиқлар кўзичоқининг ҳам) марказий системасида, яъни миясида юртга, туғилиб ўсган тупроққа, шу атроф-муҳитга, ота-онага, қариндош-уруққа меҳр-муҳаббат марказини пайдо қилар экан. Демак, ўғиз сутини тўйиб эмган болада юқорида ёзилган худди шу яхши сифатлар келажакда намоён бўлади ва бу ҳосил бўлган марказни энди ҳеч қандай куч билан йўқотиб ёки ўчириб ташлаш асло мумкин эмас. У энди бутун умрга мутлақо муҳрлиниб қолади. Бу марказ, яъни меҳр-муҳаббат маркази миядаги хотира маркази билан шундай чамбарчас боғланганки, бу боғлиқликни фақат-хотира марказини йўқотиб бартараф қилиш мумкин, холос. Киндик қони тўкилган жойни соғиниб, уни бир кўриб ўлсам армоним йўқ эди, дея жон берганларнинг кўпчилиги охириги нафасигача Ватаним, Юртим деб, кўзидаги меҳрни нурга

Жуманазар БЕКНАЗАР

ЮКСАЛИШ МЕЗОНИ

экан. У хромосомада эса бир оёқ кам. Яна шуниси муҳимки, аёллардаги X хромосомаларнинг бирида ёмон сифатлар: жahl, бефарқлик, дангасалик, лоқайдлик, ҳасад ва бошқа шу кабиларнинг генлари жойлашган бўлса, унинг ўрнини иккинчи хромосомадаги яхши сифатларни наслга ўтказувчи генлар тезда эгаллаб олиш хусусиятига эга экан. Эркалардаги X хромосомадаги ёмон сифатларнинг ўрнини алмаштирувчи бошқа генлар йўқ, чунки эркада атиги биттагина X хромосома бор.

Биология қонунидан маълумки, агар оналик тухумдон хужайранинг X хромосомаси билан оталик уруғдон хужайрасининг Y хромосомаси қўшилса ўғил бола, мабодо XX хромосомалар учрашса, қиз бола бунёдга келади. Кўряпмизки, XY хромосомаларда ҳам, XX хромосомаларда ҳам яхшилик сифатларини ўтказувчи генлар устун. Демак, бўлажак боланинг ақлий қобилияти, идрок, зеҳни қай даражада бўлиш-лигига асосан оналик хромосомалари орқали пойдевор қўйилади. Қадимги боболаримиз бўлажак келиннинг онасига, тоғасига, Амир Темур бобомиз келин танлашга нечоғлик эътибор қилиши, халқимизнинг "Онасини кўриб, қизини ол!" мақолининг бежиз айтилмагани мана энди ўзининг тиббий-қонуний исботини топди.

УЧБУРЧАК АСОСИ
ВА ЧҶҚҚИСИ

Биолог олим И.А. Аршавский узоқ йиллар махсус тажриба олиб бориб, натижаларини 1976 йилда эълон қилди. Бу тажрибаларда шу нарса аниқланди: янги туғилган кўзичоқ она совлиқдан дарҳол ажратишиб, бошқа она

айлантириб Ватан томон боққанларнинг, иқтисодий жиҳатдан жуда бақувват бўлишлариға қарамадан Ватан, Юрт соғинчида бағри ўртанганларнинг ҳам, Ватанга бир умр талпиниб яшаганликларининг ҳам сабаби мана шу меҳр-муҳаббат марказининг борлиги туфайлидир. Сўраб кўринг, уларнинг фарзандларида ота-оналарида мавжуд бўлганидай Туркистонга нисбатан кучли севги, интилиш, талпиниш бормикан?! Албатта, йўқ, чунки улар она ўғиз сутини бошқа тупроқда эмганлар. Қаерда яхши шароит бўлса, ўша ерда яшаётганлардан сўранг, уларда киндик қони тўкилган жойга ортиқ даражада меҳр-муҳаббат йўқ. Чунки улар она ўғиз сутини биринчи кундан оқ эммаганлар ёки туғилган вақтининг 4-5-кунлари она сутининг таъминини тотганлар.

Америка олимларининг текширишлариға қараганда, сунъий овкатлантирилган болаларнинг ақдий даражаси она сутини тўлиқ эмган болаларга нисбатан 8 поғона паст бўларкан. 1998 йилда АҚШ олимлари Янги Зеландияда 1000 дан ортиқ болани текшириб шундай хулосага келдилар: она сути билан улғайган 8-13 ёшли болалар сунъий озукча еб каттарган ўз тенгқуларига нисбатан ақлан анча устун бўлишган. Айниқса, математика ва ўқиш борасида бу фарқ алоҳида сезилиб турган. Олимларнинг фикрича, бола она сути билан қанчалик узоқ вақт озиклан-тирилса, унинг ақлий қобилияти, зеҳни шунчалик ўткир бўларкан.

Юқорида биз алоҳида таъкидлаган эдик, яъни ҳомиланинг 3 ойлик даврида унинг барча ички аъзолари, бош мия анатомик жиҳатдан шаклланиб бўлади. Ҳомила ривожининг қолган даврида унинг келажак рухий дунё-

си, ақлий камолотини белгилловчи қисм — миянинг пўстлоқ қисми ривожлана бошлайди. Мана шу ривожланишнинг тез ёки секин, мукамал ва такомиллашган бўлиши кўп жиҳатдан онага боғлиқ. Ҳомила 3 ойлик давридан бошлаб эшитида, кўради, онасининг юрагига кулоқ солади. Она юраги безовталанишида, нохуш кайфиятда бўлганида, изтироб чекканда ҳомила ҳам безовталанади, юрак уриши тезлашади. Шунга кўра, она руҳиятининг қувонч ва шодлиқда бўлиши, севинчдан, ижобий ҳис-туйғулардан энтиқиши, қувониши, завқланиши ҳомила мияси пўстлоқ қисмининг ривожланишига ижобий таъсир кўрсатади ва аксинча. Ҳомиланинг 3 ойлик давридан бошлаб, онанинг овоз чиқариб китоб ўқиши, шеър ва достонлар айтиши ёки эшитиши, ақлий меҳнат билан шуғулланаётганда лаблари билан пичирлаши ҳомила мияси пўстлоқ қисмидаги ақлга масъул хужайралар сонининг кўпайишига кучли туртки бўлади. Чунки, ҳомиладор аёл мусикадан қанчалик завқ олса, шеърлар эшитишдан ёки овоз чиқариб ўқишдан қувнаса, шод бўлса, кўшиқ эшитишдан қалби ҳис-ҳаяжонга тошиб энтикса ҳомила мия пўстлоғи хужайралари ҳам шунчалик таъсирланади, таассуротдан қитикланади, ақлий машғулотлардан баҳра олади. Натижада мия пўстлоғи хужайралари кўпайиши такомиллашади. Она қорнидаёқ шундай тарбия

такрорлаб чала бошладим. Куй айна авжига чиққанда, онам мени тўхтатиб сўради:

— Ўғлим, сенга бу куйни чалишни ким ўргатди?

Мен бу куй хаёлимга ўз-ўзидан қуйилиб келаётганини, мен уни фақат ижро этаётганимни айтдим. Онам ҳайратининг чеки йўқ эди. Онамининг айтишига қараганда, менга боши қоронғи бўлганида онам нукул шу куйни чалар экан.

Демак, мана шу куй ҳомила Бротнинг мия хужайраларига "михланиб" қолган. Бирон бир сабаб билан улар қайта уйғонган. Мабодо шундай куйларнинг бир неча ўнтаси мия хужайраларига михланиб қолгудай бўлса, келажакда уларнинг ҳар хил комбинацияда бирикишидан, товланиб турланишидан янги куй вужудга келади ва бу куй шу композиторники бўлиб қолади. Шу тариқа етук композитор етишиб чиқиши мумкин. Мана шу туфайли ҳам ҳозирги пайтда ривожланган мамлакатларда ҳомиланинг 3 ойлигини бошидан кечириётган аёлларга махсус мусикалар эшиттирилаяптики, бу куйларнинг тебраниш товушлари ҳомила мия пўстлоғи хужайраларини максимал қитиклаш хусусиятига эга. Мана шундай мусикаларнинг ҳомилага янада мос ва такомиллашган рангбаранг турларини яратиш устида кўп композиторлар ишламоқдалар.

Иккинчи далилга мурожаат қилайлик. Нега бахшилар оиласидан кўпинча бахшилар етишиб чиқади? Нега кўпинча бахшининг ўғли бахши бўлади? Энди бу саволга жавоб тайёр: аёл ҳомидалик давридаёқ кулоқлари динг бўлиб дoston эшитган. Бу дostonнинг жаранглаши ҳомила мия хужайраларига ижобий таъсир кўрсатган. Ҳомила чақалоқ бўлганидаёқ унинг бахши бўлишга бўлган имконияти тап-тайёр ҳолда бўлган, энди уни уйғотиш ва рағбатлантириш қолган, холос.

Юқорида келтирилган фактлар асосида хулоса қилиш пайти келди. Президентимиз И.Каримовнинг 1999 йилни Аёллар йили, 2000 йилни Соғлом авлод йили деб эълон қилишининг барча моҳияти ва тўлиқ мазмунининг бир қисми мана энди маълум бўлди. Юртбошимизнинг аёллар тўғрисидаги ғамхўрлиги — бу бир неча ўн йилларга мўлжалланган, Ватанимиз келажиги буюк бўлишини таъминлашнинг асосий мезони эканлиги ҳақидаги сикдикдилдан қилинган ҳақиқий башқрат экан! Қайси юртда аёл эъзозланиб, Соғлом авлод, соғлом фикр ва юқори ақлий имкон шаклланса, шу юртнинг раўнақи, келажиги порлоқ бўлиб, у прогрессив ривожланишда бўлиши турган гап. Аёлларни асосан ақлий ишларга жалб қилиш, тафаккур зўриқишини талаб қилувчи ақлий меҳнат билан уларни максимал равишда таъминлаш келажак авлод интеллектуал даражасининг юқори бўлишини таъминловчи асосий омил бўлиб хизмат қилади. Демак, мамлакат ривожини оддий бир учбурчак белгилайди. Бу учбурчак асосида она ва она сути бўлса, унинг чўққисида бола туради. Бу асос қанчалик бақувват, бардам, соғлом, тийрак, зийрак бўлса, чўққининг юксаклиги ҳам, такомиллашгани ҳам шунчалик юқори ва мустаҳкам бўлади.

(Давоми. Боши ўтган сонларда.)

— Севимли ёзувчимиз Одил Ёқубовнинг: “Менинг бу дунёга келиб энг рози бўлган одамим бу биринчи муаллимимдир” деган фикри бор. Сизга ҳам суҳбатимиз бошланишида шундай савол беришга журъат этдим.

Мақтабдаги биринчи ўқитувчингиз сиймоси ҳамон кўз ўнгингизда бўлса керак?

— Инсондаги ҳаётга, дунёга бўлган қизиқиш, оиладаги муҳит, мактаб билан жуда боғлиқ. Мен биринчи ўқитувчим сифатида муҳтарам онамни тилга оламан. Чунки менга мактабга бормасдан “Ҳафтияк”ни, “Қуръон”ни ўргатган онам Икlima Қуддус қизи бўлади. Мумтоз шеърятга қизиқишимда ҳам оила муҳитининг таъсири жуда катта бўлган. Амакиларим Бухоро, Самарқанд мадрасаларида ўқишган. Хонадонимизда ҳофизхонлик, бедилхонлик, навоийхонлик кечалари ўтказилиб турар, мен ҳам унинг кичкина иштирокчиси бўлардим.

Мен мактабга ўз тенгқўларимга қараганда бир неча йил кечикиброқ борганман. Самарқанд вилоятининг “Пайшанбисеб” қишлоғида саккиз йиллик мактабда ўқиб, 10-синфни Тойлоқда тугатганман.

Учинчи синфни тугатиб, ирригация ва қишлоқ хужалигини механизациялаштириш инженерлари институтига ўқишга кириб, олти ой ўқиб, ташлаб кетганман. Бу адабиётга бўлган муҳаббатнинг юқорилигидан бўлса керак. Чизмачиликни ҳеч ёқтирмадим.

Бу институтда ўқиш учун эса чизмачиликни мукамал билиш керак эди. Турли шаклдаги чизмалар менга маънисиз бир нарсаси бўлиб туюларди. Институтни тарк этгач, Самарқанд Давлат университетининг ўзбек филологияси факультетига ўқишга кириб, академик Воҳид Абдуллаев, тилшунос Улуг Турсуновларнинг сабоқларидан баҳраманд бўлдим.

Университетни тугатганимдан сўнг диплом иши бўйича раҳбарим Орзибек Раҳмонқулов тавсияси билан ажойиб инсон Ғайбулла Саломов назарига тушдим. Ва Тошкентга келиб, Фанлар академиясининг тил ва адабиёт институти аспирантурасида ўқидим, аввал “Ўзбек энциклопедияси” таҳририятида ишладим. Кейин Тошкент Давлат университетида Ғайбулла Саломов етакчилиги қилаётган “Таржима назарияси” кафедрасида ишладим. Устозларим ҳақида менда фақат самимий таассиротлар қолган. Зеро, шогирднинг эл назарига тушишида, иқтидорини намоён этишида устоз деб аталган улуг сиймонинг таъсири нечоғлик эканини гапириб утиришимнинг ҳолати йўқ.

“Агар Жалолиддин Румий, Шамс Табризий билан учрашмаганда, Жалолиддин Румий бўлмас эди”. Бу жумлада катта ҳаётий ҳақиқат бор.

Мени Тошкенти азимда самимий қарши олган, йўл-йўриқ, панд-насихат берган инсонлар кўп учради. Бу ердаги муҳитга тезда қуниқиб кетдим. Раҳматлик профессор Ғайбулла Саломов билан бирга ишлаш ва у кишининг таълимини олиш менга кўп нарсаси берган. Домланинг фақат билимини олмайди, у кишидаги маърифатга хизмат қилиш, керак бўлса жасорат қўриш хислатларини биз устоздан ўргандик. Илоҳим, бу азиз сиймонинг жойлари жаннатдан бўлсин!

Қутбиддинхон Муҳиддинов ҳазратлари билан топишдим. У киши менинг ҳам, Ғайбулла Саломовнинг ҳам устозлари эдилар.

Мен бу кишининг сабоқлари орқали тасаввуф оламига кириб бордим. Гуёки сирли тилимот ичига кириб қолгандек ўзимни хушхўл сездим.

Билим — бу туганмас ҳазина. Унинг бойликлари чексиз, қадри ва қиммати. Устозлар сабоғидан баҳрамандлик туфайли шу даражага эришдим. Эндilikда ўзимдаги бор билим ва тажрибани ўз шогирдларимга узатмоқдам. Демокчиманки, устоз

курсанг, ўзинг ҳам бир кун келиб устоз бўлар экансан.

— Президент Фармони билан Мирзо Улугбек номидаги Тошкент Давлат университетига “Ўзбекистон Миллий университети” мақоми берилди. Мазкур университетда сиз ҳам фаолият кўрсатгансиз. Бу Фармонга муносабатингиз.

— ТошДУ янги фикр қайнаётган, илм-маърифат кенг ривожланиб келаётган бир даргоҳ.

Таржимашунослик кафедрасида узоқ йиллар ишладим. Бу кафедра бадиий ижод, жаҳон адабиёти дурдоналарининг Ўзбекистонга кириб келиши, янги эстетик тафаккурнинг таъсири қиёсий адабиётшунослик, қиёсий услубшунослик масалаларини урганадиган жой эди. Мен бу ерда қарийб йигирма йил таржима тарихи, таржима назарияси, эски ўзбек тили ва форс тили бўйича дарс бердим. Юртбошимиз Ислоҳ Каримовнинг бу даргоҳга “Ўзбекистон Миллий университети” мақомини бериш бўйича чиқарган Фармони тарихий адолатнинг тикланиши бўлди. Бу воқеадан каминга ҳам фахрланди, фармон матни билан танишар эканман, қалбим гурурга тўлди. Ҳаёт фалсафасини мана шу университетдан олганим мен учун ёрқин ҳақиқатдир. Бу ерда Ғулом Каримов, Озод Шарафидинов, Бегали Қосимов сингари зукко, маърифатли инсонлар билан бирга ишлашга мушарраф бўлдим.

Уйлайманки, Ўзбекистон Миллий университети буюк ажодларимизнинг барҳаёт анъаналарига содиқ, Мустақил Ватан ва миллат манфаатини муқаддас билган баркамол авлодни тарбиялашдек улугвор вазифани абадул-абад давом эттираверади.

Mehmonxona

Нажмиддин Комилов.
1939 йилда туғилган.
Филология фанлари доктори, профессор. «Дўстлик кўприклари», «Ибн Сино ва Данте», «Тафаккур карвонлари», «Тасаввуф» (1-, 2-китоблар), «Комил инсон ҳақида тўрт рисола» номли китоблар муаллифи.

қучимга қуч, илҳомимга илҳом бағишламоқда.

Мен бутунги сиёсатнинг нақадар тўғри, одилона, оқилона эканлигини юракдан ҳис қиламан. Хоҳ миллий мафкура бўлсин, хоҳ миллий-маънавий юксалиш бўлсин, хоҳ ҳаётдаги ўзгаришлар, янгиланишлар бўлсин, фақат буларнинг қузатувчиси ёки хайрихоҳи бўлиб қолмай, балки ўзимни бу воқеаларнинг фаол тарғиботчиси, яратув-

чи, ижоди, илмий таҳлиллар орқали тўлақонлигича очиб берилдими?

— Ростини айтсам, менинг тасаввуф илми билан қизиқишимга сабаб, бу Навоий асарлари муталааси бўлди. Чунки шу ро мафкураси билан суғорилган адабиётшунослик мумтоз адабиётимизнинг энг муҳим жиҳатларини тушунтириб беролмасди. Биз нимадир етишмаётганлигини англаб эдик. Навоий эътиқоди илоҳий ва тасаввуф билан боғлиқ эканлиги кўриниб турар эди. Аммо уни очиқ айтишга йўл қўйилмасди. Ойбек, Воҳид Зоҳидов, Евгений Бертельсларнинг қарашларида, Навоийга бағишланган тадқиқотларида бунга ишора бор эди. Аммо Навоийни «қизил»лаштириб қўриш давом этар эди. Шунинг учун саксонинчи йилларнинг ўрталаридан бошлаб, Навоий асарларини тасаввуф асосида талқин қилишга киришилди. Каминга ҳам Навоийнинг тўрт-бешта газалини шу асосда шарҳлаганман. Бу “Ёшлик” журналида босилиб чиққан эди. Яна “Лайли ва Мажнун”, “Фарҳод ва Ширин” достонлари асосида таҳририй мақолалар ёздим. Булар “Тасаввуф” номли китобимга киритилган. Навоий ва тасаввуф мавзуси Иброҳим Ҳаққулов, Султонмурод Олимовлар томонидан ҳам давом эттирилди. Аммо бу соҳада қилинадиган ишлар ҳам оз эмас. Айниқса, дарсликларимиздаги эскича талқиндан ҳали ҳам таъмоман воз кечилган эмас. Навоий дунёвий шоирми ёки суфий шоирми, деган баҳс ҳамон давом этиб келяпти.

Холбуки, бу тўғри эмас. Навоий ижодида дунёвийлик ва илоҳийлик омухталашиб кетган.

— Менинг назаримда маънавият яхлит бир тушунча. У турли илм соҳаларини, маърифий қарашларни жамлаган тип-типиқ уммонга ўхшайди. Ҳатто аниқ фанлар ҳам маънавиятга хизмат қилиши мумкин. Фан оламисиз дунё қуриб-қақшаб қоларди.

Ҳозирги пайтда негацир маънавият ҳақида гапирадиган одамлар фан соҳасидаги ютуқларни эътиборга олмайдилар. Ваҳоланки, барча фан соҳалари инсон камолоти учун хизмат қилиши керак. Дейлик, ватанпарварлик туйғусини шакллантириш физика, математика, астрономия олимлари учун ёт туйғу эмас. Астрономия дарсида Улугбек, Умар Хайём, Жалолиддин Румий, математика дарсида Хоразмий, Форобий ҳақида гапириш ёшлар қалбини гурурга тўлдирди.

Миллий мафкурамизда кемтикликлар, яқин ўтмишдаги қолдиқларнинг ҳамон сақланганлигидан кўз юмолмаймиз. Президентимизнинг куюнганларича бор.

Шундай экан, биз бутунги кунда математика, физика, тарих, фалсафа, адабиёт фанларига миллий мафкурами шу қадар чиройли ва оқилона сингдириб юборишимиз керакки, натижада бутунги авлоднинг шуури бойисин. Бутунги кун тарихи фани ҳақидаги тасаввурларимиз ҳам яхлит бир ҳолга келган эмас. Менимча, қадимги суғлар, хоразмийлар, массагетлар мероси бизнинг тарихимиз учун асос бўлиши керак. Бизнинг тарихи уша даврдан бошланиб, ҳозиргача узлуқсиз давом этиб келмоқда. Ўзбекистондаги маданий ёдгорликларнинг туб илдизи шулар яратган маданиятдан бошланади.

— Устоз сифатида ҳозирги ёшлар дунёқарши тўғрисида сизнинг фикрингиз.

— Замон амалиётчиларни талаб қилапти. Илгари таълимда фақат назарий билимларга кўп эътибор қилинарди. Бозор билан боғлиқ бўлган билимлар камроқ ўргатиларди. Фақат амалиётчиликнинг ўзи билан ҳам камолотга эришиш қийин. Агар назарий билимлар амалиётчилик билан қўшилиб кетса, самараси аниқ сезилади. Нима учун деганда, фундаментал билим ва тадқиқотлар мамлакатнинг илмий салоҳиятини белгилаб туради. Ёшларимиз тил урганишга эътибор қилапти, тадбиркорликни ўрганапти. Булар ёшлар дунёқарашидagi ижобий бурилишлардир. Эндиги таълимда ёшларнинг мактаб-даноқ қизиқиш доираси қандоқ эканлигини аниқлаб, таълим йўналишларини мувофиқлаштириб бориш керак. Токи мамлакатга зарур бўлган жиддий илмий-тадқиқотлар ҳам, шу каби амалий ишлар ҳам бақамти ривожланиб бурсин. Хулоса қилиб шунини айтиш мумкинки, ҳар қандай жамиятнинг маърифатли одамлар бошқаради. Илм-фан, маънавият, маърифати ривожланган мамлакатнинг салоҳияти ҳам юксалади. Модомики, бош ширимиз келажига буюк давлат қуриш экан, бунинг пойдеворини бутун яратилишимиз керак. Шундай бўлапти ҳам. Бизнинг ёшлар дунёга қиқмоқда, уни кўрмоқда. Ваҳоланки, биз бундай имкониятларга эга эмасдик. Бунинг ҳаммасига эса илм билан, китоб муталааси билан эришмоқдамиз. Демак, Ўзбекистон дунё кўрган ёшларимизга, уларнинг билим ва малакасига таянади. Демак, юртимизнинг келажига порлоқ эканлигига умидимиз бор.

Демак, Ўзбекистоннинг чинакам маънавияти ривожланган давлат, жаннатмакон юрт бўлиб тан олинишига қафолат бор.

— Самимий суҳбатингиз учун, раҳмат!

Суҳбатдош
Насриддин БОТИР

“БИЛИМ — БУ ТУГАНМАС ХАЗИНА”

— Адабиётшунос олимсиз, кўпчилик сизни адабиёт соҳасидаги илмингиз, изланишларингиз, ёзган китобларингиз билан яхши танишади. Сиз ҳозирги пайтда масъул лавозимда ишлаш билан бирга жамоат ишларида ҳам фаол иштирок этиб келаяпсиз. Марказий Сайлов комиссиясига раислик қилапсиз. Бу ишларнинг бари сиз учун оғирлик қилмайдими?

— Тўғри савол. Кимга қанақа, мен илм билан шугулланиб, китоб ёзиш, дарс бериш, шогирд тайёрлашни ҳаётимнинг мазмунини деб биламан. Лекин мустақилликка эришган Ўзбекистон равнақи учун қўлдан келадиган жамоатчилик ишларини бажаришни ҳам ҳар бир заълонинг бурчи деб биламан.

Сир эмас, зиёлиларнинг кўпи турли жамоат ишларида фаол иштирок этмоқдалар. Марказий Сайлов комиссияси раиси лавозимида ишлашим менинг илмий изланишларим, педагогик фаолиятимга деярли халақит бермайди. Албатта, сайловлар пайтида биз кўпроқ банд бўлдик. Сайлов ишлари асосий вақтимизни олди, аммо ҳозир мен яна талабаларга таълим бериш, шогирдларнинг ишини қуриш, илмий тадқиқот билан шугулланишга вақт ажратаяпман. Бир нарсаси кишини хурсанд қиладики, биз орзиқиб кутган мустақилликни қуриш ва мустақиллик учун ишлаш бахтига муяссар бўлдик. Бу улуг бахт, айни вақтда бу — буюк масъулият. Биз ўн чандон ғайрат билан ишлашимиз керак, ахир. Тўплаган билим ва тажрибаларимиз мустақиллигимизни мустақамлашда асқотаяпти. Уй ва орзуларимизнинг амалга ошаётганлиги, бу буюк истиқлол қуёшининг порлаб туриши билан боғлиқ эканлигини унутмаслигимиз лозим. Юртим мустақиллиги, ўзбекимонинг ҳурлиги шахсан менинг

чиси бўлиб, халқимизга истиқлолнинг моҳиятини тушунтириб беришга масъул зиёли шахс деб биламан.

— Домла, сизнинг илмий фаолиятингизда тасаввуф алоҳида ўрин тутди. Улуг бобокалонимиз Абу Наср Форобий “Инсон моҳияти ақлда, ақлнинг моҳияти эса хатти-ҳаракатида билинади” деган эди. Шу тушунчага тасаввуф илми нуқтан назаридан аниқлик киритсангиз.

— Абу Наср Форобий ҳикмат, яъни фалсафа илми йўналишидаги улуг олим. Ҳикмат илмида Ақл биринчи уринда туради, чунки файласуфлар дунёни фақат ақл билан англаш мумкин, ақл фаолиятига оламни ўзгартира олади, дейишади.

Тасаввуфда ҳам ақл юқори қадрланади. Лекин инсон учун ақлнинг ўзи қийфоз эмас, ақлдан ташқари ғайб илмини биладиган руҳий қувва ҳам борки, ақл кучи етмаган жойда, руҳий қувва инсонни олға етаклайди. Шунинг учун комил инсонда ақлий қувва билан руҳий қувва мужассамлашган бўлади. Бу уринда шунини айтиш керакки, Шарқ фалсафасида, инсон шахсига, инсоннинг камолотига жуда катта аҳамият берилган. Инсон фазилатларидан келиб чиқиб, жамият тараққиётлари ҳақида тавсиялар берилган.

Форобийнинг “Фозил кишилар шахри” китобида илм ва ақл эгалари жамияти ҳақида мунозара кетади. Навоийнинг “Садди Искандарий” достонидида илм, ақл ва дарвешлик салоҳияти ҳам эътиборга олинади. Яъни шох одил бўлиши учун дарвешлик риёзатини бошидан кечириши керак деган гоё илгари сурилади.

— Сиз Навоий асарларининг сўфиёна шарҳини биринчи бўлиб яратганлардансиз. Аммо бу иш қиёмага етгани, Навоий қиёфа-

Навоий дунёни охирагга қарши қўйиб, асар ёзган эмас. Тасаввуф оламида инсоннинг руҳий-маънавий камолоти биринчи даражада аҳамиятга эга, шу маънода Алишер Навоийнинг ахлоқий-инсонпарварлик қарашлари ҳам тасаввуф билан боғлиқдир. Навоий реал инсонлар ҳақида ёзганда ҳам Комил инсон идеалига боғлаб фикр юритади. Комилликка интилиш шу ҳаракат йўлидаги, шавқ-завқ ва ишқ-муҳаббат унинг асарлари мазмун-мундарижасини ташкил этади.

Навоий ижодини тўлақонли тадқиқ этишда қуйидагиларга эътибор бериш керак, деб уйлайман. Биринчидан, Навоийнинг суфиёна истилоҳлари лутатини тузиш, иккинчидан, Навоийнинг фалсафий, бадиий тафаккури оламни янгитдан тадқиқ этиш, учинчидан, Навоий газалларининг ҳаммасини шарҳлаб чиқиш ва тўртинчидан, Навоий ижодини Шарқ адабиёти контекстида чуқурроқ ўрганиш лозим.

Мен уйлайманки, олий ўқув юртлари учун ёзиладиган дарсликларда Навоий ижоди ўзбек халқи маънавиятининг сарчашмаси сифатида ёритилса, ул зот илгари сурган ўлмас гоёлар бу оламнинг инкор этиб бўлмас манбасига айланади. Фақат биз шоир ижодини ҳаминқадар тушунамиз ёки айримларимиз, хусусан, ёшларнинг унга тишлари ўтмайди. Бизнинг бутун фожиямиз шунда.

Биз мактабларда навоийхонликлар ташкил этиб, аруз вазнида шеър ўқишни ўргатиб, мумтоз санъатлар нафосатини англаб бориб, Навоийга яқинлашиб боришимиз, унинг тафаккур оламини забт этишимиз шарт.

— Илм-фан, маданий-маънавий соҳаларнинг бутунги аҳволи тўғрисида нима дея оласиз?

ВАҚТ: ТАЛАБА ВА ТАЪЛИМ

Тошкент Давлат молия институти 1991 йилда Президент фармонида кўра, Тошкент халқ хўжалиги институтининг икки факультети негизда ташкил этилди.

Ҳозирги вақтда институтда:

молия-иқтисод;
кредит-иқтисод;

ҳисоб-иқтисод кундузги факультетлари ва молия-иқтисод, кредит-иқтисод бўлимлари мавжуд. Шунингдек, "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" талабларига мувофиқ, 1999-2000 ўқув йилидан эътиборан институтда магистратура очилди.

Унда:

— давлат молиясини бошқариш;
— кредит;
— солиқ ва солиққа тортиш;
— давлат ташкилотларида суғурта иши;
— лойиҳаларни молиялаш;
— қимматбаҳо қоғозлар ва биржа иши;
— бухгалтерия ҳисоби (соҳалар бўйича);

— аудит (соҳалар бўйича) каби мутахассисликлар тайёрлаш йўлга қўйилган. Институт манзили: Хусниддин Асомов кўчаси, 7-уй. Метронинг Амир Темур бекатидан 60-, 67-, 9-, 51-автобусларнинг "Ўзбекистон миллий банки" бекати.

Тингламоқ билмоқнинг асосидир...

КАФЕДРА МУДИРИ НИМА ДЕЙДИ?

Қайси ўқитувчининг лекцияларини талабалар жон қулоқлари билан тинглашади?

Мухтор Ҳамроевнинг.

Қайси домланинг бисотидаги маълумотлар янги?

Яна Мухтор Ҳамроев.

Институт кутубхонасига энг кўп кирадиган киши ким?

Албатта, Мухтор Ҳамроев.

Қисқаси, институт "Статистика" кафедраси муdiri, иқтисод фанлари номзоди, доцент, "Республикада хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими" Мухтор Ҳамроев институтда тан олинган ўқитувчилардан бири экан. Яхшиси, қаҳрамонимиз ҳақидаги қуруқ гаплардан кўра ўз шахсий мулоҳазаларини кўрсатиш маъқул туюлди.

— Китоб варақламаслик ёки уни мутолаа қилмаслик дидни ўтмаслаштиради. Ёшлигимдан китобга ўчман.

Кундалик матбуот нашрларини ҳар кун кўздан кечиришга одатланганман. "Халқ сўзи", "Ўзбекистон овози", "Хуррият", "Маърифат", "Труд", "Аргументы и факты" ни деярли доимо ўқиб, кузатиб бораман.

Ўз соҳам сифатида статистикага доир дунё миқёсидаги, республика доирасидаги энг сўнгги маълумотларни тўплаб бораман. Кафедрамизда "Экономическая статистика", "Общая теория статистики", "Статистика назарияси", "Америка статистика йилномаси", Туркия, Малайзия каби ривожланган мамлакатлар иқтисоди, ижтимоий-маданий ҳаёти кўрсаткичлари акс этган иловалар бор.

Статистика жуда қизиқарли фан. Бунда ҳар бир давлатнинг барча соҳалар бўйича ривожланиш ёки пастлаш даражалари акс этади. Биз "Интернет" тармоғи орқали Ўзбекистон ҳақидаги маълумотларни ҳам олишга эришдик.

Профессор Ҳомид Шодиев билан ҳамкорликда "Молия статистикаси" деб номланган ўқув қўлланмасини яратдик. Ўйлайманки, бу китоб талабаларимизнинг статистика ҳақидаги билимларини оширишга хизмат қилади.

Ректорат илмий кенгаши кафедра мудирларини ҳар ойда институт кутубхонасига келтирилган энг сўнгги адабиётлардан огоҳ этиб боради. Биз улардан ўзимизга тегишлисини танлаб олиб, таълим жараёнига татбиқ этамиз.

Ўқимаслик, бор билим билан кифояланиш зиёлининг фожиясидир. Бу фожиядан уни фақат ўзи асрайди.

"Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг ижросини таъминлаш мақсадида бутунлай янги меъёрий-ҳуқуқий асос яратилди. Узлуксиз таълим тизимини яратиш ва бошқариш масалаларини тартибга солувчи, кадрлар тайёрлаш жараёни иштирокчилари фаолиятини ташкил этиш ва мазмунини белгиловчи Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қатор қарорлари амалда ўз ифодасини топаётди.

Ўтган давр мобайнида бу вазифаларни бажариш институтимиз жамоасининг ҳам энг муҳим ишига айланди. Уни ҳаётга татбиқ этиш учун тадбирлар ишлаб чиқилди. Замон талабига мос кадрлар етиштириш мақсадида классификаторга ўзгартиришлар киритилди. Ҳозир институтимизда молия, банк, солиқ ва суғурта йўналишларидан ташқари лойиҳаларни молиялаштириш, қимматбаҳо қоғозлар ва биржа иши, аудит соҳалари бўйича бакалаврлар тайёрлана бошланди.

Қабул жараёнида ўсиш кузатишмоқда. Ўтган 1999 йилги тест-синовлар натижасига кўра, 215,10-223 балл натижалари бюджет бўйича қайд қилинган бўлса, 120,1 дан 180,8 балл натижаларда контракт асосида талабалар қабул қилинди. Бу кўрсаткичлар кўпчиликл олий ўқув юртларига нисбатан анча юқоридир.

Кадрлар тайёрлашнинг узлуксизлигини таъминлаш мақсадида институт қошида молия-банк, солиқ лицейлари, банк коллежи очилди. Узлуксиз ва узвий таълим жараёни учун давлат таълим стандартлари, намунавий ўқув режалари ишлаб чиқилди. Тасдиқланган ўқув режаларига мувофиқ, 130 дан ошди фан бўйича ўқув дастурлари тайёрланди ва улар 6 та том ҳолида нашр қилдирилди. Ушбу меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқишда кадр истеъмоличилари — Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси, Марказий банк, Давлат мулк ва суғурта қўмиталарининг талаб ва таклифлари ҳисобга олинди. Шунингдек, ривожланган давлатларнинг тажрибалари умумлаштирилиб, халқаро меъёрлар

ва андозаларга яқинлаштирилди. Маълумки, таълим тизимини дарслик, ўқув қўлланмаларисиз ташкил этиш мумкин бўлмаган ҳол. Балиққа сув қанчалик зарур бўлса, талаба ҳам дарслик ва китобларга шундайин эҳтиёж сезади. Хорижий давлатлар олимлари билан ҳамкорликда яратилган манбаларни мукамал деб айтишимга асос бор. Инглиз олимлари билан "Бухгалтерия ҳисоби", немис олимлари билан "Молиявий таҳлил", рус олимлари билан биргаликда "Иқтисодиёт назарияси" каби дарсликлар яратилдики, бозор иқтисодиёти муҳитидаги Ўзбекистон таълими учун булар жуда қўл келмоқда.

Ўтган 2 йил мобайнида инсти-

тутимиздаги айрим кафедралар негизда "Молиявий таҳлил", "Инвестиция ва қимматбаҳо қоғозлари" каби кафедралар вужудга келди. Профессор, ўқитувчилар билан даражасини тубдан яхшилашга бир қадар эришдик. Юзга яқин мураббийлар чет элларда ўз малакаларини ошириб келишди. Ўқув-услубий ва илмий ҳамкорлик бўйича АҚШ, Англия, Германия, Япония ва бошқа давлатларнинг 20 га яқин олий ўқув юртлари билан шартномалар имзоланган. Жаҳон банки, Иқтисодий ривожланиш институти, "ТАСИС", "Айрекс", "Фульбрайт", "Сорос", Германиянинг ДСЕ (Манхайм) ва бошқа дастурларида иштирок этаётган устозларимиз бор. Америка элчихонасидан дарс жараёни туширилган 3 та аудио кассета ва дарсликлар, Германия элчихонасидан эса 3 та видео ва 5 та аудио кассеталар олиб келиниб, улардан таълим жараёнида

келг фойдаланилаёпти. "Интерклуб"да талабалар, ўқитувчилар чет эллик ҳамкасбларимиз билан учрашиб туришдади.

Дарс жараёнида Республика Фанлар Академиясининг етакчи олимлари, соҳа бўйича вазирликларнинг етакчи мутахассислари ҳам жалб қилинган. Битирувчи курс талабаларининг якуний давлат аттестациясини кадр истеъмоличиларининг вакиллари иштирокида ўтказиш аънанаси қарор топди. Шунингдек, 1999-2000 ўқув йилидан эътиборан, рейтинг тизимининг якуний босқичида "Ёзма иш" усули ва бошқа прогрессив методлар татбиқ этилди. Талабаларга компьютер техникасини мукамал ўргатиш мақсадида уларнинг дастурий таъминотлари куриб чиқилди. Мутахассисликка боғлиқ аксарият фанлар бўйича амалиёт дарслари компьютер синфларида ўтиляпти. Ўқув жараёнида "Интернет" тизимидан фойдаланиш ҳам йўлга қўйилди.

Муаммолар ҳам йўқ эмас. Массофадан туриб (дистанцион) ўқитиш ҳали тўлиғича йўлга қўйилмаган. Ривожланган давлатларнинг турдош олий ўқув юртлари билан алоқаларни ривожлантиришда оқсайдиган жиҳатларимиз бор. "Умид" жамғармаси совриндорларидан унумли фойдаланишни ташкил қила олмаяпмиз. Мутахассислик фанларидан дарсликлар, ўқув қўлланмаларининг анчагина қисми афсуски, рус тилида.

Институтимизнинг нуфузи унда тайёрланаётган мутахассис кадрлар сифат даражасига боғлиқ экан, бунини унутишга ёки қўл учидан ишлашга ҳаққимиз йўқ. Чунки бугунги саъй-ҳаракатларимизнинг эртага, албатта, сўрови бор.

Зокир Йўлдошев,
институт ўқув ишлари
бўйича ректор муовини,
профессор

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МАСЪУЛИЯТИ

тутимиздаги айрим кафедралар негизда "Молиявий таҳлил", "Инвестиция ва қимматбаҳо қоғозлари" каби кафедралар вужудга келди. Профессор, ўқитувчилар билан даражасини тубдан яхшилашга бир қадар эришдик. Юзга яқин мураббийлар чет элларда ўз малакаларини ошириб келишди. Ўқув-услубий ва илмий ҳамкорлик бўйича АҚШ, Англия, Германия, Япония ва бошқа давлатларнинг 20 га яқин олий ўқув юртлари билан шартномалар имзоланган. Жаҳон банки, Иқтисодий ривожланиш институти, "ТАСИС", "Айрекс", "Фульбрайт", "Сорос", Германиянинг ДСЕ (Манхайм) ва бошқа дастурларида иштирок этаётган устозларимиз бор. Америка элчихонасидан дарс жараёни туширилган 3 та аудио кассета ва дарсликлар, Германия элчихонасидан эса 3 та видео ва 5 та аудио кассеталар олиб келиниб, улардан таълим жараёнида

БУГУНГИ УЛУҒБЕКЛАР

Институт ректорати бизга икки нафар талабани тавсия этди. Иккисининг исми ҳам Улуғбек. Биз улар қиёфасида исмининг жисмга монандлигини кўрдик ва бугунги Улуғбекларнинг фикрларини оққа туширдик.

Улуғбек Раҳимов — кредит-иқтисод факультети 4-курс талабаси, "Умид" жамғармаси совриндори.

— Бакалаврлик дипломи қўлимга тегадиган онлар яқин. "Умид" жамғармаси синовларидан муваффақиятли ўтганлигим, АҚШга икки йиллик таълим учун грант олганлигимдан бошим кукка етди. Бундай омад кулиб боқишига унчалик кўзим етмаганди. Лекин кишига ўзи эмас, ўзгаларнинг синчков нигоҳи баҳо бераркан.

Инглиз тили, маънавият, мутахассислик, ижодий суҳбат ва энг сўнгги босқичдаги синовлар мени ҳар томонлама чиғирикдан утказди. Аминманки, янги ўқув йилидан бошлаб уз билим доирамни АҚШдек ривожланган давлатнинг университетидан бирида кенгайтириб келаман.

Улуғбек Каралиев — кредит-иқтисод факультети 4-курс талабаси, "Ўзбекистон Банклари Ассо-

циацияси" стипендияси соҳиб:

— Бугунги ёшлар ҳақидаги айримларнинг фикрига қушилмайман. Нега деганда, йигит-қизлар билимга жуда ташна. Бунини ўзим мисолимда қиламан булсам, институтда олган билимларим ҳам ҳаттоки мени қаноатлантирмайди.

Банкда ишлашга шунчаки қизиқиш бора-бора, яъни ҳозирга келиб, бу соҳага мумкин қадар кенгрок, муфассалроқ ёндашишни талаб қилмоқда. Мамлакатимизнинг пул маблаглари, кредит, солиқ тизими реал, тўғри, аниқ фаолиятни талаб қилади. Бу соҳада ишлашга ўзимни тайёр деб биламан, лекин ҳали урганишим керак булган жиҳатлар жуда кўп.

Ҳозирда республика валюта биржасида амалиётни утамоқдаман. Иш ва ўқиш бир-бирига узвий боғлиқ эканлигини англадим. Билим пухта экан, амалиётда ҳам қийинчилик сезилмайди.

Менга яна бир рағбат бағишлайдиган нарсаси, "Ўзбекистон Банклари Ассоциацияси" стипендиясига лойиқ деб топиладигандир. Бинобарин, сенга билдирилган ҳурмат-эътиборнинг замирида масъулиятнинг ҳис этилиши ҳам ётади.

«Ақлли» машиналарни институт талабалари мохирона ишлата оладилар.
Б.РИЗОҚУЛОВ олган суратлар

ЎТГАНЛАР ЭСЛАНСА БУ АЛБАТ — САВОБ,

Шокир Сулаймон Собир ўғли 1900 йили Кўкон шаҳрида таваллуд топди. Дастлаб шу ердаги "усули жаҳид" мактабида ўқиб, 1917 йил Кўконда чиқа бошлаган демократик руҳдаги маҳаллий "Халқ" газетасида Зоҳид Мироқилов, Абдулла Қамчинбек, Рауф Ёқубовлар билан бирга ишлади. Сўнг Оренбург шаҳридаги машҳур "Мадрасаи Олия" мактабида икки йил таҳсил қўриб қайтиб келгач, "Шарқ юлдузи" газетасида ишлайди, хизмат қилади, матбуотда шеър ва мақолалари билан қатнаша бошлади. Шу давр ичида Шокир Сулаймон ўлкада бошланган маданий-маърифий уйғонишни, Туркистон миллий мухториятининг большевиклар томонидан шафқатсиз бостирилганини ўз кўзи билан кўради. Шу йилларда "Халқ", "Улуғ Туркистон", "Иштирокиюн" газеталарида эълон қилинган шеър ва сочмаларида большевикларнинг Туркистондаги зўравонликларига нафрат, истиклолга даъват оҳанглари бор эди.

Бошқа баъзи шеърларида (масалан, «Ёш кўнгил», «Кўк қизи гулнор туташга», «Ёш

юррак», «Шарқ қизи») каби ёш юракнинг талпиниши, ишқ-муҳаббат, миллат бахти ва шарқ аёллари озодлиги мавзуи қаламга олинган бўлиб, уларда маълум даражада татар шоири Абдулла Тўқай, Дардиманд, ўзбек шоирларидан Ҳамза, Чўлпоннинг таъсири сезилади. Жумладан, у ўзининг «Ёш кўнгил» шеърига «Абдулла афандининг шеърига тиркаб» деб изоҳ беради, яъни унга эргашиб ёзганини яширмайди.

Шокир Сулаймон 1922 йилдан

юзи" журналларида ишлайди, 1926 йили Самарқандда ўзбек қаламкашларининг янги ижодий уюшмаси "Қизил қалам" жамиятида Отажон Ҳошимов, Уйғун, Миртемир ва бошқалар билан ҳамкорликда бўлади. Шу йилларда Самарқандда ташкил бўлган янги Олий педагогика институтида профессорлардан Фитрат, Бўлат Солиев ва бошқалар билан бирга ишлайди, адабиёт ва матбуотда, маориф ишларида фаол қатнашади.

фаолиятлари қаламга олинган.

Шокир Сулаймоннинг адабиёт ва матбуотдаги ташкилотчилик фаолияти диққатга сазовордир. У 20-йилларнинг иккинчи ярмидан Тошкентда "Маориф ва ўқитувчи" журналида, Самарқанддаги "Қизил қалам" адабий уюшмасида, Ўзбекистон Давлат педагогикада ўзбек адабиёти факультетида ишлаганда ўзбек матбуоти ва адабиёти кучларини тўплаш, уюштириш, бу соҳадаги таълим-тарбия ишла-

бошланган қатағон Шокир Сулаймонни ҳам четлаб ўтмади. Оқибатда Ш. Сулаймон 1941 йил 2 августда бир гуруҳ ўзбек зиёлилари — Сулаймон Азимов, Сотти Ҳусайн, Юнус Латиф, Тўхтасин Жалолов ва бошқалар қатори сохта айблар билан қамоққа олинди. Унинг ўша вақтда яшаб турган уйдан хотини Зайнаб Мирсалимова, бола-чақалари ҳайдаб чиқарилиб, Бухорога сургун қилинди. Унинг ўзи эса бир йилдан ортиқ қамоқ азобларидан сўнг, 1942 йил 8 августда отувга ҳукм этилди. 1956 йилда бегуноҳлиги аниқланиб, шахси оқланади. 1964 йил унинг "Ўч" номи ҳикоялар тўплами нашр этилди, ўзбек адабиёти тарихига оид тадқиқот ва дарсликларда Шокир Сулаймоннинг умумий адабий жараёндаги хизматлари тилга олина бошлайди. 1994 йил Ҳамид Сулаймонов номидаги Қўлғамалар институти илмий ходими Адиба Тоирова Шокир Сулаймон архиви тавсифини нашр этди. Бу йил маърифат, маданиятимизнинг фидокори Шокир Сулаймон таваллудига 100 йил тўлади.

Шерали ТУРДИЕВ

МАЪРИФАТ ФИДОИЙСИ

1924 йил охиригача Москвада аввал Рабфақда, сўнг олий-тарбия курсларида ўқийди, марказий нашриётда ишлайди, бу ерда Акмал Икромов, Боту, Наим Саид, Олтойлар қаторида В. Маяковский, О. Иброҳимов, Н. Тўрақуллов каби рус, татар, қозоқ зиёлилари билан яқин алоқада бўлади, ижтимоий-маданий ҳаёт, адабий муҳит таъсирида шеър ва мақолалар ёзади.

Тошкентга қайтиб келгач, аввал "Маориф ва ўқитувчи", "Ер

Унинг "Ғалаба марши" (1928), "Бахтли Ҳалима" (1931), "Гуласал" (1933) каби шеър ва ҳикоялари, "Қизил чечаклар", "Шоирнинг ўлими" (1929) каби публицистик мақолаларида асосан ўша даврнинг турли ижтимоий-сиёсий воқеалари, ўзбек хотин-қизлари озодлиги учун кураш, болалар ҳаёти, Мирмуҳсин Шермухамедов, Ҳамза, Абдулқосим Лоҳутий, Садриддин Айний ва бошқаларнинг адабий ва ижтимоий

рини жонлантиришда фаол иш олиб борди. У, айниқса, 1936 йил ўзбекистонлик ёзувчиларнинг бир гуруҳи Татаристонда бўлган бир неча ойлик ижодий сафари вақтида моҳир ташкилотчи сифатида ўзини кўрсатади. Тошкентга қайтгач, сафар таассуротлари асосида ёзилган Абдулла Қодирийнинг "Қачида икки ҳафта" (1936), Амин Умарийнинг "Қозон йўлида" (1938) асарларини нашр эттиради.

30-йилларнинг ўрталаридан

Xotira

Киши хотираси ўчмас муҳр бўларкан. Ўзимдан қиёс. Болаликда хотирлаб қолганларим ҳануз аниқ ва равшан ёдимда. Ана шулардан бири Исмоилхўжа Отахўжаев сиймосио зиёкорлик ишларидир.

Йигирманчи йиллар эди. Мен қишлоғимиздаги Саломат отининг эски мактабида "Мирзо Бегил" босқичини тугатиб, энди қаерда ўқиш, нима қилишимни билмай турган тўққиз-ўн яшар бола эдим. "Исмоил домлага бормайсанми?" дейишди. Қишлоқларимизда Исмоил домланинг номи жуда машҳур бўлгани учун уйимиздан уч-тўрт чақирим узоқда бўлган "ТОМ" — тўрт йиллик мактабга бордим.

ТОМ дарвозаси олдида ўрта бўйли, хушбичим, озода кийинган йигит мени кутиб олди:

— Келинг, ўғлон! — деди у хушфезл,

Эртадан ўз қишлоғингизда бир синф аёлларга ўқиш, ёзишни ўргатасиз", деди.

Ўша кезларда аҳолини ўқитишга ўқитувчи кам эди. Шунинг учун ўқиш, ёзишни биладиган мактаб болалари ҳам муаллимлик қилдилар. Ҳар кунги дарсни Исмоилхўжа домла ўргатиб юборар ва эртасига ҳисобот олиб яна янги методик сабоқлар бериб турарди.

Исмоилхўжа Отахўжаев тез орада бутун Қува туманида атоқли зиё тарқатувчи сифатида машҳур бўлди. Унинг шогирдлари кундан-кунга кўпайиб Отахўжаевчи муаллимлар авлоди пайдо бўлди. Отахўжаев зиёкорларнинг марказини ташкил қилиб, қадимги Қувадаги катта мактабга директорлик қилди, ҳам болаларни, ҳам ўқитувчиларни ўқитди. У жуда фаол

Ўтаётган асрнинг иккинчи ярмида илм-фанда оламшумул натижаларга эришиб, юртимиз довуғининг дунёга ёйилишида катта ҳисса қўшган олимлар орасида ноёб истеъдод соҳиби Саъди Сирожиiddинов алоҳида ўрин тутди.

Математиканинг турли соҳалари (эҳтимоллар назарияси, математик статистика, математик анализ, амалий математика, Марказий Осиё математикаси тарихи ва ҳоказолар) оид салмоқли тадқиқотлари билан хорижлик ҳамкасбларининг ҳам чуқур хурматиға сазовор бўлган Саъди Сирожиiddинов математика тарихида биринчи бўлиб Марков занжири схемаси бўйича боғланган тасодиқий микдорлар (ва векторлар) йиғиндиси учун лимит теоремаларда аниқ баҳолашнинг, асимптотик ёйилмаларини кўрсатиш билан бирга бу хилдаги натижаларни олиш методини кашф этди.

У ўзининг кенг қўламли фаолиятида республикамиз бўйлаб иқтидорли ёш-

ЭХМларни ўқув ва ишлаб чиқариш жараёнида қўлланилишидан келадиган ижобий натижалар ҳақида гапириб чарчамас эди. У мактаб ўқувчиларининг математикадан Республика олимпиадаларини ўтказишнинг ташаббускори ва кўп йиллар давомида ҳайъат раиси бўлган эди.

Университетимиз қошидаги С. Сирожиiddиновнинг номи берилган академик лицейни ҳам домла ўзлари бош бўлиб, Республика ёш физик ва математиклари мактаб-интернати сифатида ташкил этгандилар.

Оддий косиб оиласида 1920 йил 10 майда таваллуд топган Саъди Сирожиiddиновнинг ҳаёт йўли — ажойиб инсоннинг, ҳақиқий илм фидойисининг, қалби дарё устознинг ибратли ҳаёт йўлидир.

Устоз улкан хизматлари учун Ўзбекистон Фанлар Академияси ҳақиқий аъзолигига (академиклигига) сайланган, "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби" унвони, Давлат мукофотлари

БИРИНЧИ УСТОЗИМ

хуш табассум билан. — Ўқишга келгинизми?

— Исмоилхўжа домла Сиз бўласизми?

— Адашмадингиз, ўғлон. Қани, учкарига кирайлик.

ТОМ бир бойнинг уйида жойлашган эди. Сирли, ойнаванг хонада ул зотнинг синовидан ўтдим, ТОМга қабул қилиндим. Домла жуда хушфезл, хушчақчақ бўлиши билан бирга, нозик табиатли, ҳуснихат устаси эди. Ислоҳ қилинган араб алифбосида куймоқ қилиб ёзарди. Кейин лотин алифбосига кўчганимизда ҳам ҳар бир ҳарфни қолипда қуйилгандай чиройли ёзар ва бизни ҳам эринмай ана шундай гўзал ёзишга ўргатарди. Биз, болалар ҳам устозимизга ўхшашиб ёзишга уринардик.

Кунларнинг бирида Исмоил домла мени ҳузурига чақириб "Энди ўзингиз муаллим бўласиз" деди. Ҳайрон бўлганимни сезиб, "Ростдан айтаялман.

жамоатчи ҳам эди. Теварак-атрофда юз берадиган барча жамоатчилик ишларида у бош-қош эди. Тўйларда тўрда, йиғинларда сўз боши бўлиб, халқ меҳрини қозонган устозни ҳам уруш четлаб ўтмади.

Урушдан орден ва медаллар билан қайтиб келган атоқли педагог яна муаллимлик, директорлик ишларини моҳирона давом эттирди. Миллатпарвар жадиғлар анъанасига содиқ бўлган маърифатпарвар Исмоилхўжа Отахўжаев қирқ йиллик фаолияти даврида юзаб яхши ўқитувчи кадрлар тайёрлади. Бугун ул зот орамизда йўқ. Унинг шогирдлари бўлмиш олимлар, давлат-жамоат арбоблари, ёзувчилар, журналистлар, санъаткорлар ўзларининг бу ажойиб устозларини муносиб хотирламоқдалар.

Исмоилхўжа Отахўжаев каби миллатпарвар, маърифатпарвар инсонларни унутиб бўлмайди!

Иброҳим РАХИМ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

ИБРАТ

ларни танлаб олиш, тарбиялаш ва уларни истиқболли соҳаларга йўналтиришга жиддий эътибор билан қарар эдики, буни домлани яқиндан билган кишилар ҳайрат билан эътироф этиб келадилар. Чунончи, республикамизда математиканинг қатор йўналишлари айнан у кишининг бевосита иштироки билан ривож топди.

1966 йил биз Москва Давлат университетига ўқишни давом эттиришга кетаётганда "Сизлар у катта илм даргоҳидан математиканинг университетимизда ҳали ривожланмаган йўналишларини эгаллаб қайтинглар", деган маслаҳатлари кечагидай ёдимда. Дарвоқе, у пайтларда факультетимизда "комплекс ўзгарувчи функциялар назарияси" фанидан дарс берадиган миллий кадрлар йўқ эди. Бугунги кунга келиб, бу йўналиш бўйича 4 та фан доктори ва бир неча фан номзодлари етишиб чиқди.

Мактабларда ва олий ўқув юртларида математика фанини ўқитиш савиясини ошириш муаммолари ҳам домланинг доимий диққат марказида бўлар,

билан тақдирланган эди. Олим 100 дан зиёд илмий мақолалар, 4 та монография ва 2 та ўзбек тилидаги дарсликлар муаллифи, бевосита унинг раҳбарлигида 10 нафар фан доктори ва 40 дан ортиқ фан номзодлари тайёрланди.

Бернулли номи математик статистика ва эҳтимоллар назарияси жамиятининг I-Умумжаҳон Конгрессининг айнан Тошкентда ўтказилгани, домланинг Халқаро статистика институти ва Москва математика жамиятларига аъзо, бир неча чет эл университетларида фахрий доктор этиб сайлангани Тошкент эҳтимоллар назарияси ва математик статистика мактаби ютуқларининг жаҳон илмий жамоаси томонидан эътирофи бўлди.

Бугунги кунда Миллий университет мақоми берилган кадрдон илм масканида устознинг кўплаб шогирдлари унинг севган, ўзини баҳишда этган касбини давом эттириб келишаётир. Олимнинг ҳаёти ва фаолияти ҳаммамиз учун ибрат мактабидир.

Г.ХУДОЙБЕРГАНОВ,
профессор, ЎзМУ механика-математика факультети декани

ТИРИКЛАР ҚАДРИ ҲАМ БИЛИНАР ШУ ТОБ

ФАХРИЙЛАР ЭЪЗОЗДА

Пойтахтимиздаги С.Айний номидаги 84-мактабда Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтди. Сермазмун ва қизиқарли ўтган бу кечада уруш қатнашчилари, меҳнат фахрийлари, бутун ҳаётини мазкур мактаб фаолияти билан боғлаган нафақадаги устозлар қатнашдилар. Уларга мактаб ўқитувчилар ва ўқувчилар жамоаси иштирокида юқори маҳорат билан сахна кўринишлари намойиш қилинди. Айниқса, мустақиллик йили тавадлул топган бошланғич синф ўқувчиларининг урушда ҳалок бўлганлар ва юртимизнинг мустақиллиги, халқимизнинг эрки ва бахти учун курашган ота-боболаримиз руҳини хотирлаб ҳамда бугунги фаровон ҳаётимизда мамлакатимизнинг гуллаб-яшнаши учун муносиб ҳиссаларини қўшиб келаётган кексаларимизни қадрлаб айтган шеър ва қўшиқлари меҳмонларни хушнуд этди. Анжуманда уруш қатнашчиларидан Қаҳҳор Содиков, Набижон Халилов, Раҳматулла Назаров, Александр Борисенко, Насриддин Эгамбердиев, Юсуфхўжа Рустамов каби фахрийларнинг ёш авлодга қарата айтган дил сўзлари ўқувчиларда зўр қизиқиш уйғотди.

Мазкур тадбирда Аҳатулла Сайфуллаевлар оилавий ансамбли томонидан ижро этилган куй-қўшиқлар кечага айрича файз киритди.

Доно МИРЗАЖОНОВА

Суратда: “Янги Камолон” маҳалласи оқсоқолларига ўқувчилар байрам гулдасталарини топширмақдалар.
Равиль АЛЪБЕКОВ олган сурат

Фориш туманидаги Мусокул Оролов номидаги жамоа ҳўжалигида истикомат қилувчи Баҳром Қувонров 74 ёшга кириб, умрининг 47 йилини ўқитувчилик қилиб ўтказибди. Унинг қўлида 3 авлод таълим олиб чиқибди. Баҳром бобо уларни номма-ном санашдан сира эринмайди. Аксинча, ўз фарзандларидан мамнун отадек, мароқланиб сўзлайверади, сўзлайверади...

Мақтабдан эса ҳали-бери узилиб кетолмайди. Энг аълочи ўқувчилар учун жорий қилган шахсий стипендияси уни 72-мактабга янада маҳкамроқ боғлаб қўйган. Тўғри, бу икки ярим минг сўм стипендия кўпчилик назарида арзимасдекдир. Аммо, рағбатнинг болаларни билим олишга ундовчи кучи борлигини ҳеч ким инкор этмас керак.

Бобонинг уйида суҳбатлашиб ўтирганимизда, аллақачон қоронғу тушганди. Даштнинг беор бургалари чакиб безор қилишган бўлсада, яна бир савол мени шу сокин хонадонда ҳамон ушлаб турарди. Бу мавзуда уларнинг ўзлари гап очишларини сабр би-

зу Баҳром бобога кўчади ва Саодат момо билганича гапириб, эсдан чиққан жойини чолдан сўраб туради:

— Тошкентга ветеринарликка ўқишга борганингиз қайси йили эди, бобой?!

— 1945 йилда!

— Ҳа, ўшанда бобонгиз 7 синфни битирган бўлган. Тошкентда 6 ой ўқиб келган. Келиб, колхозда ишлаб юриб, СамГУнинг тайёрлов курсига кирган. Курсни битириб ЎзГУнинг тарих факультетига ўқишга ўтган.

Шундай қилиб, 1951 йили ЎзГУни битириб, Зоминнинг Пешовор қишлоғида бир йил ишлаб ҳам беради. Келиб шу 72-мактабимизда тарихдан дарс бериб юриб, директор бўлганда оила қурганимизнинг 5-йили эди. Кейин Гараанинг Кўргонтепа қишлоғида ўн бир йиллик мактаб очиб, уч йил ишлади. Оилавий шароит туфайли қайтиб келиб, яна директорлигини давом эттирди. Шу тариха бобонгиз уч авлодни ўқитиб, тарбиялади. Шулардан Арслон Мустонов, Москвада Ўзбекистон элчихонасида ишлайди, Тошпўлат Деҳ-

БАРДАМ БЎЛИНГ, БОБО!

лан кутардим. Уч киши эдик — бобо-момо ва мен. Бошқа ҳеч ким... Очиқроқ айтганда, бу сербоғ кўркам ҳовлида, бу иноқ оилада фарзанд йўқ экан...

— Нима қилайлик, укам, фарзандимиз бўлмади, — деди вазмингиза бўлиб, тиззасини кучоқлаб ўтирган Саодат момо ниҳоят. Мен сергакландим. Кўринишидан, бека бугагни кўнгли етганларга айтиб-айтиб, бифарзандликнинг изтиробига ҳам кўникиб қолгандай туюлди менга. Аммо, синиқкина чехрадаги сўниқ изтироб буюк бир армоннинг сояси эканини илғамаслик сира мумкин эмасди...

Амаки билан баланд овозда савол-жавоб қилиш ноқулайроқ бўлганидан момо билан суҳбат давом этаверди:

— ... Тўйимиз бўлганига ҳам 50 йилдан ошиб қўйибди, укам, 48-йил эди-да! Шунча яшаб қўйибмиз. Лекин умримиздаги бирдан-бир кемтиклик — фарзандсизлик, укам... Худонинг иши эканда, нима қилайлик...

Менинг нимадир деб тасалли айтгани келди, аммо гап тополмай, сукут сақламоқдан бошқа чорам қолмади. Ҳайрият, мав-

қонов Самарқандда тиббиёт фанлари доктори, Абдуназар Милтиқбоев физика-математика фанлари номзоди. Мен эслаганларимнигина айтдим, эсимга келмай турганлари қанчадан-қанча...

Бўғини сўрасангиз, ўзидан орттириб аълочи болаларга пенсиясидан стипендия бераётган Баҳром бобога бугун эл эътибори ҳар нарсадан зарур туюлади...

... Хайрлашаётим, бошқа даромадларини сўраганим: “Ишқилиб бир оз даромадимиз йўқ эмас...”, дейишди. Мен ижжилаб суриштириб ўтирмадим. Қўшнилари чол-кампининг сира тиниб-тинчимасликларини, бир қарасангиз боғда куймаланиб, бир қарасангиз мол-қолларга ўралашиб чарчамасликларини гапиришди... Бобо билан суҳбатимиз ўтган йилнинг кузида бўлиб ўтганди. Шу йилнинг бошида, мактабга стипендия жорий этган форишлик собиқ муаллимни борман-кўрганлардан суриштирдим. Улар, Баҳром Қувонров оиласининг соғ-саломатлигини, стипендияларининг миқдорини оширмоқчи бўлишайтганини айтиб, мени қувонтиришди...

Саҳобиддин ХЎЖАНОВ

Qadr

Яқинда Ўзбекистон Халқ ўқитувчиси, сирдарёлик таниқли муаллим Амаквой ака Кўчаровнинг файзли хонадонига ажиб бир учрашувнинг гувоҳи бўлиб қолдим ва ушбу учрашувни кузатиб, дийдорлашув сўзининг теран маъносини англаб етгандай бўлдим. Хонадонга Халқ ўқитувчисининг дўстлари, сирдарёлик фахрий педагоглар — “Эл-юрт хурмати” ордени нишондори Жаббор Исаев ва Борис Тен ташриф бу-

гари Сирдарё туманидаги 25-мактабда иш бошлаган ва ҳали-ҳануз, икки кам етмиш ёшида ҳам шу ерда ёшларга сабоқ бериб келмоқда.

— Мактабга ҳар кун келганимизда, бу ерда ишлаётган ҳаракатчан ёшларни кўриб фахрланаман, бугунги таълим-тарбияга бўлаётган ҳукуматимиз эътиборидан мамнун бўламан. Кўнглимнинг бир чеккасида эса, мана шу муқаддас даргоҳда ишлаб кетган, кўплари нафақада бўлган, кўплари оламдан ўтган фидойи муаллимлар,

нинг чинорлари ҳисобланмиш бу инсонларнинг хурматини жойига қўйиш, уларни ҳамиша йўқлаб туриш бизнинг бурчимиз, — дейди Сирдарё тумани ХТБ мудир Салоҳиддин Элмуродов. — Бундай фидойи ўқитувчиларимиз меҳнати, мамлакатимиз мустақилликка эришгандан сўнг, ҳукуматимиз томонидан ҳам юксак қадрланмоқда. Амаквой аканинг уч йил аввал “Ўзбекистон Халқ ўқитувчиси” унвонини олиши, Жаббор аканинг ўтган йили ўқитувчилар ва мураббийлари кунда “Эл-юрт хурмати” ордени нишондори бўлиши ҳам бунга мисол. Жуда кўплаб шогирдлар тарбиялаб етиштирган, ҳозирда ҳам ўғит ва маслаҳатлари билан бизга кўмаклашиб турган бундай инсонлар ҳақли равишда туманимиз ўқитувчиларининг фахридир.

Ҳа, чин ўқитувчи ҳар қанча хурматга, қадрга лойиқ инсон. Айниқса, бу касбнинг заҳмати чеккан, шу касбда ишлаб сочи оқарган муаллим ўқитувчиликнинг машаққатини бутун залвори билан ҳис қила олади ва заҳматкаш ҳамкасбини йўқлаб туришда, ҚАДРлашда ҳам ўзини бурчли сезади.

Икром БЎРИБОЕВ

ДИЙДОР

юрган эканлар. Амаквой ака билан Жаббор ака тенгдош — 68 ёшда. Борис Тен 63 ёшда. Бор умрини мактабга сарфлаган, таълим-тарбия йўлида сочлари оппоқ оқарган уч нуроний чехра, уч азим дарё... Даврада файз бор эди. Одатда бежиз учрашмаган, бир-бирларини соғинган ва қадрлай биладиган дўстлар учрашганда пайдо бўладиган самимий ҳолат ҳукмрон эди...

— Бир-биримизга ғаниматмиз, — дейди Жаббор ака. У киши 40 йиллар ил-

заҳматкаш ҳамкасбларим ёди туради. Амаквой билан дийдорлашиб туришимизнинг боиси ҳам шу.

Амаквой аканинг ҳам 42 йиллик умри битта мактабда кечди. Сирдарё туманидаги 11-мактабда эндиликда у кишининг шогирдлари меҳнат қилмоқда. Борис Тен ҳам 40 йилга яқин вақт мобайнида маориф соҳасида меҳнат қилди. Пиру бадавлат бу отахонларнинг фарзандлари, неваралари орасида улар касбини танлаганлари бисёр.

— Туманимиз маорифи-

ЭП АРО АЗИЗ

Келажагини ўйлаган киши борки, ўзидан яхши ном қолдиришни истади. Бу истак вақт ўтиши билан заруриятга айланади. Бунга киши қилган эзгу ишлари, меҳнати эвазигагина эришиши мумкин. Меҳнат қилмай қилинган истак эса хомхалликдан бошқа нарса эмас. Бизнинг қаҳрамонимиз мактабга ilk қадам қўйганидаёқ яхши инсонларга, хусусан, ўқитувчиларга ҳавас билан боқарди. Ҳавас қилиш эса қалбада эзгуликнинг ниш ураётганлигидан дарак. Инсон улғайгани сари орзуларининг рўёбга чиқишига бўлган интилиши ҳам улғайверади. Дилбар опа Азимова 1958 йили Тошкентдаги 144-мактабни “аъло” баҳолаб билан тугатди ва педагогликка меҳр қўйганлиги — орзуси уни Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтига етаклади. Меҳнат билан уйғунлашган истак самарасиз кетмади. Дилбар опа 1963 йили мазкур олийгоҳни имтиёзли битириб, шу ерда элементар математикадан кечки ва сиртки талабаларга дарс бериш билан уз меҳнат фаолиятини бошлади. Шунингдек, у 1972 йилгача Шайхонтоҳур туманидаги 20, 141-мактабларда математикадан сабоқ берди. Яхши меҳнат уз самарасини беради. Бу, шубҳасиз. Бу сафар ҳам ҳаётнинг бу қонуни бузилмади. 1972 йилдан пойтахтдаги 138-мактабда ўқитувчи, тарбиявий ишлар бўйича директор муовини бўлган Дилбар Азимова 1982 йилдан шу кунга қадар мазкур мактаб раҳбари бўлиб ишлаб келмоқда. Раҳбарлик инсондан кўп нарсани талаб қилади. Ана шу “кўп нарса”ни ўзида мужассамлаштира олган раҳбаргина халқ эътиборини қозонади. Дилбар опа ҳам уз меҳнатлари эвазига шу даражага етишдики, бу ҳақда Чилонзор тумани Катта Қозиробод маҳалласи хотин-қизлар кўмитаси раисаси Муяссар Нурматова шундай

дейди: “Дилбар опа ҳар томонлама етук аёл. У нафақат устоз-муаллима, мактаб раҳбари, балки ёшларнинг сезимли онахонидир. Маҳаллагадилар уни ҳурмат билан “опа” деб атайдилар. Менинг турт фарзандим шу мактабда таҳсил олишди. Ҳозирда фарзандларимнинг барчаси олий маълумотли. Бунда, албатта, Дилбар опанинг хизматлари беқиёс деб биламан. Умрлари узок бўлсин”.

Дилбар опа 40 йиллик меҳнат фаолиятида “мактаб+маҳалла+оила” ҳамкорлигини давом эттириб келмоқда. Бу ҳамкорлик самарали натижаларини беради. Бугунги кунда унинг қўлаб шогирдлари раҳбарлик лавозимларида ишлаб келяптилар. Қилинган эзгу ишлар уз меъясини бердики, Дилбар опанинг халқ таълими ривожини учун қилган меҳнатлари давлат томонидан муносиб баҳоланди. У “Хизмат қурсатган ёшлар мураббийси”, “Халқ таълими аълочиси”, “Халқ таълими фидойиси” нишонлари билан тақдирланди. Меҳрибон мураббий оилада ҳам эъзозда. У уч нафар фарзандини олий маълумотли қилиб тарбиялади. Маҳаллада ҳам бу оила энг намунали оила ҳисобланади. Шунинг учун бу оилага бутун маҳалла ҳавас қилади, шогирдлари эътироф этишади. Шогирдлар эътирофи эса устознинг фахри. Устознинг меҳр дарёсидан сув ичган шогирдлар қатори биз ҳам қутлуг ёшини нишонлаётган мураббийнинг кейинги фаолиятига ривож тилаймиз. Зеро, бундай устозлар уз салоҳияти билан, билим ва ҳаёт тажрибалари уйғунлиги билан атрофга эзгулик, инсонийлик уруғини сочаверсинлар.

Шерали НИШОНОВ

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИНИНГ АБИТУРИЕНТЛАРИ СОНИ БИЛАН САМАРАДОРЛИГИ САЛМОҒИ МУТАНОСИБМИ?

Қашқадарё вилоятида иккита олий ўқув юрти, 12 та ўрта махсус билим юртлари ва 800 га яқин умумий таълим мактаблари фаолият кўрсатаётти. Аби-туриентлар салмоғи бўйича республикадаги илғор вилоятлардан бири ҳисобланади.

Вилоят бўйича 1999 йилда олий ва ўрта махсус билим юртларига 30.057 та, жумладан олий ўқув юр-тарининг кундузги бўлимларига 14372 та, ўрта мах-сус билим юртларига 10.450 та ариза топширилган. Вилоят абитуриентларининг имтиҳонлардаги жавоб-лар самарадорлиги 1997 йилда 44.04 % ни ташкил этиб, 7-ўринга, 1998 йилда 40.52 % бўлиб, 6-ўринга ва 1999 йилда 36.48 % бўлиб 5-ўринга тўғри келган. Кўрииб турибдики, бу соҳада вилоят маълум ютуққа эга бўлган. Лекин мавжуд имкониятлардан тўлиқ фой-даланилмаган. Чунки вилоят абитуриентлар сони жиҳатидан биринчи ўринда турса ҳам, жавоблар са-марадорлиги жиҳатидан бешинчи ўринда.

Вилоятнинг шаҳар ва туманлари бўйича ўрта мак-табни 1999 йилда тугатган ўқувчиларнинг тестда иш-тирок этиши ўрганилди. Тестда энг кўп абитуриент Қарши шаҳридан бўлиб, 80.22 % ни ташкил этган. Энг илғор ҳисобланган туманлардан қатнашган аби-туриентлар сони 50 % га ҳам етмаган. Бу муаммо эътибор билан ўрганилиши керак. Айниқса, Баҳори-стон, Чироқчи, Деҳқонобод туманларидан абитуриен-тлар ҳиссаси жуда кам бўлган. Қуйидаги маълумот таҳлил этилса, вилоят бўйича туманлар ҳолати аниқ бўлиб қолади:

Вилоятнинг туман ва шаҳарлари бўйича 1999 йил мактабларни тугатиб тест синовларида қат-нашганлар кўрсаткичлари (олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, ўзбек гуруҳлари)

1-жадвал

	Туман номи	Тугатганлар сони	Тестда қатнашганлар	Қатнашиш фоизи
1	Қарши шаҳри	1729	1387	80.22
2	Ғузур тумани	2005	954	47.58
3	Қарши тумани	2100	981	46.71
4	Яккабоғ тумани	3068	1421	46.32
5	Китоб тумани	2358	1064	45.12
6	Шахрисабз тумани	3247	1380	42.50
7	Касби тумани	1783	645	36.17
8	Усмон Юсупов тумани	664	234	35.24
9	Қамаши тумани	2826	932	32.98
10	Муборак тумани	422	133	31.52
11	Нишон тумани	1317	378	28.70
12	Косон тумани	2530	711	28.10
13	Деҳқонобод тумани	1599	361	22.58
14	Чироқчи тумани	3899	864	22.16
15	Баҳористон тумани	386	52	13.47

Қашқадарё вилояти абитуриентларининг тест им-тиҳонидаги самарадорлиги 1998 йилга таққосланганда 5 фандан ўсиш (тарих, биология, кимё, немис ва фран-цуз тиллари), тўрт фандан (физика, математика, гео-графия ва инглиз тили) пасайиш содир бўлган. Де-мак, ўсиш озгина бўлса ҳам пасайишга нисбатан кўпроқ. Лекин салбий ўзгаришнинг моҳияти, сабаб-лари таҳлил этилиб, зарур тадбирлар кўрилмаса, вило-ят кўрсаткичи пасайиб кетиши мумкин. Вилоят аби-туриентларининг натижалари қуйидаги жадвалда кел-тирилган:

Қашқадарё вилояти абитуриентларининг фан-лар бўйича жавоблар самарадорлиги кўрсаткич-лари асосида тутган ўрни (олий ўқув юртларининг кундузги бўлимлари, ўзбек гуруҳлари)

2-жадвал

Фан	1998 йил		1999 йил		Рейтинги
	самара-дорлик	ўрин	самара-дорлик	ўрин	
Тарих	55.30	3	42.05	2	Ўсган
Физика	35.71	2	31.77	3	Қамайган
Математика	46.46	2	36.87	4	Қамайган
Биология	53.83	5	41.99	4	Ўсган
Химия	40.60	8	39.60	4	Ўсган
Немис тили	28.65	7	30.31	5	Ўсган
Она тили ва адабиёти	40.52	6	32.27	6	Ўзгармаган
Француз тили	30.74	9	32.99	7	Ўсган
Инглиз тили	42.33	7	36.09	11	Қамайган
География	42.13	8	40.84	12	Қамайган

Қашқадарё вилоятининг Шахрисабз тумани она тили ва адабиёти бўйича, Усмон Юсупов тумани фи-зика бўйича республикада энг юқори кўрсаткичга эришган. Лекин бошқа фанлар бўйича вилоятда илғор туманлар кўрсаткичи республикадаги юқори кўрсат-кичдан 3%-10% гача паст эканлигини кўрамиз. Бу қуйидаги маълумотда аниқ кўрсатилган:

Фанлар бўйича жавоблар самарадорлигининг энг юқори кўрсаткичларини вилоят ва республи-ка миқёсида таққосланиши (олий ўқув юртлари-нинг кундузги бўлими, ўзбек гуруҳлари)

3-жадвал

Вилоят кўрсаткичлари				Республика кўрсаткичлари			
Фан номи	Туман ёки шаҳар	Қат-нашган	Самара-дорлик	Туман ёки шаҳар	Вилоят	Қат-нашган	Самара-дорлик
Она тили ва адабиёти	Шахрисабз шаҳри	271	40.39	Шахрисабз шаҳри	Қашқадарё вилояти	271	40.39
Математика	Шахрисабз шаҳри	143	43.40	Ҳазорасп тумани	Хоразм вилояти	100	46.72
Физика	Усмон Юсупов тумани	65	37.14	У. Юсупов тумани	Қашқадарё вилояти	65	37.14
Биология	Китоб тумани	351	46.02	Янгиариқ тумани	Хоразм вилояти	124	48.75
Химия	Усмон Юсупов тумани	51	48.15	Пешку тумани	Бухоро вилояти	97	52.21
Тарих	Шахрисабз шаҳри	87	48.98	Бухоро шаҳри	Бухоро вилояти	441	49.14
Инглиз тили	Шахрисабз шаҳри	144	47.16	Хонқа тумани	Хоразм вилояти	130	57.44
Немис тили	Яккабоғ тумани	181	33.86	Ўзбекистон тумани	Фарғона вилояти	143	41.78
Француз тили	Шахрисабз тумани	97	35.74	Булунгур тумани	Самарқанд вилояти	153	46.75

Вилоятнинг тест имтиҳонларида энг паст кўрсаткичга эришган туманлари республиканинг паст кўрсаткичли туманларига таққосланганда, Қашқадарё туманларининг устунлиги кўринади. Демак, вилоят бу соҳадаги ютуғи-ни янада мустаҳкамлаши керак. Бу қуйидаги маълумотда аниқ кўрсатилган:

Фанлар бўйича жавоблар самарадорлигининг энг паст кўрсаткичларини вилоят ва республика миқё-сида таққосланиши (олий ўқув юртларининг кундуз-ги бўлими, ўзбек гуруҳлари)

4-жадвал

Вилоят кўрсаткичлари				Республика кўрсаткичлари			
Фан номи	Туман ёки шаҳар	Қат-нашган	Самара-дорлик	Туман ёки шаҳар	Вилоят	Қат-нашган	Самара-дорлик
Она тили ва адабиёти	Муборак тумани	95	28.27	Нукус тумани	Қорақалпоғ. Респуб.	83	25
Математика	Косон тумани	380	33.24	Сирдарё тумани	Сирдарё вилояти	66	26.98
Физика	Касби тумани	189	28.54	Термиз тумани	Сурхондарё вилояти	57	22.81
Биология	Қарши шаҳри	206	37.00	Амударё тумани	Қорақалпоғ. Респуб.	221	30.95
Химия	Қамаши тумани	277	33.53	Шеробод тумани	Сурхондарё вилояти	52	26.39
Тарих	Қамаши тумани	307	35.74	Амударё тумани	Қорақалпоғ. Респуб.	348	31.75
Инглиз тили	Деҳқонобод тумани	71	27.90	Олтинсой тумани	Сурхондарё вилояти	146	26.79
Немис тили	Чироқчи тумани	53	23.90	Термиз тумани	Сурхондарё вилояти	71	23.08
Француз тили	Қамаши тумани	84	29.30	Тўрақўрғон тумани	Наманган вилояти	51	23.69

Қашқадарё вилоятининг Ғузур, Баҳористон, Касби, Шахрисабз, Деҳқонобод, Усмон Юсупов туманларида айрим фанлардан ўсиш 9% дан 75.25% гача бўлганлиги кузатилди. Шунинг билан бир қаторда Ғузур, Баҳорис-тон, Усмон Юсупов туманларида пасайиш ҳам содир бўлган. Демак, маълум бир ўқув фанларни ўқитишга эъти-бор берилиб, бошқа фанларга аҳамият берилмаган. Ви-лоят туманларида фанлар бўйича самарадорлигининг ўси-шига нисбатан пасайиш кўпроқ эканлиги маълум бўлди. Бу қуйидаги маълумотларда аниқ кўрсатилган:

Фанлар бўйича вилоятлар туманлари миқёсида аби-туриентлар жавоблар самарадорлиги ўсган ту-манлар рўйхати (олий ўқув юртларининг кундузги бўлимлари, ўзбек гуруҳлари)

5-жадвал

Фан	Туман	1998 қатн.	1998 самар.	1999 қатн.	1999 самар.	Ўсиш (фоиз)
Француз тили	Ғузур тумани	15	25.74	21	45.11	75.23
Физика	Баҳористон тумани	20	26.25	11	36.11	37.57
Немис тили	Касби тумани	29	22.61	32	27.60	22.11
География	Шахрисабз тумани	24	38.31	35	45.71	19.33
Химия	Деҳқонобод тумани	51	35.40	55	38.64	9.13
Инглиз тили	У. Юсупов тумани	44	32.70	38	35.67	9.08

Фанлар бўйича вилоят туманлари миқёсида аби-туриентлар жавоблар самарадорлиги қамайган ту-манлар рўйхати (олий ўқув юртларининг кундузги бўлимлари, ўзбек гуруҳлари)

6-жадвал

Фан	Туман	1998 қатн.	1998 самар.	1999 қатн.	1999 самар.	Қамай.
Тарих	Муборак тумани	16	60.76	16	36.46	-40.00
Инглиз тили	Баҳористон тумани	11	29.55	14	18.85	-36.20
Биология	Муборак тумани	11	50.76	22	34.72	-31.59
Математика	Чироқчи тумани	464	49.72	540	37.17	-25.26
Она тили ва адабиёти	Усмон Юсупов тумани	214	41.89	218	31.45	-24.92
География	Нишон тумани	12	39.81	12	30.32	-23.84

Физика	Ғузур тумани	312	39.33	362	31.20	-20.68
Француз тили	Косон тумани	14	35.33	22	28.03	-20.63
Немис тили	Қамаши тумани	79	30.03	105	26.01	-13.40
Химия	Муборак тумани	12	38.19	22	33.59	-12.07

Қашқадарё вилоятининг тест имтиҳонида энг юқори кўрсаткичга эришган мактабларнинг натижалари энг паст кўрсаткичга эришган мактабларга таққосланди. Бунда туманлар миқёсида юқори ҳисобланган мактаб-лар танлаб олинди. Натижа шуни кўрсатадики, Шах-рисабз шаҳридаги 4-мактаб 59.06% самарадорлик билан туманда илғор ўринни эгаллаган бўлса, Косон шаҳридаги 1-мактаб 28.24% кўрсаткич билан илғор саналган. Бундай аҳволни қаноатланарли дейиш мум-кин эмас. Қамаши, Усмон Юсупов, Баҳористон, Мубо-рак туманлари ва Косон шаҳридаги мактабларнинг раҳбарлари ўзларига тегишли хулоса чиқаришлари керак. Вилоят бўйича маълумот қуйидагича келтирил-ган:

Қашқадарё вилояти туманлари ва шаҳарлари бўйича энг юқори самарадорлик кўрсаткичига эга бўлган мактаблар (олий ўқув юртларининг кундуз-ги бўлими, ўзбек гуруҳлари)

7-жадвал

№	Туман ёки шаҳар номи	Мактаб №	Самарадорлик
1	Шахрисабз шаҳри	4	59.06
2	Китоб тумани	74	49.79
3	Яккабоғ тумани	73	49.14
4	Шахрисабз тумани	98	48.46
5	Ғузур тумани	45	45.93
6	Китоб шаҳри	1	45.58
7	Қарши шаҳри	21	43.73
8	Деҳқонобод тумани	19	42.83
9	Косон тумани	71	42.59
10	Касби тумани	17	41.96
11	Чироқчи тумани	70	41.18
12	Қарши тумани	12	40.78
13	Нишон тумани	18	40.08
14	Қамаши тумани	52	36.47
15	Усмон Юсупов тумани	11	34.95
16	Баҳористон тумани	3	30.56
17	Муборак тумани	7	29.76
18	Косон шаҳри	1	28.24

Вилоятнинг тест имтиҳонида абитуриентлари энг паст натижа кўрсатган мактаблар ўрганилди. Вилоят бўйича Китоб, Қарши, Касби, Яккабоғ, Қамаши туман-ларининг мактаблари энг паст кўрсаткичга эришган-лар.

Қашқадарё вилояти туманлари ва шаҳарлари бўйича энг паст самарадорлик кўрсаткичига эга бўлган мактаблар (олий ўқув юртларининг кундуз-ги бўлими, ўзбек гуруҳлари)

8-жадвал

№	Туман ёки шаҳар номи	Мактаб №	Самарадорлик
1	Қамаши тумани	45	23.61
2	Шахрисабз тумани	11	23.84
3	Чироқчи тумани	108	23.85
4	Усмон Юсупов тумани	17	24.54
5	Нишон тумани	16	24.78
6	Косон тумани	34	25.00
7	Муборак тумани	13	28.70
8	Баҳористон тумани	3	30.56
9	Қарши шаҳри	13	26.91
10	Косон шаҳри	1	28.24
11	Шахрисабз шаҳри	8	32.58
12	Китоб шаҳри	5	33.33
13	Китоб тумани	81	19.44
14	Қарши тумани	16	22.22
15	Касби тумани	8	23.02
16	Яккабоғ тумани	44	23.26
17	Ғузур тумани	43	24.07
18	Деҳқонобод тумани	23	28.09

Қашқадарё вилояти бўйича 1398 ўқувчининг аттес-тати бўйича ўртача баҳоси "4"дан юқори бўлган. Ле-кин улардан фақат 73 таси тест синовларида 180 дан ортиқ балл туллай олган. Бу юқори баҳо билан мак-табни тугатган ўқувчиларга нисбатан 5.29% ни таш-кил этади ва вилоят республика бўйича 13-ўринни эгаллаган. Мактабни юқори балл билан тугатган ўқув-чилар Ўзбекистон Давлат Жаҳон тиллари университе-ти, Тошкент Молия институти, Тошкент Юридик ин-ститути каби нуфузли олий ўқув юртларига кира ол-ганлар. Лекин тестда юқори балл туллай олмаган.

Қашқадарё вилоятида абитуриентларнинг ўқишга киришини таъминлаш бўйича бир қатор ташкилий, таълимий ишлар амалга оширилган. Вилоятда аби-туриентларнинг жавоблар самарадорлиги бўйича олдин-га силжиш кузатилган. Лекин вилоят бўйича барча имконият тўла рўёбга чиқмаган. Битирувчи синф ўқув-чилари ўртасида касб танлаш ишларини тўғри олиб бориш, аттестатга қўйилган баҳоларнинг ҳаққонийли-гига эришиш, тест технологиясига абитуриентларни ўргатиш, тест имтиҳони адолат мезони эканлигига ишонч ҳосил этиш, тест натижаларини ўқитувчилар билан муҳокама этиш ишлари олиб борилса, аби-туриентларга зарур ёрдам берилган бўлади.

ТАКЛИФ БОР, ТАЛАБ ҲАМ

3-5 май кунлари Ўзбекистон давлат мелио-сүв лойиҳа институтда Оролни асраш халқаро Фонди томонидан ташкил этилган "Тўғонлар хавфсизлигини таъминлаш ва сүв омборларини бошқариш" мавзuida семинар ва савдо кўргазмаси бўлиб ўтди. Мазкур анжуманда Америка Қўшма Штатларининг "Геокон", Канаданиннг "Эр Эс Ти" ва "По-кес", Германиянинг "Хорман", Швейцариянинг "Хагенбергер", Франциянинг "Солдата" компанияларида ишлаб чиқарилган замонавий асбоб-ускуналар, илғор технологиялар намойиш этилди.

Мазкур савдо-ярмарка ва семинар сүв омборлари ва тўғонларнинг ҳолатини ўлчайдиган, сүв таркибини назорат қиладиган асбоб-ускуналар, илғор тех-

нологияларнинг ҳозирги тараққиёти даражаси ҳақида тушунча ҳосил қилиш, жаҳонга машҳур компанияларнинг шу соҳадаги илмий ишланмалари ва маҳсулотлари билан танишиш имконини беради, — деди Оролни асраш халқаро Фон-

Ko'rgazma

ди GEF лойиҳаси раҳбари Рим Гиниятуллин "Туркистон-пресс" муҳбири билан суҳбатда. — Марказий Осиёда 300 дан ортиқ турли ҳажмдаги тўғон ва сүв омборлари бўлса, мамлакатимизда шуларнинг 55 дан ортиғи мавжуд. Тан олиш керакки, уларнинг барчасидаги техник ҳолатни талаб даражасида деб бўлмайди. Чунки баъзи тўғонлар

бундан 60-70 йил аввал бунёд этилган. Бу ерда намойиш қилинаётган турли ўлчов асбоб-ускуналари сүв омборларини қайта жиҳозлашда катта аҳамиятга эгадир, — деди у.

— Ҳамкорлик қилиш учун кенг имкониятлар яратиб бераётгани учун Ўзбекистон ҳукуматидан ниҳоятда мамнунмиз, — деди халқаро маслаҳатчилар гуруҳи раҳбари Смик Лоуренс. Анжуманда Марказий Осиёнинг ҳар бир республикасида вакил-мутахассис ўз мамлакатидagi тўғон ва сүв омборларининг айна вақтдаги техник ҳолати борасида маъруза қилди. Уларнинг маълумотлари тўғонлар хавфсизлигини таъминлаш ва сүв омборларини бошқариш борасида келажакдаги фаолиятимизда катта аҳамият касб этиши, шубҳасиздир.

"Туркистон-пресс"

Суратда: кўргазмадан лавҳа.

Б.Ризокулов олган сурат

У яна вужудини ҳаддан ташқари қийноққа солаётган ташналикни қондиришга уринди, бу ташналик олдиди кўзига ҳеч нарса қуринмас, ҳаёти ёлгон-яшиқ ва алдамчи важ-карсонларга қоришиб кетаётгани энди уни безовта қилмасди. Жонини қийноққа солган даҳшатли истак олдиди ҳамма нарса ўз моҳиятини йўқотган, унинг учун бирор-бир азиз нарса қолмаганди. У лоқайдлик билан тийиксиз уй-ҳаёлларига эрк бериб қўйди. Қаршисидан чиқиб қолган бирор-бир нотаниш аёл, гарчи кундуз кунни унга оқила ва ёнига йўлаб бўлмайдигандай туюлса-да, оқшомлари босиринқи тушларида юзлари ловуллаб, кўзлари ёниб қуринарди. Фақат эрталаб, ўрнидан тургач, у тушакда ҳаёлидан кечгандарни эслаб безовталанар, гуноҳга ботаётганидан ич-ичидан эзиларди.

Унинг боши тагин уйга сиймай қолди. Туманли куз оқшомлари, худди бир неча йил олдин Блэкрокнинг сокин кучаларини кезиб юришга чорлагандай, кунимсиз ҳислар уни яна тор кучаларда сангишга ундарди. Бироқ энди на уйлар олдидagi бир текис қилиб буталган боғчаю гулзорлар ва на деразалардан ёйилиб турган нурафшон ёдугар унинг юрагига илиқлик олиб кирарди. Фақат ора-сирада, кунгли хотиржам тортиб, хоҳиш тугилган дамларда ва тинкасини қуритган ноҳуш истак ўрнини хузури чарчоқ эгаллаганда хотирасининг туб-тубидан Мерседес қиёфаси қалқиб чиқиб келарди. Яна тоғ йўлидаги кичкина оқ уйча ва барқ уриб очилиб ётган атиргулларга тула боғча куз ўнгиди жонланар ва ойнинг кумуш нурларига чумилиб ётган боғчада қиз билан, шунча йилларга чўзилган айрилиқ ва сарсон-саргардонликдан сўнг, қўл ушлашиб турганини, гам-гин қиёфада, бироқ узини мағрур тутиб бошини сермаб қизга рад жавобини қилганини ва айтиши лозим бўлган уша гапни айтганини эсларди. Шу дақиқаларда ҳаёлида Клод Мильнотнинг¹ вазмин нутқи жаранглагандай бўлиб, юрагидagi ғашликка таскин берди. У бир пайтлар интизор бўлиб кутган тотли учрашув ҳаёли, гарчи уша вақтлардаги орзу-умидлари билан бугунги, феъл-атворидаги қатъиятсизлик, тортинчоқлик ва тажрибасизликка бир зумдаёқ барҳам берадиган хузур-ҳаловатли висол иштиёқи уртасида шафқатсиз воқелик жари ётганига қарамай, унинг қалбини мунаввар туйғуларга тўлдирди.

Бу тотли лаҳзалар ҳам ўтиб, уша бошлаган истаклар алангаси яна вужудини жунбушга келтира бошлади. Шеър сатрлари унинг лабларида қотди, ёввойи ҳайқирик ва беандиша сўзлар миёсида чарх уриб, отилиб чиқишга йўл изларди. Томирларида қон гупирарди. У шилтаси қиқиб кетган кучада айланиб юрар, тор кучаларнинг қоронғу бурчакларига, дарвозаларга суқланиб қарар, тик этган товўшга қўлогини динг қилар эди. У худди ўлжасини олдириб қўйган йиртқичдай увларди. У зимистон қаъридан аллақандай қора нарса шиддат билан ўзи томон худди тутқич бермайдиган ва вишиллаган асов селдай бостириб келаётганини ҳис қилди ва бу оқим уни тамоом гарқ этгудай эди. Бу ваҳимали вишир-вишир, босиринқи тушдаги каби тобора катталашиб, унинг бошига ургандай қўлоқлари том битди, куз илғамас узун томчилар аъзойи-баданини илматешик қилиб утгандай бўлди. Бу чидаб бўлмас оғриқ азобидан бармоқлари титраб-қақшаб мушт бўлиб тугилди, тишлари бир-бирига қапишиб кетди. Кучада туриб қўлларини чўзди, аллақандай нозик, силлиқ ва мафтункор бир нимани тутиб қолмоқчи бўлди ва аллақачон-

дан бери бугунга тиқилиб турган қичқирик оғзидан отилиб чиқди. Бу қичқирик мисоли балдахун оғирнинг тавба-тазарру айтаётган пайтидаги оҳу нолаларидай фиғонли чиқди ва аччиқ, йилғамсирган ҳирқирокли илтижога айланди-ю учди...

Бир маҳал у боши айланиб тор, ифлос кучаларга кириб қолди. Бадбўй жинкучалардан унинг қўлогига шовқин, маст-алас бақирик-чақириклар, суқинишлар, ҳирқираган ширакайф товўшлар эшитилди. Буларнинг унга таъсири кам эди, у қаерга келиб қолдим, бу яхудиёлар қавртали эмасми, деб ҳайрон бўлиб турарди. Ялтироқ қўйлақлар қийиб, атир-упага беланиб олган хотинлар ва ёш қизлар кучани кесиб ўтишиб, у уйдан бу уйга кириб-чиқиб юришарди. Уни қалтироқ босиб, куз олди қоронғулашди. Туман босган куз олдида, булутли ҳаво қоронғусида фонусларнинг сарғиш қўзоғи меҳроб пештоқида ёқиб қўйилган шамлардай йилтил-лаб қуринди. Эшиклар олдиди ва ёруғ айвончаларда хотинлар, қандайдир маросимга шайланаётгандай, тула-тула бўлиб туришарди. У бутунлай бошқа дунёга тушиб қолган: гуё минг йиллик уйқудан уйғонган эди...

III БОБ

Қайгули кун ўтиб, декабрнинг тезкор шом қоронғуси, аланг-биланг масхарабоздай, бир зумдаёқ ерни қоплади, у синф хонасида деразанинг туртбурчак хира ойнасига термулиб ўтириб, қорни овқат талаб қилиб таталаётганини ҳис қилди. У кечки таомга сабзи, шолғом солинган ва аччиқ мурч сепилган унли қайла

вақайлаб кетди: даражаларнинг кўзчалари ва юлдузчалар узаро чоғиштирилиб қисқартирилгач, дум аста-секин ихчамлаша бошлади. Даражалар худди бир очилиб, бир юмилиб турган кўзчалардек пайдо бўлиб ва йўқ бўлиб турар, кўзчалар ёниб-учиб турган юлдузчалардай очилар ва юмиларди. Юлдузли ҳаётнинг улкан гирдобини унинг толиққан ақл-хушини бир четга суриб кетар ва яна ҳаял утмай ортга қайтариб олиб келар ва узоқдан элас-элас эшитилаётган мусиқа садоси бу ҳаракатга жўр буларди. Бу қандай мусиқа бўлди экан? Қуй оҳанги яқинроқдан эшитила бошлади ва у Шеллининг қоронғу осмонда танҳо кезиб юрган, толиқиб ранги синикқан ойга бағишланган мисраларини эслади. Юлдузлар уваланиб кета бошлади ва юлдузлар чангининг юпқа пардаси коинот қаърига сингиб кетди.

Бошқа бир тенглама ёйилиб, секин дум чиқара бошлаганда варақдаги ёруғ нур хира тортиди. Бу унинг томир ёйиб, гуноҳларга ботиб, ёниқ юлдузлардай учқун сачратиб ва яна йигилиб, оҳиста суниб, узининг оташ-алангасини учириб — шу зайил ҳаёт йулига қадам қўяётган қалби, руҳиятига уршарди. Унинг юрагини уртаган оташ-алангалар учиб-битди ва бушаб қолган совуқ зим-зиё қалбини лоқайд мубҳамлик эгаллади.

Унинг борлигини совуқ сергак бефарқлик эгаллаб олди. Биринчи марта гуноҳга йўл қўйганидан қаттиқ изтиробга тушганида юрагининг туб-тубидан вулқондай қайнаб-тошиб келган ғазаб ва нафрат оташи танини ё бўлма-

са руҳини қуйдириб, бир умрга мажруҳ қилиб қўядигандай туюлиб, қаттиқ қўрққанди. Бироқ ҳаёт тулкини уни гоҳ гарқ қилиб, гоҳ пасайиб-тушиб аста-секин узига келтирди. Бу талотўмдан унинг тани, руҳи омон қолди ва улар уртасида сўзсиз-сўроқсиз битим - муро-са пайдо бўлди. Юрагидagi беҳаловат туйғуларга барҳам берган мубҳамлик эндиликда бир қалар бефарқ бўлиб, совуққонлик билан узини-узи англаш-га, тушунишга айланди. У бир эмас, бир неча марта оғир гуноҳга қўл урган эди ва биринчи қилган гуноҳининг ўзи учун абадий лаънатга қолиши тайинлигини билар, кейингилари эса тортажак азобларига яна азоб қўшарди, холос. Утаётган кунлар, машғулотлар ва азобли уйлар энди унинг гуноҳларини енгилатмас — об-ҳаёт булогининг хузурбахш суви энди унинг қашшоқ руҳига, ташналикдан қақраган вужудига тириклик шавқини бағишламас эди. Энди у гадойларга садақа берганида бир зум тўхтаб, уларнинг дуоларини эшитиб ўтирмас, бурилиб кетиб қолар ва ҳор-гин ҳаёл суриб, балки шундай қилсам озгина булса-да савоб оларман, деб умидланарди. Художўйликни бутунлай тарқ этганди. Қилган оғир гуноҳлари учун дузах оловида ёнадиган бўлганидан кейин тоат-ибодатдан нима фойда? Гарчи уйқусида ҳам жонини олиш ва дузах оловида ташлаш яратганининг ирода-сига боғлиқ эканини, ўзи ҳатто раҳм-шафқат тилашга ҳам улгура олмай қолишини билса-да, юрагидagi кибр ва азбаройи ихлос билан қўрқини унинг оғиз очиб дуо ўқишига монеллик қиларди. Узининг гуноҳларини кибр билан тан олиши ва кунглидаги яратганга муҳаббатдан холи қўрқув қўл урган гуноҳи беҳад катталигини, ҳамма нарсадан огоҳ ва ҳамма нарсани билгувчи зотга мунофиқларча тавба-тазарру қилган билан улардан ҳалос бўлишининг иложи йўқлигини мудом уқдириб турарди.

(Давоми бор.)

Изоҳ:

1. Булвер-Литтоннинг "Лионлик нозанин" пьесаси қаҳрамони.

Жеймс Жойс

МУСАВВИРНИНГ
ЁШЛИКДАГИ ШАМОЙИЛИ

Роман

устига картошка пюреси ва ёғли қуй гушти бостириб солинган қовурдоқ булар, деб умид қилди. Буларнинг барини жойла, дерди гуё қорни кутқи солиб.

Бугун оқшом қоронғи булади, жим-жит, зим-зиё тун. Бир оз қоронғи тушиши билан исло-ватхоналари бор исқирт кварталнинг у ер - бу ерида сарғиш фонуслар милтиллаб ёнади. У тор кучаларда санқийди, уша тарафга интилиб бораверди, оёқлари уша қоронғи бурумга бошлаб олиб кириб кетмагунча ҳаяжон ва қўрқувдан қалтирайди. Бу пайт фоҳишалар ҳам кундузги уйқудан туришиб, эснашиб, сочларидаги тўгнагичларни тузатишиб, оқшомга ҳозирлик қуриш ниятида кўчага чиқишади. У хотинларнинг фавқулодда имо-ишора қилиб қолишларидан ёки гуноҳга қўниқиб қолган юрагини уртайдиган атир ҳиди анқиган бирор-бир момиқ баданнинг чорловидан умидвор бўлиб, уларнинг олдида хотиржам юриб ўтади. Ва бу чорловни у сергак кутаркан, тийиксиз майлларига эрк бергани оқибатида заифлашиб қолган ҳис-туйғулари қадрини ерга уриб, нафсониятини топтаётган нарсаларга беҳад диққат бўлиб эътибор қилади: кўзлари — яланғоч столга тукилган пивонинг думалоқ купикларига, ҳарбийчасига гудайиб турган икки аскарнинг суратига, тумтароқ афишага тушади; қўлоқлари — бақириб-чақирган, қийқириб ҳол сурашишган товўшларни эшитади.

— Хелло, Бертти, хуш, нима билан хурсанд қиласан, азизим?

— Ҳа, сенмисан, дундиқча?

— Унингчи номерга кир, жажжи Нелли кўзлари тешилиб кутаяпти.

— Бу оқшом бир яйрай депсан-да, а, йигитча?

Унинг дафтаридаги тенглама, даражаларни билдирадиган кўзча ва юлдузчали белгилар билан товўсининг серҳашам думидай ёйилиб тар-

Хитой ҳарбий ҳаво кучлари қирувчилари ХХР шарқий соҳилининг ҳаво худудида АҚШ жосуслик самолётини "қўлга туширишди".

Январдан буён Косовода 101 киши ўлдирилган, деб хабар қилди худуд халқаро полицияси. Зўравонлик қурбонлари орасида 48 албан, 212 серб, 9 лўли бўлган, қолган мурдаларнинг шахси аниқланмаган.

Сербияда таниқли бўлган "Сколе" лакабли бизнесмен Золанд Усконавич Белградда куппа-кундуз кунни ўлдирилди.

Россиядан 1917 йили чет элга олиб чиқиб кетилган ва ҳозиргача у ерда сақланаётган чор олтинлари 178 млрд. долларга баҳоланмоқда.

Японияда энг йирик "Сого" универмаглар тизимининг молиявий раҳбари 63 ёшлик Ясухару Абэ уйида ўзини осиб ўлдирди. Сабаб — Ясухару компаниясининг 1,7 триллион иен (16 млрд. доллардан зиёд)лик қарзини ўзламаган.

Владивосток горнизонининг ҳарбий суди Тинч океан флотининг радиотехник хизмати раҳбари, контр-адмирал Владимир Моревни 8 йилга озодликдан маҳрум қилди. У йирик ҳажмда беҳуда пул сарф қилганликда ҳамда хизмат мансабини суистеъмол этганликда айбланди.

(Давоми. Боши газетамизнинг ўтган сонларида.)

Ҳозирда Ўзбекистонда араб давлатларидан Миср, Саудия, Иордания ва Жазоирнинг элчихоналари, айни чоғда Ўзбекистоннинг Қоҳира ва Ар-Риёд шаҳарларида элчихона, Жидда ва Дубайда эса консулхоналари фаол ишлаб турибди.

ЎЗБЕКИСТОН ВА МИСР МУНОСАБАТЛАРИ

Миср Араб Республикаси (МАР) Ўзбекистон мустақиллигини 1991 йил 24 декабрда расман эътироф этган. 1992 йил январда МАР Вазирлар Маҳкамасининг ўша пайтдаги раиси ўринбосари Камол ал-Ганзурий бошчилигидаги расмий делегацияси Тошкентга келган, шу ташриф чоғида икки давлат ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилган. 1993 йил май ойига келиб Миср Тошкентда ўз элчихонасини очди. Ўзбекистоннинг Қоҳирадаги элчихонасининг расмий очилиши 1995 йил октябри, Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комиловнинг Қоҳирага ташрифи чоғида бўлиб келди.

1992 йилнинг декабрида Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов Миср Араб Республикасига расмий ташриф буюрди. Бу тарихий ташриф давомида Ўзбекистон ва Миср ўртасида ўзаро ҳамкорлик асослари, сармояларни ўзаро ҳимоялаш ва рағбатлантириш, иқтисодий, техникавий ва илмий ҳамкорликни ривожлантириш, ҳаво йўли, транспортда юк ташиш ҳақидаги битимлар имзоланди. Чет эл валю-

таси етишмаслиги муаммосини бартараф этиш учун икки мамлакат савдо-сотиғида ўзаро компенсацияни қўллаш шартномаси имзоланди. Бу ҳужжатлар ўзбекистон алоқаларининг келгусидаги ривожини учун муҳим асос ҳозирлади. 1993 йилнинг сентяб-рида Ислам ва вақф ишлари бўйича ҳамкорлик протоколи, 1995 йил октябрида туризм ва 1996 йил июлида қишлоқ хўжалиги бўйича ҳамкорлик битимлари ҳам имзоланди.

Бу орада Ўзбекистон-Миср ўртасида иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик қўшма комиссияси тузилиб, у ўзининг биринчи йиғилишини 1996 йил июнида, Тошкентда икки давлат иқтисод вазирлари бошчилигида, иккинчи йиғилишини эса 1997 йил июлида Қоҳира шаҳрида ўтказди. Қўшма комиссиянинг учинчи йиғилиши тез орада Тошкентда ўтади.

1996 йил июнь ойида Тошкентда Миср маҳсулотлари кўргазмаси ўтказилиб, унда Мисрнинг 62 компанияси ўз маҳсулотларини намойиш этди. Бундай кўргазмаларни такрорлаш, ўз навбатида ўзбек маҳсулотлари кўргазмасини Қоҳирада ҳам уюштириш икки мамлакат вакиллари бир-бирларининг имкониятларидан яқиндан танишиш имконини яратган бўлар эди.

1992 йил Миср Ташқи ишлар вазирлиги қошида ташкил этилган МДХ мамлакатлари билан техникавий ҳамкорлик жамғармаси ҳам Ўзбекистонга катта қизиқиш билан қарамоқда. Ўтган давр ичида жамғарма Ўзбекистонга 170 дан ортиқ грант ва сти-

пендия ажратди.

1994 йил ноябрида Миср таълим вазири Тошкентга ташриф буюрган кезда Ўзбекистон пойтахтида Миср фан ва таълим марказини расман очган эди. Бундан ташқари Тошкентда Миср элчихонасининг Матбуот шўъбаси ҳам фаол фаолият кўрсатиб келмоқда. Шўъба мисрлик кино ижодкорларининг қатор диний, ижтимоий, бадий ва ҳужжатли фильмларини Тошкент телевидениесига тақдим этиб, республика аҳолиси уларни ўз она тилларида томоша қилишларига ўз улушини қўшиб келмоқда. Шўъба воситасида Миср телевидениесининг сунъий йўлдошлар орқали узатиладиган Миср телеканаллари кўрсатувларини қабул қиладиган махсус техник асбоб-ускуна мажмуаси Ўзбекистон телевидениесига ҳадя этилди ва ундан унумли фойдаланиш йўлга қўйилди.

1997 йил март ойида Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги вазири Мисрга ташриф буюриб, ўзбекистонлик мутахассисларни Мисрда қишлоқ хўжалигида замонавий иш юритиш усулларига ўқитиш ҳамда юқори навли Миср дон уруғларини Ўзбекистонга келтириш ҳақида келишувга эришди.

Халқаро доираларда Ўзбекистон мисрлик йирик намоёндаларни турли халқаро ташкилотлардаги масъул лавозимларга тайинланишларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб келмоқда. Жумладан, Фатҳий Сурурнинг Халқаро парламентлар уюшмаси раҳбариятига, Фуад Рияднинг Югославияда содир этилган жиноятлар бўйича халқаро суд аъзоллигига, Муфид Шихабнинг ЮНЕСКО ижроия комитети аъзоллигига сайланишини Ўзбекистон тўла ёқлаган.

Бу орада Мисрнинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси, доктор Мамдух Шавқий Ўзбекистон ва Миср ўртасидаги дўстона алоқаларни янада мустаҳкамлаш, икки давлат ўртасида савдо-сотиқ, иқтисодий ва маданий ҳамкорликни янада кенгайтиришга қўшган улкан ҳиссаси учун Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов фармонида кура "Дўстлик" ордени билан тақдирланди.

Энди ушбу мусобақа ҳомийларига келсак, улар:

1. МДХ мамлакатлари билан техникавий ҳамкорлик Миср жамғармаси

Misr — 8 ming yillik madaniyat beshigi musobaqasi

ЎЗБЕКИСТОН ВА АРАБ ОЛАМИ

Миср сув хўжалиги вазирлигидан 4 мутахассисни "Оролни қутқариш" дастури доирасида, Қоҳира университети ҳузуридаги Осиё тадқиқотлари марказининг бир қатор олимларини эса Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясига маърузалар ўқиш учун жўнатди.

Мана шу жамғарма биз ўтказётган мусобақа ғолибларига ҳар йили Тошкент-Қоҳира-Тошкент самолёт чипталарини ажратиб келмоқда.

2. Маълумотлар Давлат хизмати

Миср информация вазирлигига қарашли бу хизмат Мисрнинг чет эллардаги элчихоналари қошида фаолият кўрсатаётган Матбуот шўъбаларига раҳбарлик қилади. Мана бир неча йилдан бери бу хизмат Мисрнинг Тошкентдаги Матбуот шўъбаси ўтказётган мусобақа ғолибларига турли қимматбаҳо совғалар ажратиб келади.

3. Сайёҳликни ривожлантириш Давлат хизмати

Миср сайёҳлик вазирлигига тегишли бу хизматнинг асосий фаолияти мамлакатда сайёҳликни янада тараққий эттиришга қаратилган. Бу хизмат мусобақамиз ғолибларига Мисрнинг энг нуфузли меҳмонхоналарида тўхташ, мамлакатнинг диққатга сазовор сайёҳлик масканлари билан танишиш, юрт бўйлаб сафар қилиш сарф-харажатларини ўз бўйнига олиб келади.

Азиз ўқувчилар!

Мусобақамизнинг ўтган 4 турини мунтазам кузатиб борганингиз учун Сизларга ўз номидан, Мисрнинг Ўзбекистондаги элчихонаси ҳамда унинг Матбуот шўъбаси номидан миннатдорчилик билдираётганимдан бахтиёрман. Мана бугун Сизнинг эътиборингизга мусобақанинг сўнгги, 5-турини ҳавола этаймиз. Шундай экан, барчангизни бу муносабат билан қутлайман. Айни чоғда кўпчиликнинг талабларига биноан, бугун 5-тур саволларининг ўзини эмас, балки жами, 5 тур саволларини эълон қилмоқдамиз. Сизлардан барча, 10 савол жавоблари белгиланган хатингизни Тошкент, 700000 Матбуотчилар кўчаси, 32, 6-қават, 601-604-хоналар, Миср элчихонасининг Матбуот шўъбаси (мусобақага) деб жўнатишингизни сўраб қоламиз. Жавоблар фақат шу йил 7 июнгача қабул қилинади. Ғолиблар номи шу йил июль ойи бошларида мазкур газета саҳифаларида эълон қилинади.

Сизларга омад ёр бўлишини тилаган ҳолда, мусобақа соврин-мукофотларини эслатиб ўтаман.

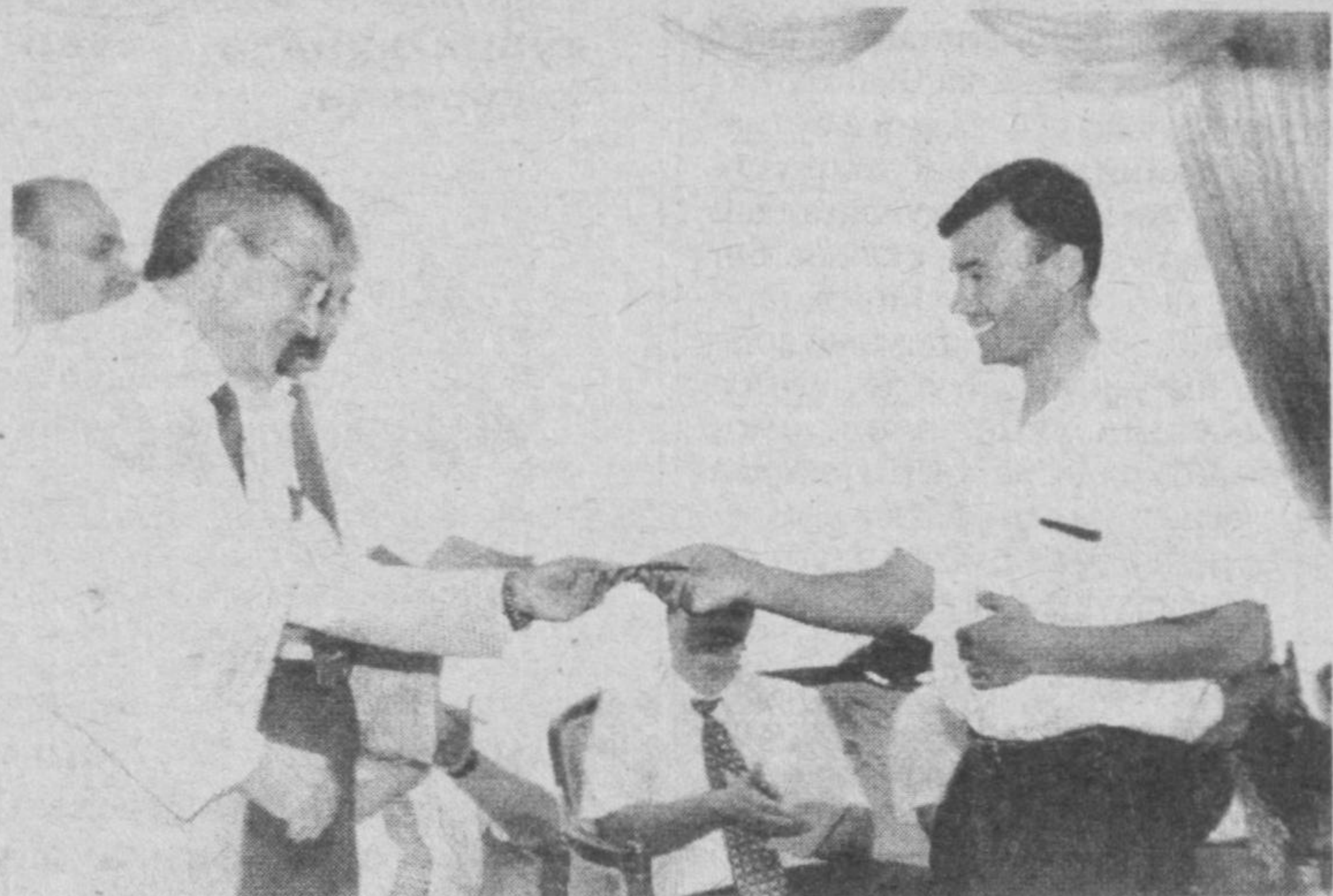
- 6 та биринчи ғолиб Мисрга бепул сафар йўлланмаси билан тақдирланади. У мамлакатда туриш, юрт бўйлаб барча сайр-саёҳат харажатларини ўз ичига олади.

- Яна 15 ғолибни телевизор, видео, магнитофон сингари электр ва техника моллари кутади.

- Яна бир қанча қатнашчиларга эсалик совғалари тақдим этилади.

Шундай қилиб, июль ойининг бошларида, ғолиблар номларини эълон қилиш чоғида учрашгунча хайр...

Раъфат АС-САБЪА
Миср элчихонасининг Матбуот шўъбаси раиси

Суратда: ўтган йилги танлов ғолиблари тақдирланаётган палла акс этган.

МУСОБАҚА САВОЛ-ЖАВОБЛАРИ ВАРАҚАСИ

(мусобақа қатнашчисининг исми-шарифи, ёши, касб-кори, манзили, телефони)

1. Миср Араб Республикаси қаерда жойлашган?

- А) Араб оламининг узоқ шарқида
Б) Араб оламининг узоқ ғарбида
В) Араб оламининг шарқи ва ғарби ораллиғида

2. Мисрнинг шимоли ва шарқидаги чегараси қаердан ўтади?

- А) Араб денгизи ва Форс қўлтиғидан
Б) Қизил денгиз ва Ўрта ер денгизидан
В) Қора денгиз ва Каспий денгизидан

3. Ўзбек телетомошабинини тўлқинлантирган Миср бадий фильмларидан бири:

- А) "Мухаммадун-Расулulloҳ"
Б) "Уйимдаги бегона"
В) "Оқибат"

4. Миср фазовий телеканаллари кўрсатувлари бутун дунёга қай тариха тарқатилади?

- А) "Найл сат - 101" сунъий йўлдоши ёрдамида
Б) Олти сунъий йўлдош, шу жумладан "Найл сат

- 101" орқали

В) "Араб сат" сунъий йўлдоши ёрдамида

5. Миср қандай маданиятлар юрти сифатида шуҳрат қозонган?

- А) Фиръавн, рим-юнон, масихий ва Ислам маданиятлари;
Б) Масихий ва Ислам маданиятлари;
В) Ислам маданияти;

6. Машҳур зинасимон Сакқара ахроми қаерда жойлашган?

- А) Гизада;
Б) Ал-Фардақада;
В) Луксорда;

7. Улкан лойиҳалардан бири, ўзига хос "Тинчлик канали" қаердан ўтади?

- А) Нил дарёси остидан;
Б) Ўрта ер денгизи остидан;
В) Сувайш канали остидан;

8. Ҳозирда Мисрда амалга оширилаётган муҳим лойиҳалардан бири:

- А) Сувайш канали;
Б) Тушка лойиҳаси;
В) Улкан Асвон тўғони;

9. Мусобақамиз ғолибларини тақдирловчи ташкилотлардан бири:

- А) Мисрда сайёҳликни ривожлантириш Давлат хизмати;
Б) Савдо-сотиқ ва иқтисодий ҳамкорлик бўйича Миср-Ўзбекистон қўшма комиссияси;
В) Миср Араб Республикаси телевидениеси.

10. Ҳозирча Ўзбекистон элчихонаси очилган араб шаҳарлари:

- А) Қоҳира, Ар-Риёд;
Б) Қоҳира, Ар-Риёд, Дубай, Жидда;
В) Искандария, Луксор, Ал-Фардақа.

Эслатма: савол-жавоб варақасини қирқиб олиб, тўғри жавобларни белгиланган ҳолда йиғиб юришни, варақалар бешта бўлгач эса Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-бино, 601-604 хоналар. Миср элчихонаси Матбуот шўъбаси «Мусобақа»га деб ёзиб жўнатишни унутманг!

ҚҲЙ (21 март — 20 апрель). Ушбу ҳафтанинг бошида катта наф келтирувчи битим тузишга, эътиборли шерикларни жалб этишга муваффақ бўласиз. Чоршанба кунини алданиб қолишдан эҳтиёт бўлинг. Жума кунини асосий вақтингизни севган кишингиз билан ўтказишни маслаҳат берамиз.

СИГИР (21 апрель — 21 май). Узоқ қариндошингиз душанба кунини ўздан хабар беради. Душанба ва чоршанба кунлари соғлигингизни тиклашга вақт ажратинг. Пайшанба кунини ҳаменингизга пул тушади.

ЭГИЗАКЛАР (22 май — 21 июнь). Яқин кишингиз сешанба кунини сизга тааллуқли муаммони ҳал этишга кўмаклашади. Мулоқот ва учрашувлар учун пайшанба кулай кундир. Жума кунини қариндошларингиз билан низо келиб чиқади. Якшанба кунини керакли жиҳозни қўлга киритасиз.

КИСҚИЧБАҚА (22 июнь — 23 июль). Сешанба кунини кутилмаган янгиликдан кайфиятингиз кўтарилади. Чоршанба кунини ёнингиздаги пулни тежаб ишлатасиз. Фаол жисмоний меҳнат учун жума кулай кундир. Шанба кунини ишқий саргузашт кутилмоқда.

АРСЛОН (24 июль — 23 август). Душанба ва пайшанба кунлардаги амалий музокаралар муваффақиятли якунланади. Сешанба кунини сафарлардан воз кечганингиз, жилла бўлмаса туғилиб ўсган шахрингизнинг бирор жойига бориш билан чекланганингиз маъқул. Мазкур ҳафтада севган кишингиз билан муносабатингиз янги босқичга кўтарилади. Буни шанба кунини ҳис этасиз.

БОШОҚ (24 август — 23 сентябрь). Сўзамоллигингиз туйғали сешанба кунини амалий музокараларда сизга омад кулиб боқади. Чоршанба ва пайшанба кунлари иш қоғозларини расмийлаштиришни маслаҳат берамиз. Дам олиш кунлари ижодий фаоллик кутилмоқда.

O'quvchi(qizi)ngiz qulog'iga ayting

МУҲАББАТ НИМА?

Азиз қизларжон. Биз сизлар билан турли мавзуларда суҳбатлашдик. Айни шу балоғат ёшида кўнгилга бир ўт тушади. Эҳтимол, шу кунларда Сиз шу ўт оловида қийналаётгандирсиз? Эҳтимол, онангиздан, дугонангиздан бу олов нима эканлигини сўролмай ийманаётган бўлсангиз керак? Бу — барчани бир умр ёки бир муддат қийнайдиган муҳаббат. Муҳаббатга қомусона қисқа, лўнда, аниқ таърифни бизгача ҳеч ким берган эмас, ёки ҳеч қачон ҳам беролмасалар керак.

Бунга уринганларнинг кўплари муҳаббат ҳисларини соф руҳият ҳолати сифатида тушуниб, ундаги физиологик ҳолатни инкор этадилар. Физиологик ҳолат улар фикрича, ҳайвонларга хос бўлган органик эҳтиёжларни қондиришдан иборат инстинктнинг ифодаланишидир. Улар одам ҳайвоний ҳирсдан, жинсий интилишлардан озод бўлиши керак, деб, муҳаббат ҳисларига бирёклама ёндашадилар...

Буюк олим Абу Али ибн Сино ўз асарларидан бирида кучли муҳаббатни изоҳлар экан, уни қасаллик сифатида таърифлайди ва "даволаш"нинг энг тўғри йўли сифатида муҳаббат ўтида қийналиб азоб чекаётган икки қалбни бирлаштириш керак эканлигини айтади.

Икки жинс ўртасидаги том маънодаги муҳаббат балоғат ёшида шаклланиб боради. Балоғатнинг илк босқичида қиз болаларда руҳий ҳолат жинсий ҳолатдан устунлик қилса, ўғил болаларда ҳиссиёт дивергенцияси-бўлиниши кузатилади. Муҳаббат дунё яралибдики, барчани бир-бир синовдан ўтказиб, азоблаб ўтади. Азиз қизларжон, сизларга чин муҳаббат ёр бўлсин. Ўтқинчи орзу-ҳаваслар гирдобиди қолманг. Самимий муҳаббат билан сохта муҳаббатни фарқлай олиш зийраклик ва синчковлик талаб қилади. Ўйлаймизки, балоғат ёшида сиз ақл амрига қулоқ соласиз.

"Хотин-қизлар энциклопедияси"дан олинди.

Ziynat

ГҲЗАЛЛИК УЧУН ҚҲРБОНЛИК КЕРАК ЭМАС

Кўпчилик гўзал бўлиш учун ниманидир қурбон қилиш керак, деган фикрда юради. Лекин бу ўнчалик ҳам тўғри эмас. Масалан, ярим ёки бир метрга яқин тирноқ ўстириб, жаҳон рекордини ўрнатаман, сочим узунлигини беш-ўн метрга етказаман деб ўринадиганлар учун юқоридаги гапимиз тўғри келар. Аммо ораста, барчага сеvimли бўлиб юриш учун озгина ҳафсала ва озгина вақт керак, холос.

Баҳор фаслининг сўнгги ойи ҳам бошланди. Ўлкамизда турли эрталашар тут, қулунай, бодринг каби мевалар пилиди. Улардан нафақат егулик сифатида, балки юзни озиклантириш, оқартириш учун ҳам фойдаланиш мумкин.

Бунинг учун бир дона бодрингни яхшилаб қирғичдан чиқаринг ва оғзи ёпиладиган идишга солиб қўйинг. Ўй юмушларингиздан қўлингиз бўшаган пайтда, телевизор кўраётми, кир ювётми ушбу

ниқобини юзингизга суртиб олсангиз, қуёш таъсирида қорайган юзингиз юмшоқлашади, озикланади. Ўзига керакли бўлган витаминлар билан тўйинади.

Бир дона каттароқ қулупнай олинганда, юзингизга суртинг. 15-20 дақиқадан сўнг, илиқ сувда юзингизни ювиб ташланг.

Ёки бир неча қулупнайни олиб, яхшилаб эзинг ва эзилган қулупнайга бир қошиқ асал солиб яхшилаб аралаштиринг. Бир неча дақиқа аралашмани тиндириб қўйинг. Юзингизга суртилган ушбу ниқобини ҳам 20-25 дақиқадан сўнг илиқ сувда ювиб ташласангиз бўлади.

Юзингизнинг гўзал бўлиши, ҳаммага бирдек ёқимли бўлишингиз ўзимиз севиб истеъмол қиладиган меваларга ҳам боғлиқлиги ҳеч қачон эсингиздан чиқмасин.

ҚИЗИНГИЗГА ИШОНИНГ, БИРОДАР

Яқинда телевизорда "Синфдош" курсатувини кўрдим. Қайсидир қишлоқ мактабидан тайёрланган бу курсатувда ўқувчи қизлар ўқишга иштиёқи баландлигини айтишди. Аммо ота-оналари уларнинг қизиқишларини ҳисобга олмасликларини кўюниб гапиришди. Гапнинг очиги, ўқувчилардан ҳам кўпроқ ўзоқни қураолмайдиган ота-оналарга раҳмим келди. Жаҳлим ҳам чиқди.

Биз-ку қийинчилик бўлса ҳам, оч, юпун қолсақ ҳам озми-кўпми одам танидик, дунё танидик. Аммо бу ёшлар-чи?

Давлатбошимиз, ёшлар учун имконият эшикларини очиб бераётган бир даврда баъзи ота-оналарнинг бу имкониятлардан фойдаланишмаётгани жоҳиллик аломати эмасми? Фарзандлари ўздан қўра илмли, тадбиркор, кишилар бўлишса қайтанга яхши эмасми?

Худога шуқур, менда ҳам ўғил-қизлар бор. Фарзандларим бирин-бирин вояга етишгач, "ўқийман" деб туриб олишди. "Илоё, омадингни берсин, сен ўқийсану мен ўқима дермидим",

деб фотиҳа бердим.

Қизларимдан Ойгул, Гулнора Бухоро маданият техникумининг кутубхоначилик бўлимида таҳсил олишди. Сайёра қизим Самарқанддаги боғча тарбиячилари тайёрлайдиган техникумда ўқиган бўлса, ўғлим Фахриддин Ростов шаҳрида қурилиш техникумда ўқиб малякасини ошириб қайтди. Акбарали дурадгорлик соҳасини эгаллади.

Қизларимдан Ойгул ўқишни тутатганида 24 ёшда, Сайёра 20 ёшда эди. Улар бирин-кетин ўқишимизни давом эттирмоқчимиз, деб қолишди.

Фарзандларимни ўқишга — Тошкентга олиб борганимни эшитиб, баъзилар ҳайратланишди, баъзилар ҳавас қилишди. Тенг-туш биродарларимдан бир-иккитаси "бўй етишиб қолишувди, турмушга узатганингиз маъқулмиди. Қолаверса, озми-кўпми уй-рузгор юмушларида сизга ёрдам беришарди", дейишди ҳам. Уларга:

— Майли, менинг давримда ўқиб олишсин, турмуш бўлса қочмас, — деб жавоб бердим.

Iqror

Худоба беадад шуқур. Бугунги кунда фарзандларим ўздан тиниб-тинчиб кетишган. Ўн бир неваранинг бобосиман. Ўзлари илмли бўлганликлари сабабими, тақдирларига ҳам ўқимишли кишилар ёзилган экан. Катта қизим яна ўқишини давом эттирди. Тошкент Давлат университетининг журналистика факультетини тамомлади. Ҳозирда Тошкентда яшайди.

Гоҳо ўйлаб қоламан. Фарзандларим илмли бўлмаганларида одамларга фойдаси тегармиди, деб. Сайёра тумандаги ўзи таълим олган 9-урта мактабда директор уринбосари, муаллима. Ундан эҳ-ҳе, қанчадан-қанча ўқувчилар таълим-тарбия олишади. Гулнора аҳолига, китобхоналарга илм, зиё тарқатади. Уларни китобга бўлган меҳрини, муҳаббатини оширади.

Ойлада энг аввало ишонч устивор бўлсин экан. Болаларимга гоҳ-гоҳида "мен сенга ишонаман", дердим. Ойлали бўлиб кетишгач, "Ота, сизга, ишончингизга суяниб яшадик. Ишончингиз сабабли барча турмуш қийинчиликларидан, синовларидан омон ўтдик. Борингизга шуқур", — дейишади. Гапнинг

рости шунда қушимга ёш келади. Берган тарбиям бесамар кетмаганига яна бир қарра ишонаман.

Биз кечаги кўнмиз. Фарзандларимиз — бугунги кун. Небараларимиз — эртанги кундир. Эртанги кунлар янада гўзал, серфайз, қароғон бўлиши учун бугунги кундан гайрат, шижоат, куч-қувват талаб қилинади. Одамларда гайрат, шижоат, куч-қувват бир-лашса, бундай халқни ҳеч ким енголмайди. Хоҳ бу маънавият, талбиркорлик, спорт ёхуд бошқа соҳаларда бўлсин.

Сузимнинг охирида ўқувчи қизларнинг ота-онасига бир-иккита суз айтмоқчиман. Фарзандларингиз кўнглига илм олиш ишқини тушибдики, бу Оллоҳнинг буюк эҳсониди. Қачонки фарзандларингиз илм йўлида юрса, Оллоҳни ҳам таний боради. Бунинг нисаси ёмон? Қизингизга ишонинг. Ўз йўлини ўзи топиб олади. Гапим рост.

Убайдулла МАМАРАҲИМОВ, фахрий педагог, Нарпай тумани, Хўжақўрғон қишлоғи

ТАРОЗИ (24 сентябрь — 23 октябрь). Ушбу ҳафтанинг бошида сизни турли кўнгилочар томошаларга таклиф этишади. Чоршанба кунини бировга тегишли муаммони ҳал этишга анча вақт сарфлашингизга тўғри келади. Мабодо кўчмас мулк билан боғлиқ тадбирга киришмоқчи бўлсангиз бунинг учун жума ва шанба кулай кунлардир.

ЧАЁН (24 октябрь — 22 ноябрь). Ҳафта иш жойингиздаги кўнгилсиз низо билан бошланади. Пайшанба кунини моддий ютуқ руҳингизни кўтариб юборади. Мазкур ҳафта ишқий саргузашт билан якунланади.

ЁЙ (23 ноябрь — 21 декабрь). Ҳафтанинг бошида қоғозларни расмийлаштириш билан боғлиқ юмушларни ниҳоясига етказасиз. Сешанба ва жума кунлари бошлиқларнинг кўзига кўринмаганингиз маъқул. Пайшанба кунини баракали меҳнат қиласиз ва бундан аввалги ҳафтадаги фаоллигингиз учун тақдирланасиз.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22 декабрь — 20 январь). Рузгор ташвишлари билан иш жойингизда ҳам банд бўлишингизга тўғри келади. Сизнинг гоёларингиз ҳамкасбларингиз томонидан пайшанба-жума кунлари қўллаб-қувватланади. Дам олиш кунлари саломатлигингизни тиклашга вақт ажратинг. Имконият туғилиши билан шаҳар ташқарисига, табиат бағрига отланинг.

ҚОВҒА (21 январь — 19 февраль). Ҳафтанинг бошида хизматдаги мавқеингиз яхшиланади. Пайшанба кунини касбингиз билан боғлиқ муаммоларнинг юзга келиши келгуси режаларингизга салбий таъсир кўрсатади. Бундан асло кўнглингиз чўкмасин, чунки дам олиш кунлари ишлар яна жонланиб кетади.

БАЛИҚ (20 февраль — 20 март). Ушбу ҳафта давомида табиатингизга хос бўлган асабийлик ташвиш келтиради. Сиз раҳбарлар ишончинингизни юқотишингиз мумкин. Ўзингизни қўлга олинг. Нихоят ажойиб баҳор кунлари қалбингизда уйғонган муҳаббат туйғулари кучингизга куч қўшиб, руҳингизни тетиклаштиради.

ИМКОНИАТЛАР
ЧАМАЛАНДИ

Дунёнинг диққат марказига кўчган Сидней - 2000 олимпия ўйинлари бошланишига ҳам беш ойдан кам вақт қолди. Юртимиз спортни умумий таҳлилга тортилган шу нарса маълум бўлдики, агарда спортчиларимиз яратилган имкониятлардан тўла фойдалана олишса, яна ўттизга яқин йўлланмага эга бўлишлари мумкин. Ҳозиргача нақд қилиб қўйилган йўлланмалар сони (38) бу кўрсаткичдан ортиб кетди.

АНГЛИЯГА БЕПУЛ
САЁҲАТ

Куни-кеча Қирғизистон пойтахти Бишкек шаҳрида спортнинг чавандозлик тури бўйича Жаҳон кубоги саралаш мусобақасининг биринчи босқичи ниҳоясига етди. Унда мамлакатимиз шарафини 7 нафар чавандоз муносиб ҳимоя қилишиб, энг кучли тўртликни ташкил этган — И. Йўлдошев, А. Содиқов, И. Содиқова ва Ф. Назаровлар умумий натижага кўра, “энг яхши жамоа” деб топилди.

Мусобақа финалига муваффақият билан чиққан Ф. Назаров “Гран-при” совринини кўлга киритиб, 2001 йилда Нидерландияда бўладиган Жаҳон кубогига йўлланмалар очкосини тўплади. Шунингдек, унга ташкилотчилар томонидан Англияга бепул бориб келиш чиптаси ҳам совға қилинди.

Жаҳон кубогига саралаш мусобақаларининг кейинги босқичи Алматида ўтказилди.

“ПЛЕЙ-ОФФ”
БАҲСЛАРИ

Миллий хоккей лигасининг плей-офф баҳсларида омадли чорак финалчилар маълум бўлди. Улар куръа натижаларига кўра, қуйидаги жуфтликларга бўлинишди:

“Сан -Хосе” — “Даллас”
“Детройт” — “Колорадо”
“Нью Жерси” — “Торонто”
“Питтсбург” — “Филадельфия”

Жамоалар бевосита 4 тур учрашувларида баҳслашадилар ва ғолиб ярим финалга йўлланмани кўлга киритади.

БАҲОРГИ ҚОРДА

Россиянинг тоғ-чанғи спорт учун ажратилган олтин медалларнинг энг сўнггиси Светлана Нагейкинага насиб этди. 30 километрлик масофани баҳорги қорда 1 соат 17 минут, 31 сонияда босиб ўтган ғолиба узок йўлнинг ҳавосини олгани рости экан. Бир ой олдин у шведларнинг Васа-Лопперт марафонида 90 км. лик масофани ҳаммадан олдин босиб ўтган эди.

ОЛИМПИАДАНИНГ
ҲОИДАСИ

Лозанна шаҳрида халқаро олимпия кўмитаси ижроия кўмитаси аъзолари ҳамда халқаро федерациялар президентлари йиғилди.

Улар Сиднейда бўладиган олимпия ўйинлари учун ХОКда ажратиладиган маблағларни тақсимлаш борасида келишиб олишди.

Атлантада ўтган олимпия ўйинларида 86,6 млн. доллар (АҚШ) фойда қўрилган бўлса, бу йил бу рақам янада каттарок бўлиши кутилмоқда.

ОЛМАЛИҚДА
АНИҚЛАНАДИ

Мотокросс пойгасида кўшни давлатлардан ҳам спортчилар қатнашаётганлиги спорт муҳлисларига сир эмас. Бу ўз навбатида мусобақаларни янада мurosасиз кечилишига сабаб бўлмоқда. Минтақада мотокросс учун энг яхши трасса — “Наврўзбулок”да Ўзбекистон чемпионатининг 3-босқичи якунланди. 2000 йилги мамлакат чемпиони беллашувларнинг 4-босқичидан сўнг аниқланади. Бу босқич Олмалик шаҳрида май ойида бўлиб ўтади.

* 2000 yil — Sog'lom avlod yili * 2000 yil — Sog'lom avlod yili * 2000 yil — Sog'lom avlod yili

НАМАНГАН ТАЛАБАЛАРНИ КУТМОҚДА!

Етмишдан ошган отахон ҳар тонг туриб, бадан тарбия машқларини бажаради. Қўл, оёқ, елка, бел, бош, хуллас, танасидаги ҳар бир аъзо ана шу машқлар таъсирида енгиллашади, ҳорғинлик чекинади. Бир сўз билан айтганда, шунча йил умр кўрган отахон қариликни тан олгиси йўқ.

Қиссадан ҳисса: спорт билан дўстлашган киши ҳеҳ нимани ютқазмайди! Аксинча, ютади, ўз умрига умр қўшади!

“Универсиада—2000” тадбирининг бошланишига санокли кунлар қолди. Наманган шаҳрида ўтказилиши мўлжалланаётган олимпияда ўйинларининг иштирокчилари олий ўқув юр்தларининг талаба ёшларидир. Спортнинг 9 тури бўйича ўз тенгқурлари билан кураш майдонига отланаётган талабаларнинг дилларида ғолиблик шохсупасига кўтарилиб, катта совринларни кўлга киритишдек истак жўш ураётган бўлса, ажаб эмас!

Гуллар шаҳри Наманганнинг меҳмонларга кучоғи ҳар доим очик! Турли спорт либосларини эгнига олиб, кафтига туфлаб, майдонга отланаётган йигит-қизлардаги иштиёқни ҳаттоки кутлагинг келади. Ахир, спорт билан шугулланиш миллионларнинг шiori. Универсиададан ўтказилган кўзланган мақсад ҳам аслида шу: талаба ёшлари

нинг бўш вақтлари хуш ўтсин! Бекорчилик деган ҳолат бўлмасин! Демак, соғлом турмуш тарзи қарор топсин!

“Универсиада—2000” тадбирида асосан кундузги бўлим талабалари, магистрлар, аспирантларнинг иштирок этиши режалаштирилмоқда. Мусобақалар асосан олимпиада спорт турлари асосида ўтказилади. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ушбу тадбирнинг асосий ташаббуско-

“Универсиада-2000”

ри ва ташкилотчисиدير. Демак, масъулият ана шу вазирлик зиммасига кўпроқ тушади. Ва айтиш мумкинки, олий ва ўрта махсус таълим вазири Саидхорр Фуломов бошчилигидаги ташкилий кўмита ҳозирга қадар бир талай ишларни амалга оширди. Хусусан, олтин, кумуш ва бронза медаллари тайёрланди. Тадбир лаҳзалари акс этган видеофильм ва китоб яратиш режалаштирилган. Зеро, видеокассетага тушган лаҳзалар жонли тарихга айланади. Китоб эса бугундан ҳикоя қилувчи манбага айланади.

— “Универсиада—2000” мусобақаларини ўтказиш ҳудудлари белгилаб қўйилган, — дейди ташкилий кўмита раиси, олий ва ўрта махсус таълим вазири С.Фуломов. — Наманган

Давлат университети, Наманган Муҳандислик-педагогика институти спорт иншоотларида, “Пахлавон” спорт мажмуасида, “Динамо”, “Дўстлик”, “Косонсой”, “Навбахор” стадионларида, Чуст, Уйчи, Тўрақўрғон туманларидаги спорт иншоотларида, “Шох-Рух” шахмат зали спортчилар билан гавжум бўлиши аниқ.

Наманган вилоят ҳокимлиги ташкилий ишлар билан банд. Шунингдек, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши, “Камолот” жамғармаси, “Ватанпарвар” ташкилоти ҳам “Универсиада—2000”га ҳомийдир.

Тинчлик, тан-сиҳатлик, хотиржамлик бўлсин, дея қарияларимиз дастурхон қаршисида фотиҳага қўл очадилар! Ана шу уч омил мавжуд экан, ўтаётган умримиз мазмунли кечади. Мазмунан боғлаганда, тан-сиҳатликнинг муҳим шарт, бу жисмоний тарбия ва спортни сира иккиланмасдан ҳаёти-мизга олиб киришдир. Шу жиҳатдан олганда, бўлиб ўтажак тадбирнинг аҳамияти ҳам, қадрию самараси ҳам бекиёсдир!

Имконини топган спорт ишқибозлари 25 майда Наманганга ташриф буюрсин! Кўз билан кўрган, албатта, бошқа!

Х.ТҲЙМАНОВА

* 2000 yil — Sog'lom avlod yili * 2000 yil — Sog'lom avlod yili * 2000 yil — Sog'lom avlod yili

АФРИКА
ҚИТЪАСИДА
ФУТБОЛ
МАВСУМИ

Ва ниҳоят, Африка қитъаси мамлакатлари терма жамоаси ҳам жаҳон чемпионати учун ўзаро саралаш баҳсларини бошлашди.

Ўтган ҳафта дастлабки босқични муваффақиятли тугатган терма жамоалар куръага биноан, қуйидаги гуруҳларга ажралишди.

“А” гуруҳ: Ангола, Замбия, Ливия, Камерун, Того

“В” гуруҳ: Нигерия, Судан, Либерия, Гана, Сьерра-Леоне.

“С” гуруҳ: Жазира, Сенегал, Намибия, Марокаш, Миср.

“Д” гуруҳ: Мадагаскар, Конго Дем. Рес, Кот-д-Ивуар, Тунис, Конго.

“Е” гуруҳ: Гвинея, Зимбабве, Малави, Буркина Фасо, ЖАР.

Шуни айтиш жоизки, 2002 йил бўлиб ўтадиган ЖЧга ҳар гуруҳнинг фақат ғолиблари йўлланма олади.

Маррада яна
Михаэль Шумахер

Испаниянинг Барселона шаҳрида ўтаётган баҳсларда кетма-кет уч кун, “Феррари” клуби аъзоси М. Шумахер маррага биринчи бўлиб етиб келди. Уч кунлик мусобақа якуни бўйича пойгачилар қуйидаги ўринларни банд этишди:

1. М. Шумахер “Феррари”
2. Р. Шумахер “Уильямс - БМВ”
3. Барикелло “Феррари”
4. М. Хаккиен “Макларен - Мерседес”

РУҲЛАРИ ШОД
ЭТИЛДИ

4 май куни пойтахтимиздаги Марказий ҳарбий спорт клуби зали ҳар қачонгидан ҳам гавжум бўлди. Бу ерга таниқли спортчилар, халқ таълими раҳбарлари, турли жамоат ташкилотлари вакиллари, мактаб ўқувчилари республика миқёсидаги спорт тараққиётига муносиб ҳисса қўшган, халқ таълими вазирлигида жисмоний тарбия ва спорт бўлимини бошқарган Қурбон Шаропов ва “Меҳнат резервлари” КСЖ Марказий кенгашида “Кувноқ стартлар” телевизион мусобақаларининг ташкилотчиси Неъмат Нурмуҳамедов хотира турнири муносабати билан тўпланишди.

“Ўзбекистон футбол” газетасининг бўлим мудир, таниқли спорт шарҳловчиси Ахбор Имомхўжаевнинг спорт ишқибозларига таъиш, ёқимли овози янгради: “Тошкент шаҳридан таъризмиз ва кўрсатамиз. Микрофонларимиз Тошкентдаги Марказий ҳарбий спорт клуби залига ўрнатилган...”

Ахбор Имомхўжаев 1968 йилдан бош-

лаб “Кувноқ стартлар” телевизион мусобақаси экранга кўчгани, миллионлаб каттаю кичик телеомошабинлар эътиборини қозонгани, бу мусобақаларни ташкил этишда фидокорона меҳнат қилган Неъмат Нурмуҳамедов, Қурбон Шаропов ва Ўзбекистон телевидениеси ходими Турсунбой Йўлдошевларнинг хизматлари ҳақида эҳтирос билан гапирди ва улар хотираси абадий яшайяганини таъкидлади.

Хотира турнири бошқарувчиси, Чилонзор туманидаги 162-мактаб директорининг маънавий-маърифий ва тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари Муҳаббат Абдуллаева йиғилишни очик деб эълон қилди.

Мазкур мактаб ўқитувчилари Наргиза Тўраева ҳамда Дилфуза Норматовалар спорт жонқуярлари Н.Нурмуҳамедов ва Қ.Шароповлар ҳаёти ва фаолияти ҳақида гапирдилар.

Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармаси бошлиғи Ҳ.Йўлдошев ушбу хайрли иш ташаббускорлари, жумладан Хоразм вилояти Шовот ва Чилонзор туман халқ таълими бўлимлари жонқуярларига миннатдорчилик билдирди.

Неъмат Нурмуҳамедов ва Қурбон Шароповнинг фарзандлари — Ҳалима Нурмуҳамедова ҳамда Анвар Шаропов оталари руҳини шод этган турнир ташкилот-

9 may — Xotira va
Qadrlash kuni

чиларидан чексиз мамнунликларини изҳор этишди. Хотира турнири муносабати билан акробатлар, гимнастикачиларнинг чиқишлари, Чилонзор туманидаги 230 ва 439-болалар боғчалари “Қалдирғоч” ва “Турон” командаларининг “Соғломжон - полвонжон” мусобақалари ва ниҳоят, Хоразм вилояти Шовот туманидаги 14-мактабнинг “Олға” ҳамда Чилонзор туманининг “Соғлом авлод” командаси ўртасида “Кувноқ стартлар” мусобақаси ўтказилди. Саккизта дастурдан иборат беллашувнинг олти тасида “Олға” командаси қўли банд келди ва турнир ғолиби бўлди.

Турнир иштирокчиларига Халқ таълими вазирлиги, “Ёшлик” КСЖ Марказий кенгаши диплом ва кубоклари, Чилонзор туман халқ таълими бўлимининг совринлари топширилди.

Хотира турнири муносабати билан дастурхон ёзилиб, марҳумлар руҳига дуойи фотиҳа ўқилди.

Ҳ.МАННОПОВ

КАТАКЛАРДАГИ
БЕЛЛАШУВ

Самарқанд шаҳар жисмоний тарбия ва спорт кўмитаси ҳамда вилоят халқ таълими бошқармаси қошидаги болалар-ўсмирлар шахмат, шашка спорт мактаби маъмурияти “Соғлом авлод” йилига бағишлаб шашка бўйича шаҳар очик биринчилиги мусобақасини ўтказди. Мусобақада Самарқанд, Ургут туманлари ва Самарқанд шаҳридан келган 25 нафар ёш ўсмир-қизлар иштирок этдилар.

Қизиқарли ўтган ўйинлардан сўнг мусобақа якунига кўра Самарқанд туманидаги 7-ўрта мактабнинг 7-синф ўқувчиси Комил Воҳидов (мураббий А. Субхонкулов), 6 имкониятдан 5 очко жамғариб биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ва учинчи ўринлар бир хил 4,5 очко жамғарган Самарқанд шаҳридаги 30-мактаб ўқувчиси Ли Алексей (мураббий Л. Нугманов) ва Ургут туманидаги 121-мактаб ўқувчиси Исмоил Ҳамроев (мураббий Б. Осмонов)ларга насиб этди.

М. АҲМЕДОВ

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Т.Н. ҚОРИ НИЁЗИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН
ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ
ИНСТИТУТИ 2000 ЙИЛ УЧУН
ДОКТОРАНТУРАГА (13.00.02) — ФИЗИКА,
МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА, МЕХНАТ, ТАРИХ
КАБИ ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШ НАЗАРИЯСИ ВА
МЕТОДИКАСИ БЎЙИЧА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ**

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда докторантурада ўқиш учун 45 ёшгача бўлган фан номзодлари қабул қилинади.

Докторантурага кирувчи шахслар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар:

1. Директор номига ариза.
 2. Ходимларни ҳисобга олиш шахсий варақаси (расм билан) ва таржимаи ҳол.
 3. Олий маълумот тўғрисида ва фан номзоди дипломи нусхалари.
 4. Докторлик диссертациясининг кенгайтирилган режа-лойиҳаси ва тадқиқот мавзуси бўйича илмий маъруза матни.
 5. Матбуотда эълон қилинган илмий ишлар ва ихтиролар, илмий тадқиқот ишлари бўйича ҳисоботлар рўйхати (белгиланган шаклда).
 6. Иш жойидан тавсифий тавсиянома.
- Ҳужжатлар эълон чиққанидан сўнг 30 кун давомида қабул қилинади.

**Манзил: 700003, Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 174-уй.
ЎзПФИТИ, телефон: 45-61-40.**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Т.Н. ҚОРИ НИЁЗИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН
ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
2000 ЙИЛ МАЙ ОЙИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН
АЖРАЛГАН ВА АЖРАЛМАГАН ҲОЛДА ЎҚИШ УЧУН
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА
АСПИРАНТУРАГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:**

- Педагогика назарияси ва тарихи (13.00.01);
 - мактабгача таълим назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - бошланғич таълим назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - тарих ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - биология ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - география ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - тасвирий санъат ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - физика ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - математика, информатика ва ҳисоблаш техникаси ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - рус тили ва адабиётини ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
 - меҳнат таълими ўқитиш назарияси ва методикаси (13.00.02);
- Аспирантурага кирувчилар ихтисослик фани ва фалсафа, Ўзбекистон тарихи ва чет тилларининг бирдан олий ўқув юртлари учун амалдаги дастур ҳажмида кириш имтиҳонлари топширадилар.

Танлов имтиҳонларига ихтисос бўйича камида бир йил амалий иш тажрибасига эга бўлганлар, шунингдек, бевосита олий ўқув юртини битирган ёш мутахассислар олий ўқув юрти ёки факультет олимлар кенгаши тавсиясига кўра қўйиладилар.

Аспирантурага ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда 35 ёшгача, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда 40 ёшгача бўлган мутахассислар қабул қилинади.

Аспирантурага қабул қилиш тўғрисидаги институт директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади: ходимларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, таржимаи ҳол, иш жойидан тавсифнома, бевосита олий ўқув юртини битиргандан сўнг аспирантурага тавсия этилган шахслар учун илмий кенгаш йиғилиши баёнидан кўчирма, илмий мақолалар рўйхати ёки реферат, меҳнат дафтарчаси, нусхаси, 2 донa сурат (3x4 ёки 5x6 см ҳажмда), олий ўқув юртини тугатганлик тўғрисидаги диплом нусхаси, номзодлик имтиҳонлари топширилган бўлса, белгиланган шаклда гувоҳнома.

Ҳужжатлар эълон чиққандан сўнг 30 кун давомида қабул қилинади.

**Манзилимиз: 700003, Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 174-уй.
ЎзПФИТИ, Аспирантура ва докторантура бўлими.**

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус, Халқ таълими
вазирликлари ҳамда Республика
“Устоз” жамғармаси “Йилнинг энг
яхши дарслиги ва ўқув қўлланмаси
муаллифлари”**

Республика танловини эълон қилади.

Танлов қуйидаги билим соҳалари бўйича ўтказилади:

- гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар;
- математик ва табиий-илмий фанлар;
- умумтаълим ва умумкасб фанлари;
- ихтисослик фанлари.

ТАНЛОВ ТАЛАБЛАРИ:

— танловга тақдим этилаётган дарслик ва ўқув қўлланмаси Ўзбекистон Республикасининг мустақиллик йиллари нашр қилинган, умумий ўрта, ўрта махсус, касб-хунар ва олий таълим босқичлари бўйича янги Давлат таълим стандартларига мос келиши, миллий мафкура ва қадриятларимизни ўзида акс эттириши, таълим жараёнида қўлланилган ва ижобий тақризлар билан эътироф этилган дарслик ва ўқув қўлланмаси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус ҳамда Халқ таълими вазирликлари томонидан тасдиқланган ўқув дастурлари асосида ёзилган бўлиши ҳамда ўқув-услубий талабларга тўлиқ жавоб бериши зарур;

— дарслик ва ўқув қўлланмаси мазмунан янгилиги, давлат ва халқаро андозаларга мувофиқ келиши ҳамда аниқ ва равшан тилда ёзилган бўлиши керак;

— тақдим этиладиган дарслик ва ўқув қўлланмаси илмий, ғоявий ва тарбиявий мазмуни жиҳатидан Ўзбекистоннинг маънавий ва этнопсихологик мероси, ижтимоий-иқтисодий тараққиётини чуқур англашга кўмаклашиши лозим;

— танловда, тасарруфидан қатъий назар, таълим ва илмий тадқиқот тизимига тааллуқли барча ўқув ва илмий муассасалар, вазирликлар, кўмиталар, идоралар ҳамда айрим олимлар, педагог ходимлар, амалиётчилар ва бошқалар иштирок этишлари мумкин;

— олдинги йиллари худди шу танловда қатнашиб, “Йилнинг энг яхши дарслиги ва ўқув адабиётлари муаллифлари” Республика танлови лауреатлари бўлган ўқув адабиётлари танловга тавсия этилмайди;

— танловга китобнинг асл нусхалари йўлланма хат ва тақризлар билан қабул қилинади.

Танлов ғолиблари ҳар соҳа бўйича аниқланади ва улар учун қуйидаги мукофотлар белгиланган:

- 1-мукофот (I-даражали диплом ва 50 баробар энг кичик маош);
- 2-мукофот (II-даражали диплом ва 25 баробар энг кичик маош);
- 3-мукофот (III-даражали диплом ва 15 баробар энг кичик маош);

Танловни якуний натижалари 2000 йил “1-октябр ўқитувчилар ва мураббийлар куни”да оммавий ахборот воситалари орқали эълон қилинади.

— дарслик ва ўқув қўлланмалар тегишли ҳужжатлари билан жорий йилнинг 1-августигача танлов комиссиясига тақдим этилиши керак.

Манзил: Тошкент ш. Пахтакор кўчаси 3 - уй, Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти.

Тел: 41-10-62, 41-89-57.

QUTLOV

Ҳурматли Шухрат Душенови!

Сизни таваллуд қилиниш — 50 ёшини билан самимий қутлаймиз. Аввало, Сизга оилавий хотиржамлик ва осуда турмуш тилаймиз. Сизга олам-олам қувончлар тилаб

**Бўстонлик ТХТБ касаб
уюшма кўмитаси**

Қадри Рағно опа АБДУЛЛАЕВА!

70 ёшини билан қутлаб эканмиз, университетимиз кўфки, қўлағини тини устозини сифатида сизга эҳтиром айтаймиз.

Қаҳқилимиздаги энг эзу ва самимий тилакларини барласи сизга. Ҳамини сафримизда соғ-омон бўлиб юрини!

**Низомий номидаги
ТДПУ жамоаси**

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

Ёй бўйига: 1. Қатагон йиллари қурбони, атоқли ўзбек адиби, «Кеча ва кундуз» романи муаллифи. 2. Давлат ва сиёсат арбоби, асарлар муаллифи, 1938 чи йил қатагон қурбони. 3. Ўзбек маърифатпарвар шоири. 4. Касбни яхши ўзлаштириш натижасида орттирилган маҳорат. 5. Бу йил юз йиллиги нишонланадиган Ўзбекистон халқ шоири. 6. Мумтоз шоир «Ҳапалак» асарининг муаллифи. 7. Атоқли ўзбек кинорежиссёри. 8. Жамиятда, кишилар ўртасида тутган мартаба. 9. Туркман мумтоз шоири. 10. Атоқли ўзбек физик олимларидан бири, академик. 11. Инсоннинг бирор ишга қобилияти. 12. Давлат рамзларидан бири. 13. Мамнуният, хурсандлик. 14. Машҳур қозоқ халқ оқини. 15. Хамсанавис, ғазал мулкининг султони мутафаккир, мумтоз шоир. 16. Ўзбек тарихнавис олими, мумтоз ижодкор ва моҳир таржимон, «Шажараи Хоразмшоҳий», «Хоразм тарихи» асарлари муаллифи. 17. Илк ҳосил, намуна. 18. Инсоннинг ёзмиши, тақдир. 19. Адабиёт ва маданиятимизнинг йирик вакили, қомусий билимга эга бўлган олим, драматург ва шоир, қатагонлик даври қурбони. 20. Алишер Навоий достонларининг насрий баёни муаллифи, шоир ва таржимон. 21. Кичик ҳарбий бўлима. 22. Ҳиндистоннинг Махараштра штатидаги шаҳар. 23. Қуёш тикка кўтарилган пайт. 24. XVI аср ўзбек шоири ва адиби, «Гулзор» ҳикоялар тўплами муаллифи. 25. Майдонда билинади. 26. Сўз, ибора, воқеа-ҳодисага оид тушунтириш. 27. Ин-

соннинг маънавий дунёси, дилу кўнгил. 28. Достончи ижодкор. 29. Борлиқ дунё. 30. Кўчманчи чорвадорлар маскани.

МУАММОНОМА

Очқич сўзлар: 1. Ғафур Ғуломнинг насрий асари - 8,9,10,4,3.
2. Атоқли олим Қори Ниёзийнинг хотира асари номидан «13,2,8,11 мактаби».
3. Орзу, истак - 11,1,5,2,6.
4. Дунёнинг аҳолиси кўп мамлакати - 7,1,11,4,12.

Энди жавоблар асосида шакл марказидаги рақамларни мос ҳарфлар билан алмаштириб муаммонотани ҳал этинг. Улардан ибратли сўзларни олсинг.

Ғозилжон ОРИПОВ тузди

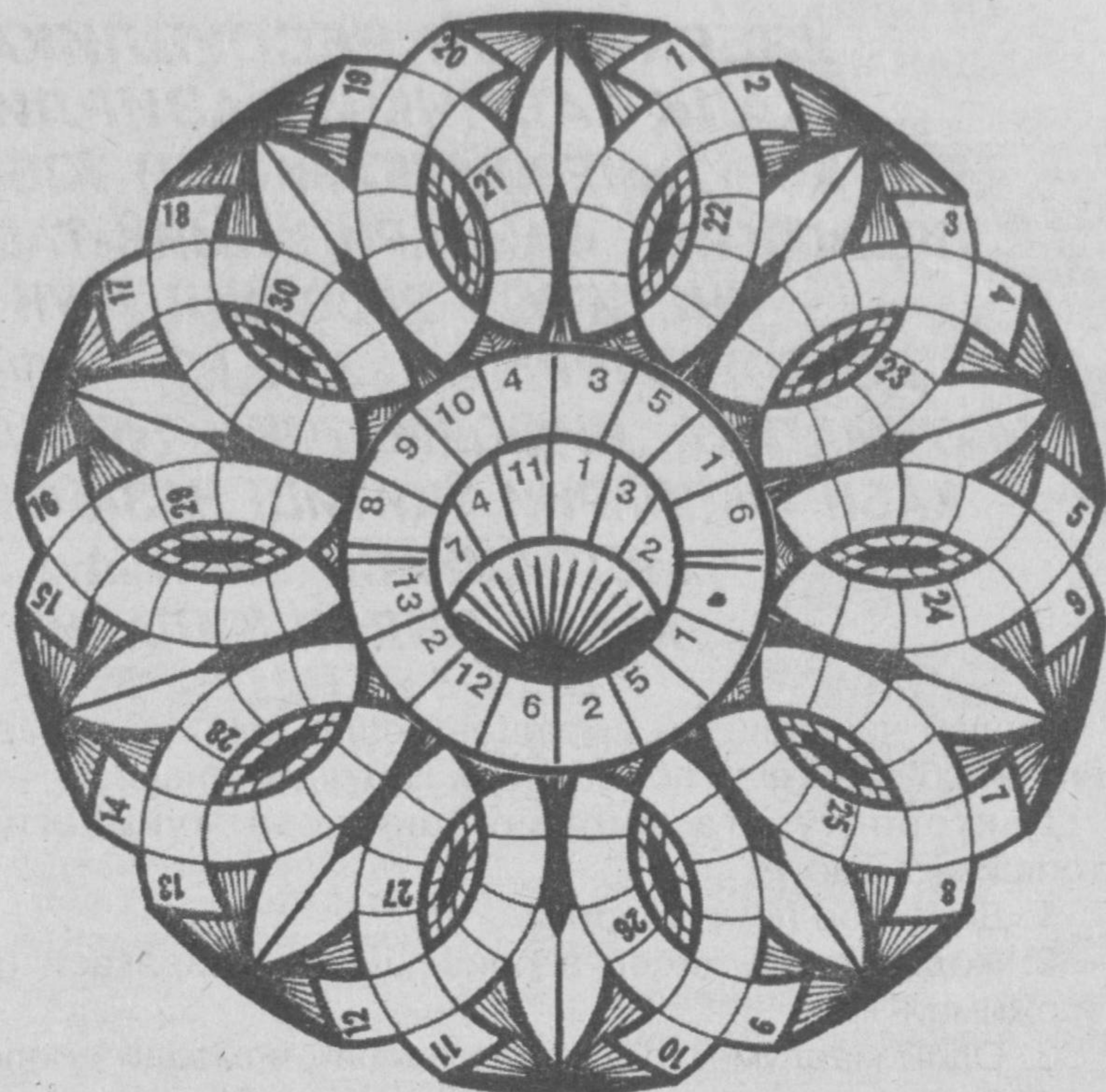
Газетамизнинг 2000 йил 15 апрель
сонидан берилган

Муаммонотнинг жавоблари:

Очқич сўзлар: 1. «Зафарнома». 2. Тегина Хотун. 3. Муҳаммадқаримов. 4. Барлос. 5. Йўлдош. 6. Чоп. 7. Юз. 8. Эл. 9. Қилич.

Шеър:

Ҳар қанча фахр этсанг арзийди, ўзбек,
Балқибсан бир зотнинг юксак шонига.
Темурбек юлдузи Олтин қозикдек
Чарақлар буюқлар қаҳқашонига.
Абдулла ОРИПОВ «Темур» — шеърдан

ЭЪЛОН!

Республика Миллий лицейи қуйидаги кафедралар бўйича кафедра
мудирлиги лавозимига танлов эълон қилади:

1. математика ва информатика
2. табиий фанлар
3. ўзбек ва рус тиллари
4. ижтимоий-гуманитар фанлар
5. инглиз тили
6. бошланғич ҳарбий тайёргарлик ва жисмоний тарбия

Танловда профессор, доцент ва тажрибали ўқитувчилар қатнашишлари мумкин.

Танловда иштирок этиш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилиши лозим:

- ариза
- шахсий варақа (сўровнома)
- икки дона сурат
- илмий ишлар ва мақолалар рўйхати
- дипломлардан нусхалар

Аризалар эълон чиққан кундан бошлаб бир ойгача қабул қилинади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Усмон Носир кўчаси, 25-уй,

Республика Миллий лицейи ўқув биноси, 1- қават, 101-хона (илмий котиб).

Қўшимча маълумотлар учун телефонлар: 54-54-88, 55-66-17

ЭНГ НОЁБ ВА
ҚИММАТБАҲО
МЕТАЛЛ

1980 йили ғаввослар Флорида қирғоқларидан қадимги испан кемасининг қолдиқларини топиб олишди. Бу кема XVI-XVII асрларда довулга учраб, чўкиб кетган бўлиши мумкин. Бу ҳалокат кеманинг Жанубий Америкадан Испанияга қайтишида рўй берган. Кема сув остида 300 йил ётган бўлишига қарамай, ғаввослар улар қидираётган хазина яхши сақланганини билишарди.

Ғаввосларнинг тахмини тўғри чиқди. Улар кемадаги қадимий юк яшиқчаларини топишди. Топилган олтин буюмлар, қимматбаҳо тақинчолар, идишлар, олтин тангалар асл жиловини сақлаб қолганди. Ҳа, олтин дунёдаги энг қимматбаҳо металлдир. Бунинг сабаби, у ҳеч қачон ўз рангини ўзгартирмайди, деярли емирилмайди ҳам.

Дунёдаги энг катта олтин кони Жанубий Америкада жойлашган. Олтиннинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётда тутган ўрни ниҳоятда салмоқли. 1848 йил Жеймс Маршал Калифорниянинг Сютспир Крин деган жойидан олтин захираси топганида, бир қанча демографик ўзгаришлар содир бўлган, яъни шу ҳудудда яшовчи аҳоли сони бир неча бараварга кўпайган. 1888 йилда Австралияда ҳам айнан шундай ҳолат юз берган. Демакки, одамларнинг олтинга бўлган эҳтиёжи азалдан юқори бўлиб келган. Бу эҳтиёж кун сайин ортиб бормоқда.

Шерзод БОБОҚУЗИЕВ
тайёрлади

Чилонзор тумани халқ таълими бўлими, 232-мактаб жамоаси ва қасаба уюшмаси мазкур мактаб раҳбари Малика Усмоновага ва ўқитувчи Муяссар Шоакбаровга оналари ТУРСУНОЙ аянинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.

**Очиқ Жамият Институтини кўмак Жамғармасининг Ўзбекистондаги
ваколатхонаси “Бола ҳуқуқлари бўйича 5-7-синф ўқувчиларига
мўлжалланган машғулотлар” танловини эълон қилади**

Машғулотларга қуйидаги талаблар қўйилади:

- машғулотнинг мақсади ва вазифаларининг мавжудлиги;
- материални ўзлаштиришда интер фаол усулларни қўллаш;
- ёшга оид бўлган хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда матннинг тушунарли бўлиши;
- машғулот давомийлиги 40-45 дақиқа.

Ўқитувчилар, рассомлар, болалар ёзувчиларини танловда иштирок этишга таклиф қиламиз. Машғулот мавзуси эркин. Тили: ўзбек, рус тилларида.

Қўшимча маълумот олиш учун “Ўрта маълумот” дастурлари координатори — Натэла Фарсияннга қуйидаги манзил бўйича мурожаат этишингиз мумкин:

Зарбоғ кўчаси, 31-уй, 700031, Тошкент шаҳри,
Ўзбекистон.

Телефон /факс: (3712) 1523698,
(3712)1523915, (3712) 1523916

Email: natelaaosi. Freenet. Uz

Аризалар қабул қилиш муддати: 2000 йилнинг 15-июнигача.

Ma'rifat

ТАЪСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари қасаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

Бош муҳаррир
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БҮРИБОЕВ, Шукр ЖОНБОВ, Фахриддин КАРИМОВ(масъул котиб), Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Нўмонжон РАҲИМЖОНОВ, Йўлдош САИДЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Хулкар ТУЙМАНОВА, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҚОШИМОВ

«Шарқ» нашриёт матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюқ Турон» кўчаси 41-уй

Рақам ва далиллар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-54-23.

Газетани IBM компьютерида
Абдурасул НАРМАНОВ ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалади.

Навбатчилар: Дилбар ХҲЖАЕВА,
Нурлан УСМОНОВ

Рўйхатдан ўтиш
тартиби № 20.
ИНДЕКС: 149, 150.
Г-377.

Тиражи 36.285
Г. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табок.
Офсет усулида
босилган, қоғоз бичими
А-3.

Босишга топшириш
вақти — 20.00.
Топширилди — 20.00.